

Naročnina mesečno
25 Din, za izozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SCOVENECE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cekovni račun.
Ljubljana številka
10.630 in 10.349 za
inzerate.

Uprava:
Kopitarjeva ulica
številka 6.

Nova francoska politika

Zaradi pomorskih nastopov med angleškim in francoskim brodom se je francoska vlada odločila, da bo pretrgala diplomatske odnose z Veliko Britanijo.

Delcassé je ustvaril pred desetletji »srčni sporazum« med Francijo in Anglijo, ki se je iz strahu pred Nemčijo polagoma spremenil v tesno politično zvezo. Sedanji francoski zunanji minister Baudoin pa je temu političnemu sestavu, ki je mnogo let bil osnovna črta francoske politike, naredil konec z izjavo, v kateri je povedal, da se odnosi do Anglije postavljajo na druge temelje. To seveda ne pomenja vojske, ker se Francija v sedanjih razmerah ne more vojskovati, ampak nastopilo je stanje izrazite sovražnosti.

Tako se je v nekaj tednih popolnoma spremenil položaj in dva naroda, ki sta združila skupne napore in trpela skupno preizkušnjo, hoteče doseči skupen cilj, se sedaj dvigata drug proti drugemu. Nasprotnik, ki sta ga v zadnji svetovni vojski kakor tudi v sedanji vojski skupno pobijala, je s tem, da je Anglijo in Francijo ločil, dosegel večji uspeh, kakor pa samo s tem, da je Francijo vojsko potolkel. Nemčija je dosegla, da se je prelomil blok, ki je štel samo v Evropi nad 80 milijonov ljudi in ki je razpolagal z neizmernim gospodarskim bogastvom. Izreden ne je vojaški, ampak tudi diplomatski uspeh, ki ga je Nemčija dosegla, ki sedaj omogoča, da se mirno lahko pripravlja na zavezojevanje zadnje točke svojega načrta, ki ga ima na zapadu. Nemčija se na francoskih tleh brez prenapetosti more pripravljati na veliki pohod proti Angliji. Pri tem jo Francija skoraj prej podpira kakor pa ovira. Razkol, ki je nastal med Anglijo in Francijo, je Anglijo v Evropi popolnoma osamila in jo izločil iz evropske celine. S tem pa je Anglija izgubila eno od poglavitnih osnov svoje politične moči. Izgubila je več kot 30 letnega zaveznika, ki ji je bil zvest tovariš in ki se je velikokrat ne brez žrtve odločil, da je igral zaradi skupnih interesov v zavezniškem zboru drugo violino.

Vse se sprašuje, kako je bilo mogoče, da je prišlo v tako kratkem času do tako globokega preloma. Saj so se še v maju angleško-francoske čete, obkoljene v Dunkerqueu, junsko bojevale ramo ob ramo. Velikanska sprememba, ki je tako hitro nastopila, bo gotovo ostala ena izmed najbolj čudnih presenečenj v sedanji vojski. Če o stvari mirno razmišljamo, moramo reči, da je tudi ta pojav brzokone ena izmed posledic živčne vojske. Na eni in na drugi strani so bile napravljene hude napake; na obeh straneh se je pričelo razdraženo razpravljati o tako važnem vprašanju in to je medsebojne odnose še bolj poslabšalo. Stara stvar je, da razdraženost in užaljenost ne spadata med politična čustva, še veliko manj pa seveda jeza in zamera. Francozi so prepričani, da so vsaj deloma njihov poraz zagrešili Angleži, ker so jih premalo vojaško podprli, Angleži pa, ki so bili prav tako zapleteni v trdo borbo, zamerjajo Francozom, da so kapitulirali v trenutku, ki je bil morda odločilen, in s tem oslabili skupno možnost za končni uspeh. Francoska nejevolja ima svoj izvor v preteklosti, angleško nezadovoljstvo pa izvira iz skrbi za bodočnost. Angleški ministrski predsednik Churchill je kar odkrito priznal, da mu je s kapitulacijo Francije izpadla iz rok prevažna karta ter je pri tem bolj razkačen, ker je očitno prepričan, da se Anglija, s tem da nadaljuje vojsko, v resnici bojuje tudi za svobodo svojega bivšega zaveznika. Francoski zunanji minister Baudoin pa je mišljenja, da je nesreča nad njegovo domovino prišla zaradi tega, ker se je Francija podredila željam in zahtevam Velike Britanije. V svojem zadnjem govoru je Baudoin izrečno poudarjal, da je treba obžalovati, ker je Francija bila zadnja leta tako na razpolago Angliji. Sicer je to deloma res, vendar so ti očitki na račun Londona nekoliko nepremišljeni. Vsaka država je dolžna, da ravna tako, kakor ustreza njenim narodnim interesom in ne izpostavlja tveganostim, ki jih ne more mirne vesti na sebe sprejemati. Napaka Francije je bila, kar smo na tem mestu že poudarjali, da je vodila zunanjo politiko, ki je od nje zahtevala sredstev in moči, katerih pa ona ni imela. Francoska zunanja politika je bila tako zgrajena, kakor da za njo stoji velike sile. Toda že zadeva s Češkoslovaško, v kateri je bila volja Francije postavljena na preizkušnjo, — saj je bila Češkoslovaška njena zvesta zaveznica, — je pokazala, da je večja udarna sila na nemški strani. Zavezniki bi morali od tega trenutka dalje s tem računati, pa so kljub temu napravili novo napako. Seveda bo moral g. Baudoin priznati, da ni Anglija tista, ki bi bila za vse odgovorna, priznati bo moral, da je glavni krivec sedanje francoske nesreče njena notranja politika, ki je zameglila jasen pogled

Angleški napad na bojno ladjo „Richelieu“ v Dakarju

Angleži so najnovejšo 35.000 tonsko francosko bojno ladjo popolnoma onespособili za boj

London, 9. julija. t. Reuter: V spodnji zbornici je govoril danes popoldne prvi lord admiraltete minister Alexander. Poslanci so mu bili poslali pismeno vprašanje o tem, ali lahko pove kaj novega o položaju francoske mornarice. Ko se je prvi lord admiraltete Alexander dvignil, ga je vsa zbornica pozdravila z dolgim ploskanjem. Alexander je v svojem govoru izjavil:

Ze prejšnji teden je dne 4. julija moral v tem domu opraviti svojo žalostno nalogo predsednik vlade Winston Churchill, ko je razlagal, kaj je naša vlada ukrenila, da bi preprečila, da bi francoske brodogradnje prešle v nemške roke.

Dne 6. julija so naša letala še enkrat napadla francosko bojno ladjo »Dunkerque« v Oranu in ladjo je zadelo šest bomb. Ta polet je dosegel to, da je ta francoska bojna ladja poslej nesposobna za vojskovanje in to za precej dolgo dobo.

Ukaz za napad v Dakarju

Toda v Dakarju v francoski zahodni Afriki je bila zasidrana ena največjih in najmodernejših bojnih ladij na svetu »Richelieu«, ki je bila tik pred izbruhom sedanje vojne spuščena v službo, potem ko je bila opremljena z najmočnejšimi topovi. Ta bojna ladja je bila tako sposobna za takojšnje nastope povsod po morju. V smislu sklepov, ki jih je temu domu že razložil predsednik vlade, je vlada njegovega veličanstva ukazala, da se mora takoj storiti vse, da ta ogromna bojna ladja ne bi prešla v sovražne roke.

Tako je bilo pred Dakar odposlano primerno brodogradnje, ki naj bi tamkajšnjemu francoskemu admiralu predložilo iste pogoje, kakor so bili poslani poveljniku brodogradnje v Oranu. Poveljnik tega brodogradnje je poslal dne 7. julija nekega svojega častnika, ki naj bi osebno izročil pogoje. Toda ko se je ladja bližala obali, je bila obveščena, da bodo francoske ladje takoj začele streljati, če bi angleške ladje prekoračile gotovo razdaljo od francoske obale. Šele po nekem presledku je francosko poveljstvo sklenilo sprejeti našega odposlanca, ki je prišel s čolnom.

Minister Alexander je nato izjavil, da je angleški odposlanec predložil francoskemu poveljniku štiri predloge, ki so bili v bistvu enaki onim, ki jih je angleško poveljstvo dostavilo francoskemu poveljstvu v Oranu. Toda francoski poveljnik ni zadovoljivo odgovoril na noben angleški predlog v času, ki mu je bil dovoljen za odgovor.

Poveljnik angleškega brodogradnje je še dolgo čakal na primerno odločitev francoskega poveljstva. Toda francosko poveljstvo ni pokazalo nikakega razpoloženja zato, da bi ugodilo našim predlogom.

Napad v dveh presledkih

Zato je dne 8. julija ob zgodnjih urah poveljnik angleškega brodogradnje moral izpolniti svojo mučno nalogo. Napad na bojno ladjo »Richelieu« je bil izveden v dveh presledkih. V pristanišče je bil poslan ladijski čoln pod poveljstvom poročnika



Pogrebni sprevod maršala Balba v Tripolisu

gotovih političnih voditeljev v francoskem zunanjem ministrstvu, da niso jasno videli položaja v Evropi.

Spor med Francijo in Anglijo bo izoliral obe deželi vsako posebej. Francosko razočaranje in angleška zagrenjenost bosta po svoje prispevala k novi politični in gospodarski podobi Evrope. V tem trenutku se ne moremo z gotovostjo povedati, po kateri poti hoče iti francoska vlada. Samo to je jasno razvidno, da bo zaradi psiholoških napak, ki jih je storila angleška vlada, francoska vlada šla čisto svojo pot in ne misli več v nobenem primeru vezati usodo Francije na usodo Velike Britanije. Francozi mislijo, da so z ozirom na An-

gleško bojno ladjo Bristowa. Ta čoln je vozil s seboj močna eksplozivna sredstva. Z veliko previdnostjo je čoln prešel vse obrambne ovire in prišel v tisti del pristanišča, kjer je bila zasidrana bojna ladja »Richelieu«. Z veliko previdnostjo in ob pravem času so bila eksplozivna sredstva položena pod krmilo bojne ladje in pod vijaka. Takoj, ko je čoln položil eksplozivna sredstva pod bojno ladjo, se je hitro umaknil. (Smeh, ploskanje.) Toda posadka je tedaj opazila naš čoln in takoj je bil spuščen motorni čoln, ki je začel zasledovati naše mornarje in njihov čoln onstran pristaniških obrambnih naprav. (Smeh, ploskanje.) Mislim, da bo vsa zbornica priznala junaštvo, s katerim so naši mornarji opravili to svojo nalogo. Jaz mislim, da je bil tak način postopanja najboljši, ker se je prihranilo prelivanje krvi.

Pet eksplozij na »Richelieuju«

Napadu z motornim čolnom je sledil napad naših letal. Napad letal je bil uspešen in več zračnih torpedov je zadelo bojno ladjo. Posadka motornega čolna, ki je bila še v pristanišču, je opazila pet eksplozij na bojni ladji, nato pa se je začel težak dim. Naša izvidniška letala so nato ugotovila, da je »Richelieu« nasledel v pristanišču, in sicer je krma vsa pod vodo. Velika plast olja je pokrivala morje. Vsa naša letala so se vrnila, in to kljub hudemu protiletalskemu obstreljevanju.

Jaz sem prepričan, da bo vsa zbornica izrazila vso hvaležnost vsem tistim, ki so na tak način opravili svojo nalogo. Vsa zbornica bo tudi razumela ves pomen tega mučnega dejanja.

Ko je bilo podpisano premirje, je Francija imela osem bojnih ladij. Tri bojne ladje tipa »Bretagne« in »Colbert« so pod našo kontrolo. — Ena bojna ladja je bila potopljena, ena močno poškodovana in ni sposobna za plovbo. Od dveh modernih bojnih ladij je ena nasleda v Oranu in še dolgo ne bo sposobna za plovbo, če ne celo za

Sporazum s poveljnikom francoskega brodogradnje v Aleksandriji

Aleksandrija, 9. julija. t. Reuter. Uradno poročilo o položaju francoskega brodogradnje v Aleksandriji pravi:

Sredozemsko brodogradnje je še naprej povezano z angleškim in najlepšim tovarištvu skupne borbe proti sovražniku. Med angleškimi in francoskimi posadkami vlada najlepše razmerje in zelo dobra volja.

Kmalu nato, ko se je izvedelo, da se mora Francija popolnoma predati svojim sovražnikom, so se začeli razgovori med angleškim poveljnikom brodogradnje in poveljnikom francoskega brodogradnje admiralom Godfreyem. Razgovorjala sta se o tem, ali bi bilo mogoče, da bi obe brodogradnji skupno nadaljevali z vojskovanjem.

Ko so bili pogoji za premirje objavljeni, je postal nov položaj in angleški poveljnik je vprašal admiral Godfroya, ali bi lahko nadaljeval dosedanje zavezniško nastopanje, ali pa misli svoje ladje poslati v Oran. Ker je bilo jasno, da je angleško brodogradnje v veliki premoči in da francoskim vojnim ladjam ni mogoče odpluti na široko morje, je admiral Godfroy sklenil:

Francosko narodno predstavništvo je izročilo vso oblast maršalu Petainu

Zeneva, 9. julija. DNB: Francoski radio sporoča: Danes dopoldne se je v Vichyju sestala narodna skupščina ter je izglasovala zakon o pooblastitvah za vlado maršala Petaina, ki se tiče uveljavitve nove ustave francoske republike, s 395 glasovi proti trem glasovom.

Zeneva, 9. julija. DNB: Uradna poročila iz Vichyja pravijo, da je bila snoči vladna seja pod predsedstvom predsednika republike Lebruna. Na seji so sprejeli zakonski načrt za spremembo ustave. Ta načrt bo predložil narodni skupščini in senatu, kakor tudi veliki narodni skupščini podpredsednik vlade Laval, ki bo podal tudi potrebna pojasnila. Vladni zakonski načrt obsega samo en člen, ki se glasi:

Velika narodna skupščina daje vladi republike, kateri stoji na čelu kot avtoritativna osebnost

glijjo popolnoma svobodni in da jih ničesar ne veže več na večrajšnega zaveznika. Celotna diplomatska zgradba, ki jo je po letu 1918 Francija zgradila in v kateri je manjkala ona realna sila, ki bi tej zgradbi bila potrebna, je v razvalinah. Te stavbe ne bo mogoče znova pozidati. Treba pa bo dosti časa, veliko potrpežljivosti in spretnosti, da bo Francija zopet mogla zavzeti svoje mesto med velikimi silami. Ze danes je tudi očitno, da bo njen zunanji dvig v prvi vrsti odvisen od njene notranje obnove in od energije, s katero se bo lotila dela, da popravi sedanje razvaline in da znova vpostavi moralno enotnost francoskega naroda.

zmerom. Drugi moderni bojni ladji »Strasbourg« se je po besedah predsednika vlade posrečilo zbežati v Toulon. Toda tudi to ladjo je zadela en zračni torpedo in bo dalj časa nesposobna za plovbo.

Kaj se je zgodilo z »Richelieujem«, je bilo že pravkar povedano. Francozi imajo še sestrsko ladjo te vrste, to je bojna ladja »Jean Bart«, ki pa se še dokončuje in bo sposobna za plovbo čez nekaj mesecev.

Ne bom tajil, da bi to močno brodogradnje bilo velikega pomena za sovražnika. Te ladje so bile zelo moderne. Lahko bi se zgodilo, da bi se s tem izpremenilo celotno ravnotežje v razmerju moči na morju. To bi imelo za nas nepreračunljive posledice. Vse, kar smo storili, je odstranilo za nas to veliko bojano. (Ploskanje.)

Nato so razni poslanci vpraševali še za usodo ostalih francoskih križark. Toda minister Alexander jih je zavračal, da naj ne zahtevajo podrobnosti, ki zanimajo zlasti generalni štab, posebno pa naj ne vprašujejo za usodo bojne ladje »Jean Bart«. Na vsa ta vprašanja iz strateških razlogov ne more odgovarjati.

Štirje angleški pogoji

Ko se je angleški častnik predstavil francoskemu admiralu, je izjavil, da mora obžalovati, da angleška mornarica opravlja to nalogo. Poveljniku v Dakarju smo stvali naslednje štiri pogoje:

1. francoske vojne ladje naj z zmanjšano posadko v angleškem spremstvu odplovejo v angleška pristanišča; vsa posadka dobi zagotovila, da jo bodo vrnil v Francijo;
2. ladje naj odplovejo v francosko Zahodno Indijo, kjer bi bile razorožene, ali pa naj odplovejo v kako ameriško pristanišče;
3. ladje naj se razorože v Dakarju v 12 urah;
4. ladje naj se potope nekaj ur po roku, ki bi bil za to določen.

1. vse francoske vojne ladje se naj postavijo v tako stanje, da ne bodo mogle odpluti na široko morje. Gorivo na vseh ladjah bodo tako zmanjšali, da bodo ladje sposobne samo za delo v pristanišču;
2. francoske vojne ladje v Aleksandriji bodo razorožene. Orožje z ladij bodo prepeljali na suho, tako da bo tam ostalo pod francoskim nadzorom;
3. posadke na ladjah bodo tako zmanjšali, da bodo lahko opravljale samo najnujnejša dela na ladjah. Posadka, ki bo oproščena del na ladjah, bo prepeljana v Sirijo, odkoder se bo lahko ob svojem času vrnila v Francijo.

Angleška vlada poroča, da bodo francoskim posadkam izplačane vse plače, in sicer do konca vojne ali do vrnitve v Francijo.

Na tak način so se v vzhodnem delu Sredozemskega morja preprečili žalostni dogodki in med francoskim in angleškim brodogradnjem v Aleksandriji se bo ohranilo prijateljsko razmerje. Naša edina želja je pri vsem bila, da bi preprečili, da ne bi francoske brodogradnje prišlo v nemške in italijanske roke ter bi se nato bojevalo proti Angliji, dokler se Anglija vojskuje proti Nemčiji in Italiji tudi za osvoboditev Francije.

predsednik vlade maršal Petain, vsa pooblastila za izdajo nove ustave francoske države z enim ali več akti. Ta ustava naj zagotovi pravice dela, družine in domovine. Ustava bodo ratificirala parlamentarna telesa, ki bodo ustanovljena na podlagi te ustave.

Zeneva, 9. julija. AA. Stefani: V Vichyju je bilo izdano uradno sporočilo, ki pravi, da je ministrski svet, ki se je sestel pod predsedstvom predsednika Lebruna, sprejel predlog o reviziji francoske ustave. Podpredsednik vlade Laval je obvestil predstavnike tiska o tem sklepu francoske vlade.

Vichy, 9. julija. t. Reuter: Današnji seji narodnega predstavništva je predsedoval predsednik dosedanjega francoskega parlamenta Herriot, ki je imel za uvod kratek nagovor. Na sejo je prišel tudi bivši predsednik vlade Reynaud, ki je imel glavo vso obvezano zaradi zadnje avtomobilske nesreče.

Berlin, 9. julija. b. United Press: Berlinski krogi smatrajo, da je bila večerajšnja seja francoske zbornice in senata zadnja seja tretje francoske republike. Nemški radio je snoči napadel bivšega francoskega ministrskega predsed. Laval, kateremu očita, da je skrivaje sedanje vojske in da med njim in Chautempsom ni nobene razlike. Nobenega dvoma ni, da je napad na Laval v zvezi z željo Nemčije, da Laval ne bi imel pri sestavi nove vlade nobenega vpliva, ker Nemčija želi, da bodo novo francosko vlado sestavljali samo ljudje, ki so Nemčiji naklonjeni. Rajh noče,

(Nadaljevanje na 2. strani)

Zemunska vrem napoved: Večinoma oblačno v vsej državi. Tu pa tam bo dež in nevihte. Toplota brez znatne spremembe.

Politični zapiski

Učitelji pri dr. Korošču

V ponedeljek je prosvetni minister dr. Anton Korošec sprejel zastopnike Jugoslovanskega učiteljskega društva, in sicer predsednika Ivana Dimnika ter podpredsednika Todorja Dimitrijeviča in Petra Madijara. V sporočilu o tem sprejemu je povedano: »Zastopniki eo g. ministru poročali o razmerah v ljudskih šolah ter razložili vse težave, ki se kažejo pri delu za reden napredek pouka. Zlasti so naglasili, da je bila dobro sprejeta izjava ministra prosvete, da želi sodelovati z učitelstvom ljudskih šol kakor tudi z drugimi prosvetnimi delavci. Zastopniki eo izjavili, da uprava z Jugoslovanskim učiteljskim društvom vred stoji na razpolago za vse tisto, kar je v korist ljudske šole in ljudskega učitelja. V izjavi g. ministra so zastopniki opazili ugotovitev, da učiteljsko deluje v težavnih razmerah in da ima majhno plačo, naskar so zastopniki naprosili g. ministra, da bi pri vladi posredoval zlasti za to vprašanje, ki mu je treba posvetiti posebno pozornost. Živiljenjske razmere so se toliko poslabšale, da je učitelstvo, zlasti mlajše z malimi plačami, kakor tudi drugo uradno priložilo v zelo težavne razmere, v položaj, ki ekoro nima izhoda. V zvezi s tem je treba zagotoviti tudi za naprej redno napredovanje ter izvršiti potrebne reparacije ob letnem premeščanju. Minister g. dr. Korošec je pozornost poslušal vse te razlage in obljubil svojo polno pomoč, zlasti pa se bo zanimal za gnojno vprašanje. Kmalu bo omogočil učiteljskim zastopnikom daljši sprejem, da se podrobneje pouči o vseh prosvetnih vprašanjih, ki zanimajo ljudske učitelje.«

»Samouprava« o zunanji politiki

Belgrajska »Samouprava« prinaša uvodnik o zunanji politiki, kjer med drugim ugotavlja te le misli: »Ako je stroga nepristranost definicija zunanje-političnega stališča Jugoslavije, ki ne bo spreminjena, sta red in mir za Jugoslavijo zavarovane tega njenega stališča ter jamstvo njenega obstanka ter njene prihodnosti. Zbrani okoli svoje dinastije, ki je vrhovni in trajni izraz našega smisla za avtoriteto ter disciplino kakor tudi za našo vzajemnost v tem, kar se tiče države in domovine, mi Jugoslovani v teh časih ne bomo o ničemer razpravljali in politizirali o stvareh, ki so avtomatsko ustavljene v časih, katere preživljamo. Kakor en sam človek se moramo vsi podrediti samo najvišjim interesom svojega rodu, ki nad njim bdi osebnost prvega namestnika, ki moramo njegova prizadevanja vsi enodušno podpirati, zvesti kralju, domovini in njeni varnosti.«

Reis ul ulema v Banjaluki izjavlja

Te dni se mudi v Banjaluki vrhovni poglavar vseh muslimanov v naši državi reis ul ulema Spaho, brat rajnega političnega voditelja muslimanov dr. Spaha. Časnikarjem je na vprašanje odgovarjal, da se mu mudi nazaj v Sarajevo, odkoder bo konec te tedna znova vodil deputacijo v Belgrad zaradi komisarata v verski organizaciji v Skoplju. Izjavil je, da so v tem vprašanju edini vsi muslimani z rednimi izjavami, ker je to velika stvar islamske vere ekupnosti. Nato so ga časnikarji vprašali, kaj sodi o sporih, ki so baje med muslimanskimi voditelji, g. dr. Kulenovićem in g. dr. Behmenom. Reis ul ulema je nato izjavil: »Kakor sem že večkrat naglašal, mi je bilo mnogo do tega, da bi se tudi v prihodnje ohranile tiste krepke muslimanske vrste, in lista slova, kakršna je vladala celih 20 let. Oba gospoda, g. dr. Kulenović in g. dr. Behmen, ki sta v najtežjih časih našega boja bila jstrena sodelavca mojega rajnega brata, sta mi enako draga. Od obeh pričakujem, da bosta storila še mnogo, mnogo uslug svojemu narodu. Ne morem verjeti, da bi med njima bile kakšne načelne razprtije.« Nato se je reis ul ulema poslovil od časnikarjev in odšel.

Kaj predlaga »Srbijanski glasnik«

Včeraj smo poročali, da je v Osijeku začel izhajati v cirilici tiskani list s tem imenom, ki zagovarja federacijo. List je zelo huda na srbijanske stranke. Med drugim naglašajo, da so se slabe posledice centralizma tako izkazale, da je zdaj treba nastopiti z nasprotnim sistemom, s federacijo. Državo je treba urediti na podlagi ustave, ki naj jo sprejmejo svobodno izvoljeni zastopniki večine vsake dežele. Dežele naj bi bile: Hrvaška, Slovenija, Črna gora in druge južne dežele, ako se bodo njihovi zastopniki v svoji večini izjavili za svojo posebnost, priznavajo pri tem državno celoto. Da se prepreči narodno gospodarsko pripadanje in dosedanje politično zasluževanje v deželah, da se ustavi politično tekmovalstvo posameznikov, ki so ostali brez kontrole, je federalizem in demokracija edini izhod. Ne smejo se več, kakor je bilo doslej, vsa vprašanja gospodarstva in prosvete reševati v Belgradu od ljudi, ki naroda in krajev morda sploh ne poznajo, ali pa ga poznajo le iz svojih kratkih izletov. Srbski narod je odločen, da pod imenom svoje dežele ne bo več pokrival aleraškega delovanja.

O ministrstvu za prehrano

Listi poročajo iz Belgrada: »Trdijo, da je že izdelan predlog, da bi se ustanovilo ministrstvo za prehrano.« Jugoslovanski kurir, ki sporoča te govorice, piše, da so gospodarski krogi teh misli, če naj se že ustanovi tako ministrstvo, da bi moralo imeti mnogo širšo nalogo. Treba bi bilo ustanoviti »ministrstvo za preskrbo in kontrolo.«

O zvišanju tarifov

Belgrad, 9. julija. m. Kakor smo že poročali, se na svoji zadnji seji carinski odbor ni mogel zediniti glede skupnega predloga za povišanje blagovne tarife. Zato vse te predloge sedaj proučuje prometno ministrstvo. Po informacijah tega ministrstva kaže, da se bo našla kompromisna rešitev in se bo izvršilo linearno povišanje blagovne tarife v manjšem obsegu, poleg tega pa tudi preklasifikacija blaga ravno tako v manjšem obsegu kakor je bilo prvotno določeno.

Carinski dohodki

Belgrad, 9. julija. AA. Po poročilu osrednjih carinskih blagajni so znašali carinski dohodki v tretji tretini junija letos 25.540.992 din, v času od 1. aprila pa do 30. junija je prispelo v blagajno 309.415.310 din. Za isti čas je proračun predvideval 259.211.250 din, kar pomeni, da je bil dohodek za 50.240.050 din višji. Od 1. aprila pa do 30. junija lanskega leta je dobila blagajna 202 milij. 826.481 din, kar pomeni, da je bilo v istem času letos dohodkov za 46.388.829 din več.

Načrti in predlogi o razdelitvi SUZOR-ja

Konferenca v Zagrebu je sklenila, naj se vsi načrti predložijo do 15. t. m.

Zagreb, 9. julija. b. Danes je bila končana konferenca, na kateri so razpravljali o razdelitvi SUZOR-ja. Kakor znano, so tej konferenci prisostvovali zastopniki banske oblasti in ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje. Razpravljali so o načrtu uredbe o razdelitvi SUZOR-ja. V tem načrtu je določeno, da SUZOR ostane kot nosilec panog zavarovanja za primer onemoglosti, starosti in smrti za vso državo. Za panogo zavarovanja za primer bolezni in nesrečo so pa določeni samostojni nosilci zavarovanja in sicer v Zagrebu, eden v Ljubljani in eden v Belgradu. Samoupravo SUZOR-ja bi po tem načrtu tvorili predstavniki posameznih samostojnih nosilcev, ki bi kot poseben odbor vodili investicijsko politiko v tej panogi zavarovanja.

Na današnji seji so razpravljali o načrtu uredbe o decentralizaciji zavarovanja, ki so jo predložili slovenski interesi, in sicer predsednik okrožnega urada v Ljubljani inž. Jože Sodja in Ivan Lah, šef oddelka okrožnega urada v Ljubljani. V tem načrtu se predvidevajo okrožni uradi

v Ljubljani, Zagrebu in Belgradu kot samostojni nosilci zavarovanja vseh panog. Vsi drugi okrožni uradi pa postanejo njihovi krajevni organi. Osrednji urad za zavarovanje delavcev bi se po tej uredbi moral predelati.

Razpravljali so tudi o načrtu uredbe slovenskega industrialca Ivana Avseneka, ki je zelo kratek. Avsenekov načrt zahteva ukinitve osrednjega urada in da se vsak okrožni urad s čez 100.000 članov okliče kot samostojen nosilec vse panoge zavarovanja.

Končno se je razpravljalo tudi o načrtu glavnega ravnatelja osrednjega urada Radovana Matijasa. Ta načrt določa, da SUZOR ostane kot nosilec vseh treh panog zavarovanja za vso državo, da se riziko zavarovanja za primer bolezni porazdeli na posamezne organe in da ti nosijo tudi del upravnih stroškov osrednjega urada.

Konferenca je sklenila, da vsi predlagatelji predložijo svoje načrte z utemeljitvijo ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje ter banski oblasti do 15. t. m.

Ravnanje kralja Leopolda po sodbi pravnikov

Tako nenadno hitri in popolni zlom francoske armade je opravičil tudi Poljake, Norvežane in Nizozemce, katerim je evropska javnost vseprek z malimi častnimi izjemami očitala vsemožne napake, nemarnost, pomanjkanje poguma in rodoljubja, če ne naravnost izdajstvo, ko so se njihove armade pod nemškimi udarci tako hitro zrušile. Najbolj tragičen pa je bil slučaj belgijskega kralja Leopolda, ki ga je predsednik bivše francoske vlade Reynaud javno obdolžil izdajstva, dočim je bil šef angleške vlade Churchill vsaj toliko previden, da je izjavil, da bo treba počakati, preden se bo mogla izreči o zadržanju belgijskega kralja, o katerem je bila do takrat evropska javnost polna same hvale, končnočeljavna sodba. Kljub temu pa zlasti francoskočasopisje Evrope, začeni od največjih pa do najmanjših, ki jim kralj kot dober katolik ni simpatičen, ni prenehalo metati nanj kamenje.

Danes seveda gledajo vsi krogi, ki so se pred nagili v dobri veri, na to stvar drugače in predsednik bivše belgijske vlade g. Pierlot, ki je ob prekoračenju belgijske meje po nemški armadi kmalu zapustil Bruselj in hitel v Pariz — dočim se je kralj postavil na čelo svoji armadi in pri njej do konca ostal v najbolj junških borbah — je danes v obeh tleh Belgijcev kakor ostalega sveta zelo padel. Saj ni samo svojega kralja obdolil najhujšega dejanja, ne da bi poznal iz oddaljenosti dejanskega položaja, ampak do danes nastopa naprej proti kralju in vsem tistim, ki so ostali ob njegovi strani v Belgiji, da bi začeli vnovič graditi, kar je bilo porušeno. Tako rušenje narodove aloge more imeti le usodne posledice za belgijsko državo.

Najnovejši dogodek na tem polju je preiskava, ki je bila poverjena trem najboljšim belgijskim juristom v zadevi belgijskega kralja. To so: minister Davère, bivši predsednik odvetniške zbornice na apelacijskem sodišču v Bruslju, senator Pholien, ki je bil tudi minister in je sedaj odvetnik na bruseljskem apelacijskem sodišču, in Raoul Hayoit de Termincourt, državni tožilec kasacijskega sodišča in namestnik belgijskega generalnega državnega tožilca, ki je odsoten. Rezultat te preiskave je sedaj objavljen v spomenici, ki ima tri točke, in se glasi:

1. Dramatsko zmoto, ki je dolžila kralja, da se je s sovražnikov pogajal in s tem kršil svojo pričevo, je treba v vsakem pogledu in nemudoma popraviti. Kralj ni s sovražnikom sklenil nobenega pakta, nobene pogodbe in nobene konvencije. Kralj je deloval samo v svojem svojstvu kot šef armade in v sporazumu s šefom generalnega štaba, potem ko je, vpoštevajoč vse okoliščine, ugotovil, da bo ko je, vpoštevajoč vse okoliščine, ugotovil, da bi vsako nadaljevanje borbe belgijske armade imela, strahovite posledice in sicer brez večjega prida v vojaškem oziru. Kralj bi bil mogel se evobodni belgijski pas ozemlja zapustiti, pa je ostal pri armadi. 25. maja se je v pretresljivem pozivu armadi trudil, da bi čete navdušil, ter jim je naznanil, da bo delil njihovo usodo, naj se zgodi karkoli. Ta občudovanja vredna požrtvovalnost je imela za učinek, da se je pogum dvignil in odpor podaljšal. Vsi častniki in vojski armade, ki so slišali, kako krivično ga je obdolilo iznemoženo glede dejstev in njihovega pomena, so enuverno izkazale svojo lojalnost, prav tako tudi prebivalstvo v Belgiji.

2. Ne smemo si prikrivati, da je nastala globoka razpaka med Belgijci, ki so ostali v domovini, in med onimi, ki so bežali. Sovražnik bi lahko v tem videl dragoceno priliko, da bi začel politiko razdvajanja Belgije. Proti taki politiki je najboljšje jamstvo navzočnost kralja v lastni deželi, tako da nikakor ni mogloče zaleteti, da bi se to jamstvo rušilo.

3. Po svoji najboljši vesti smo mnenja, da je v interesu domovine, pri čemer osebna vprašanja ne bi smela imeti nobene vloge, da se zopet priporoča do zmage resnici in tako vpostavi slova Belgijcev in ugled kralja.

4. Kar se tiče uprave, omogočuje postava od 10. maja 1940 obehni prenos kompetenc za slučaj vojne. Ker je kralj vojni ujetnik, bi se lahko za njegov primer uporabilo postopanje po paragrafu 82 ustave. Toda proti temu je treba ugovarjati, da so člani parlamenta raztreseni. Naj se pa v tem postopku sklene karkoli, mi smatramo kot stvar največjega pomena, da se ne bi ničče dotaknil moralnega ugleda kralja Leopolda in postavnosti pravice zastopnikov javne oblasti v Belgiji.

Hkrati je bil te dni objavljen tudi dnevnik kralja Leopolda o poteku vojnih operacij, iz katerega se razvidi, da je postajal položaj belgijske armade že od 18. maja dalje čedalje bolj brezupen. Ze tega dne namreč je kralj Leopold predvidel predor Maginotove črte in sledečo ločitev belgijske armade od angleške in francoske. 20. maja, to je po padcu Cambraija, je kralj Leopold angleški vladi sporočil, da bo treba računati s porazom, ker francoska severna armada ni več sposobna z borbo. 21. maja, ko so Nemci zavzeli Abbeville in Montreuil, se je uresničil presek, katerega je bil kralj Leopold napovedal. Nato je bilo sklenjeno, da naj belgijska armada krše operacije francosko-britskih armad. Toda 23. maja so morali Belgijci pustiti sovražniku Terneuzen in Gent. Angleški čunek proti Arrasu se je izjalovil, dočim francoske čete sploh niso bile več sposobne ofenzive. Z orjaškimi koraki se je nadaljevalo obkroževanje zavezniških armad.

24. maja se je začela velika flandrska bitka. Naslednjega dne je kralj Leopold sporočil armadi in

vladi, da je neomajno odločen deliti usodo svojih vojakov. Hkrati je poslal nujno sporočilo v London o pretečenem končnem polomu in kaj sodi on, da bi bilo treba storiti. Tudi belgijski ministri v Parizu so francoski vladi položaj podobno naslikali. Vrhigaga je vrhovni belgijski komandant vrhovnemu poveljniku zavezniških armad 26. maja poslal noto, da je položaj resen in da bo belgijsko poveljstvo nadaljevalo borbo do skrajnih meja, vendar pa je nevarna meja odpora že ekoro dosežena. General Gort na to ni nič odgovoril. Istega dne je francoski poveljnik general Blanchard ob 18. uri sporočil, da Angleži izpraznjujejo deono krilo in se umikajo na črto Lille-Yper. Generallesimusa Gorta pa nikjer ni najti. 27. maja kar dežujejo poročila o nemških predorih na celi črti. Ob 12. uri 30 minut sporoči kralj Leopold gen. Gortu, da je armada zelo klonila, ker jo Nemci že 4 dni neprenehoma bombardirajo, dočim so njena obrambna sredstva izčrpana; bliža se trenutek, ko bo treba kapitulirati. Ob 14. uri 30 min. pošlje kralj isto sporočilo generalu Weygandu. Medtem ko Nemci belgijsko armado tako stisnili, da ni bilo izhoda iz obupnega položaja, zlasti so jo toliko nemški »strmoglavci« iz zraka, rezerv pa ni imela nobeni. Belgijckemu generalnemu štabu ni preostajalo ničesar, kakor da je sklenil poslati vrhovnemu poveljstvu nemške armade parlamentarne, pri čemer je računal na to, da bodo pogajanja, ki nikakor ne bi mogla trajati manj ko noč 27. maja, ves dan in noč 28. maja pa predvidoma še jutri naslednjega dne, omogočila francoski in angleški armadi, da se preuredi. Z generalom Gortom slejkoprej ni bilo mogloče dobiti zveze, pač pa z generalom Weygandom, kateremu je kralj sporočil sklep belgijske generalnega štaba in kralja. Z Nemci so se začeli razgovori, ki so se končali s predajo, kakor jo je zahtevalo vrhovno vodstvo nemške armade.

Tudi ti zapiski razbremenjujejo kralja, ki pač ni mogel predaje belgijske armade vezati na soglasje z vrhovnim poveljnikom zavezniških armad, ko pa skrajno kritični položaj njegove armade ni dopuščal, da bi se dala uničiti do kraja, preden bi se dosegel tak sporazum. Vrhtega pa angleškega vrhovnega poveljnika vseh kritičnih 10 dni sploh ni bilo mogloče dobiti. General Weygand pa je dne 28. maja ob 3. uri 15 minut kratko odgovoril, da »je prenehala skupnost med francosko-angleško in belgijsko armado...«. Sicer pa se tudi iz drugih poročil tistih dni razvdi, da so zavezniški belgijski armadi naprtili vso težo borb za njihov lastni umik.

Irška bo branila svojo nevtralnost

Newyork, 9. julija. AA. Reuter. Predsednik irske vlade de Valera je izjavil dopisniku »Newyork Times«, da bo Irska ostala nevtralna, pa naj se zgodi kar koli. Toda, če bo napadena od katere koli države, se bo Irska na energičneje branila.

Bern, 9. julija. AA. Reuter: Irski ministri predsednik de Valera je 5. julija sprejel predstavnik »Times« in mu dal sledečo izjavo:

Irška je trdno odločena ohraniti popolno nevtralnost. Irška vlada ostane pri svoji zahtevi, da se mora vsa Irška zediniti. Vlada odločno zahteva, da bodi ulstrska vlada odgovorna vselirskemu parlamentu, ne pa parlamentu Velike Britanije. Če bo

(Nadaljevanje s 1. strani)

da bi v novo vlado stopile osebe, ki so bili kolikor toliko prizadeti pri začetku vojske.

Nadalje je nemški radio izjavil, da ni treba pričakovati nobenega usmiljenja s strani Nemčije, zlasti odkar se je zvedelo, da se je z nemškimi ujetniki na Francoskem nečloveško postopalo.

Demobilizacija v Franciji

Zeneva, 9. julija. Reuter: Iz Vichya poročajo, da je francoska vlada sklenila 15. julija demobilizirati vse kmete in obrtnike, katerih obrt je v zvezi s poljedelskimi deli. Demobilizirana bo večina letnikov. Razen tega bodo demobilizirani delavci, ki so se bavili svojčas s poljedelskim delom, ki so pa bili od leta 1938 zaposleni v tovarnah.

Zeneva, 9. julija. AA. DNB: Francoski minister za poljedelstvo in prehrano je izjavil v zvezi z vprašanjem Francije, da so zaloge masti ter rezerve živine zadostne, da bi se preprečila lakota. Minister je naglasil, da je absolutno potrebno strogo izvajati odredbe vlade o omejitvi potrošnje.

Francosko veleposlaništvo zapuša London

London, 9. julija. AA. Reuter: Francosko veleposlaništvo v Londonu se še ni odločilo, kako in kdaj bo zapustilo Anglijo, toda veleposlaniško osebo se na to že pripravlja. Danes so sežgali del dokumentov, drugi del, ki je bolj pomemben, pa bodo prepeljali v Francijo. Vse jutro se iz dimnika veleposlaništva dviga črn dim, razen tega pa je mnogo ljudi vstopalo in odhajalo iz veleposlaništva.

Slovenski vseučiliški profesorji v Belgradu

Belgrad, 9. julija. m. Davi so dopotovali v Belgrad rektor ljubljanske univerze dr. Matija Slavič in novo imenovani profesorji medicinske fakultete na vseučilišču v Ljubljani dr. France Hribar, dr. Lušicky in dr. Lavrič, ki so v več ministrstvih posredovali v zadevah ljubljanskega vseučilišča. — Zastopnike ljubljanske univerze je najprej sprejel gradbeni minister dr. Krek, nato pomočnik prosvetnega ministra Boško Bogdanovič, zvečer ob 6 pa so bili sprejeti pri prosvetnem ministru dr. A. Korošču.

Novi profesorji medicinske fakultete v Ljubljani

Belgrad, 9. julija. m. Za redne vseučiliške profesorje 2/II na medicinski fakulteti v Ljubljani so imenovani: dr. Franc Hribar za patološko medicino, dr. Karol Lušicky za interno medicino in pa dr. Božo Lavrič za kirurgijo.

Slovo notranjega ministra

Belgrad, 9. julija. m. Dosedanji minister za notranje zadeve Mihalldžić je danes dopoldne sprejel vse načelnike in višje uradništvo notranjega ministrstva ter se od vseh poslovil. Takoj nato je izročil vse posle zastopniku notranjega ministra predsedniku vlade Dragiši Cvetkoviču.

Politični sestanek v Belgradu

Belgrad, 9. julija. m. Po povratku podpredsednika vlade dr. Mačka in drugih ministrov v Belgrad je bil danes dopoldne zopet v predsedstvu vlade politični sestanek. Sešla sta se predsednik vlade Dragiša Cvetkovič in dr. Vl. Maček, za tem pa je bila konferenca, na kateri je sodeloval tudi minister brez listnice dr. Konstantinović. Dr. Maček je imel tudi krajši razgovor z ministri dr. Smoljanom, dr. Šutejem in dr. Budisavljevičem.

Gospodarski odbor donavske banovine

Belgrad, 9. julija. m. V trgovinski in industrijski zbornici v Novem Sadu je bil danes dopoldne sestanek zastopnikov vseh gospodarskih združenj ter industrijskih ustanov donavske banovine. Sestanek je sklicala Kmetijska zbornica iz Novega Sada. Na njem so govorili zastopniki posameznih gospodarskih ustanov o najnovejših ukrepih, ki jih je v zadnjem času ukrenila vlada z ozirom na nekatere pojave v našem gospodarskem življenju, s katerimi so baje naravnost prizadeti gospodarski krogi te banovine. Na sestanku je bil izvoljen gospodarski odbor donavske banovine, ki bo pri vseh teh sprejetih gospodarskih ukrepih sodeloval. V gospodarski odbor so izvoljeni zastopniki vseh gospodarskih zbornic in drugih gospodarskih organizacij.

Belgrajske novice

Belgrad, 9. julija. m. Davi se je vrnila v Belgrad večina članov vlade. Iz Zagreba so se vrnili podpredsednik vlade dr. Maček, finančni minister dr. Šutej, poštni minister dr. Torbar in minister brez listnice dr. Smoljan, iz Brčkega pa se je vrnil minister za gozdove in rudnike dr. Kulenović.

Belgrad, 9. julija. m. Novo imenovani pomočnik prosvetnega ministra g. Boško Bogdanovič je danes dopoldne prevzel posle pomočnika v prosvetnem ministrstvu.

Slovaška in nova Evropa

Bratislava, 9. jul. AA. DNB: Ob priliki proslave 20-letnice ustanovitve sindikata slovaških železnicarjev, je imel predsednik republike dr. Tiso govor o vlogi Slovaške v evropskem prelomu. Tiso je ob tej priliki med drugim dejal, da se Slovaška z veseljem želi vključiti v novo Evropo, ki se sedaj ustvarja.

Govor generala de Gaullea

London, 9. julija. AA. Reuter: Poveljnik francoskih prostovoljcev v Angliji, general de Gaulle, je imel snoč po radiu govor, v katerem je med drugim dejal:

Angleži ne smejo svoje borbe pri Oranu smatrati za kak svoj uspeh. Francozi pa morajo navzile vsem sentimentalnim razkožem pogledati resnice v oči. Vem, da ni nobenega Francoza, je de Gaulle, ki ne bi čutil globoke bolečine pri misli, da so njegove vojne ladje potopili zavezniki. Ta občutek ni mogloče prikriti, ker povzroča ne samo bolečino, temveč tudi revolt. Odkrito priznam, da zaradi tega to borbo ni treba smatrati za noben uspeh, ker je ugotovljeno, da francoske ladje zaradi malega prostora niso mogle sprejeti borbe. Kar se tiče Francozov, ki se nahajajo na strani angleške armade, so odločeni boriti se tudi nadalje.

Drobne novice

Madrid, 9. julija. AA. Stefani. Službeni list objavlja ukaz u ustanovitvi falangistične milice, ki bo po svoji organizaciji slična fašistični milici.

Ankara, 9. julija. AA. DNB: Turški poslanik v Sofiji Berker je izjavil, da so turško-bolgarski odnosi zelo prirščni.

Berlin, 9. julija. AA. DNB: 10. julija bodo odprli novo direktno radiotelefonsko zvezo med Berlinom in Newyorkom. Ta linija bo služila izključno za telefonske pogovore med Nemčijo in Združenimi državami.

Razgovor z dopisnikom „Popolo d'Italia“

Izjava ministra dr. Korošca italijanskemu listu

Važne ugotovitve o naši zunanji politiki in zlasti o kulturnih stikih z Italijo



Belgrad, 9. julija. AA. Stefani: Glasilo fašistične stranke »Popolo d'Italia« prinaša od svojega stalnega beogradskega dopisnika Corada Solija izjavo, ki mu jo je dal prosvetni minister dr. Ant. Korošec. Dopisnik je ministru dr. Korošču postavil tole vprašanje:

Z ozirom na to, da ste bili član one vlade v času, ko je bilo izvedeno zblizanje med državama oziroma in Jugoslavijo, kako si, gospod minister, zamisljate nadaljni razvoj odnosov med Jugoslavijo na eni ter Italijo in Nemčijo na drugi strani zlasti po najnovejših dogodkih na svetu.

Z Italijo smo bili od prvega početka naše države Jugoslavije neposredni sosedje in mislim, dobri sosedje. Niti za časa sankcij v abesinski vojni ni bilo pritožb proti praktičnemu zadržanju Jugoslavije, ki je šlo v korist Italije. Kot najboljši dokaz temu je dejstvo, da so se vpravi na tem mogli uresničiti oni priručni odnosi med Italijo in Jugoslavijo, ki trajajo še danes in ki bodo, kakor vsi Jugoslavi želimo, ostali tudi v bodoče. Za časa španske državljanske vojne so bile naše simpatije na strani Italije in Nemčije.

Naše gospodarske zveze z Italijo se razvijajo najpovoljnejše ter se z vsakim dnem razširjajo. Medsebojne kulturne vezi naše države z Italijo so mlade, toda seme je padlo na rodovitno in dobro zemljo. Notranji razvoj Italije in njene gospodarske, socialne in kulturne reforme smo spremljali z velikim razumevanjem in videli, koliko so pripomogle k moči in veličini Italije.

mo s skupnimi prizadevanji ohraniti in se potem nimamo bati niti sporov niti nesporazumov. V takšnem ozračju se morejo rešiti vsa vprašanja ter moremo priti do še tesnejšega zblizanja med balkanskimi in podonavskimi narodi.

Na nadaljnjem vprašanju dopisnika: »Ali se bodo napovedane socialne in druge reforme kakor tudi akcija jugoslovanske vlade proti masonom in drugim podalnim elementom izvajale tudi na področju prosvetne politike«, je minister dr. Korošec odgovoril:

Verjeti mi morate, da nisem prišel v prosvetno ministrstvo samo zaradi tega, da bi nastavljal in predstavljal učitelje in profesorje. Vi dobro poznate moje programatično stališče, in samo to želim povedati, da bom storil vse, kar je v korist naše narodne dinastije in naše domovine.

Na zadnje dopisnikovo vprašanje: »V kakšno smer in na kakšen način bi bilo treba poglobiti kulturne zveze med Italijo in Jugoslavijo«, je minister dejal:

»Sto načinov je, kako se morejo poglobiti kulturne vezi med Italijo in Jugoslavijo. Realno življenje nam bo dalo prilike, ki jih ne bomo zamudili. Toda dvojce se mi zdi kot važen predpogoj:

1. Težje je ustvariti globlje kulturne vezi, če ne obvladamo italijanskega jezika;
2. če obstoje iskrene in vsestranske simpatije med jugoslovanskim in italijanskim narodom, morajo obstojati in se morejo poglobljati tudi kulturne vezi. S tem pa je že označena smer mojega dela.«

Ob Cianovem bivanju v Nemčiji:

Teleky in Czaky odpotovala v Nemčijo

Budimpešta, 9. julija. Stefani. V dobro obveščenih krogih izjavljajo, da bosta predsednik vlade grof Teleky in zunanji minister grof Czaky danes popoldne odpotovala v Nemčijo.

Budimpešta, 9. julija. MTI: Po poročilih iz poučenih krogov ima potovanje grofa Telekyja neuraden značaj. Madžarska državna bosta odpotovala v München, kjer bosta imela razgovore z voditelji Nemčije.

Budimpešta, 9. julija. Nenadni odhod predsednika madžarske vlade grofa Telekyja in zunanjega ministra grofa Czakyja v Berlin je izzval v vseh političnih in diplomatskih krogih izredno pozornost. Grof Teleky in grof Czaky sta odpotovala danes popoldne s posebnim vlakom.

Grof Ciano je še na zahodnem bojišču

Berlin, 9. julija. DNB: Zunanji minister grof Ciano se še naprej mudi na zahodnem bojišču. V njegovem spremstvu je veleposlanik Betty, šef protokola grof Celesija, nemški veleposlanik v Ma-

ckensen, general Dietman in šef protokola v nemškem zunanjem ministrstvu v. Dernberg. Grof Ciano si je ogledal nekatere dele Maginotove črte, nato pa je obiskal Verdun. Nato je obiskal tudi Metz, kjer mu je bil prirejen prisrčen sprejem.

Berlin, 9. julija. Stefani: Potrjujejo, da se bo italijanski zunanji minister grof Ciano jutri vrnil v Berlin. V njegovo čast bo prirejeno več sprejemov. Sprejeme bodo priredili maršal Göring, namestnik vodje Nemčije Hess in vodja sporta von Tschammer und Osten.

Rim, 9. julija. AA. DNB: Rimski politični krogi poudarjajo, da je namen razgovorov, ki jih je italijanski zunanji minister grof Ciano v nedeljo začel v Berlinu in ki se bodo še nadaljevali, ta, da se posebno pripravi vojaška in politična vojna proti Veliki Britaniji. Čeprav je predstoječa faza vojne proti Veliki Britaniji tudi danes kakor poprej glavni cilj osi, vendar se že danes vidi, da ima udeleževanje sil osi že danes čedalje bolj jasno obsežje politike vse Evrope. Zaradi tega je naravno, da v sedanjem trenutku, ko vojaški dogodki niso prvenstveni, predstavniki sil osi izmenjujejo misli o novi ureditvi Evrope.

O čem razpravljajo v Berlinu

Obvestila italijanskega tiska

Rim, 9. julija. O obisku ministra Ciana v Berlinu, ki bo stopil v svojo drugo fazo, ko se Ciano vrne v glavno mesto Nemčije po svojem obisku na Maginotovi črti, pravijo italijanski listi tukaj, da bodo razgovori najbrž končani v četrtek zvečer. O dosedanjih razgovorih je gotovo, da so demantirali govorice, ki se širijo v zadnjem času predvsem z angleške strani in s strani njenih prijateljev, da se bodo namreč na jugovzhodu in v Aziji zgodile tajnostne stvari, ki bodo prisilile Nemčijo in Italijo, da opustita nameravani napad na Anglijo. To so vse, pravijo diplomatični krogi v Rimu, puhli manevri in svet bo kmalu izvedel, da se bo začel boj z Anglijo brez usmišljenja.

Drugi del razgovorov, ki se bo začel danes, se bo pečal z novim redom v Evropi. To delo mora biti pripravljeno že danes, zato da bosta veslali osi Berlin—Rim ohranili v svojih rokah vse čas inicijativno. Tudi v tem zvezi krožijo razne popolnoma neutemeljene govorice. Tako na primer je pisal nek danski list, da se pripravlja francosko-italijansko nemški blok proti Angliji. Glede tega je treba upoštevati, da ostaja položaj Francije isti kakor je bil določen po premirju v Compiegneu in v Villi Incisi. Vojska je prenehala, toda končni mir s Francijo še ni sklenjen, in to, kar se je zgodilo v Oranu, bistveno ne spreminja tega položaja. Res pa je, da politika francoske vlade v Vichiju opravičuje optimizem, da bo nova Francija doprinesla k ureditvi Evrope. O zavezništvu z Nemčijo in Italijo pa zaenkrat

še ni govora. S simpatijami opazujeta Berlin in Rim tudi napore francoske vlade, da ustanovi nov režim, zakaj le po tej poti bo mogoča obnova, in Francija je veliko zamudila, ko si je pustila nove poglede na svojo notranjo politiko narekovati šele po porazu. Francija je bila na tem, da popolnoma propade, zakaj že so se opustila ogromna zemljišča, ker je marjalko delovnih rok. Če si Francija od tega opomore, bo gotovo upostavljen med njo in Nemčijo ter Italijo trajen mir. Sicer pa si ni treba prikrivati dejstva, da bo v to svrhu treba tudi izpremeniti obstoječo mejo na zapadu, ker Nemčijo od Francije ne sme deliti več Ren.

Dočim o drugih problemih, ki jih bosta razpravljala Ciano in Ribbentrop, italijanski tisk danes molči, pa beleži govorice, da je konflikt med Anglijo in Francijo zaradi postopanja admiralitete proti francoskemu vojnemu brodogradu povzročil v vladajoči stranki velike skrbi in pomisleke in da so na delu sile, ki hočejo strmoglaviti Churchill. Te glasove beleži tudi navadno dobro poučeni »Stockholm Tidningen«. Kot njegovega naslednika imenujejo sedanjega socialnega ministra Bevina, ki je laburist in vodi narodni sindikat transportnih delavcev.

V zvezi z obiskom grofa Ciana poudarjajo v Rimu, da se poda v kratkem v Berlin tudi madžarski zunanji minister grof Csaky. Njegov obisk, pravijo, bo v neposredni zvezi z razgovori med Ciano in Ribbentropom.

mo s skupnimi prizadevanji ohraniti in se potem nimamo bati niti sporov niti nesporazumov. V takšnem ozračju se morejo rešiti vsa vprašanja ter moremo priti do še tesnejšega zblizanja med balkanskimi in podonavskimi narodi.

Na nadaljnjem vprašanju dopisnika: »Ali se bodo napovedane socialne in druge reforme kakor tudi akcija jugoslovanske vlade proti masonom in drugim podalnim elementom izvajale tudi na področju prosvetne politike«, je minister dr. Korošec odgovoril:

Verjeti mi morate, da nisem prišel v prosvetno ministrstvo samo zaradi tega, da bi nastavljal in predstavljal učitelje in profesorje. Vi dobro poznate moje programatično stališče, in samo to želim povedati, da bom storil vse, kar je v korist naše narodne dinastije in naše domovine.

Na zadnje dopisnikovo vprašanje: »V kakšno smer in na kakšen način bi bilo treba poglobiti kulturne zveze med Italijo in Jugoslavijo«, je minister dejal:

»Sto načinov je, kako se morejo poglobiti kulturne vezi med Italijo in Jugoslavijo. Realno življenje nam bo dalo prilike, ki jih ne bomo zamudili. Toda dvojce se mi zdi kot važen predpogoj:

1. Težje je ustvariti globlje kulturne vezi, če ne obvladamo italijanskega jezika;
2. če obstoje iskrene in vsestranske simpatije med jugoslovanskim in italijanskim narodom, morajo obstojati in se morejo poglobljati tudi kulturne vezi. S tem pa je že označena smer mojega dela.«

Nemška letala bombardirajo angleške vojne tovarne

Berlin, 9. julija. DNB: Nemške letalske sile in vojna mornarica beležijo vsak dan večje uspehe v borbi proti Angliji. Pretekli dnevi so se te sile udeleževale zlasti v trgovski vojni proti Veliki Britaniji. Današnje poročilo vrhovnega poveljstva sporoča, da so vojna mornarica in nemške letalske sile izvedle več napadov na enote britanske mornarice. Prav tako je značilen tudi zadnji napad nemških hitrih bojnih čolnov proti angleški južni obali.

Istočasno se nadaljujejo nemški letalski napadi na vojaško važne objekte na britanskem otočju. Posebno je treba poudariti napade nem-

ških bombnikov na skladišča bencina ob ustju Temse in v drugih krajih britanske vzhodne obale. Povsod so letalci pri teh napadih opazili močne eksplozije in velike požare, ki so dokazovali, da so se napadi posrečili. Na ta način izgublja Velika Britanija večino svojih rezerv bencina, ki jih zaradi blokade težko nadomestuje. S strateškega stališča so bili posebno važni in uspešni napadi nemških bombnikov na tovarne eksplozivov in kemične tovarne v Angliji.

Nemško vojno poročilo

Berlin, 9. julija. AA. DNB: Vrhovno poveljstvo sporoča: Nemške podmornice so povzročile sovražniku ponovno težke izgube. Poročnik Hans v. Stockhausen je s svojo podmornico potopil 56.500 ton sovražnega trgovskega brodograja. Druga nemška podmornica je uničila britanski rušilec Wilwindle, kakor tudi več oboroženih trgovskih ladij, med njimi tudi cisternsko ladjo z 11.166 tonami. Poročilo vrhovnega poveljstva od 28. junija je govorilo o

London, 9. julija. t. Reuter. Danes je v spodnji zbornici govoril Kingsley Wood in zahteval odobritev kreditov v višini ene milijarde funtov, to je (250 milijard dinarjev) za nadaljevanje vojne. V svojem poročilu je omenil, da je spodnja zbornica že 13. marca izglasovala kredit 700 milijonov funtov. Od tega je bilo 575 milijonov že porabljenih.

V zadnjih štirih tednih stane Anglijo vojskovanje dnevno sedem in pol milijonov funtov (poldrugo milijardo dinarjev) dnevno. Od tega gre dnevno šest in pol milijonov za mornarico in letalstvo in en milijon za ostale oborožene oddelke.

Zbornica je soglasno sprejela ta predlog in izglasovala vladi eno milijardo novih izdatkov za vojno. Nato se je seja izpremenila v tajno in so obravnavali gospodarsko vodstvo sedanje vojne.

Letalski boji nad Anglijo

London, 9. julija. Reuter. Neko nemško letalo je danes jutraj letelo nad nekim mestom v jugovzhodni Angliji in je pri tej priliki vrlo 20 bomb. Več zgradb se je vnelo. Med ponočnim poletom nad

Vojskovanje v Afriki

Italijansko vojno poročilo

Nekje v Italiji, 9. julija. AA. Stefani: Službeno sporočilo italijanskega vrhovnega poveljstva se glasi:

V zadnjih dneh je bilo uničenih na meji Kirenaike 50 sovražnih oklopnih avtomobilov. — V Vzhodni Afriki so italijanska letala bombardirala sovražne postojanke pri Vaira v Keniji. Pri Turkkanu v Keniji je bilo ujetih več angleških vojakov.

Naša letala so uspešno bombardirala Kurmuk v Sudanu, kjer so uničila radijsko postajo. Sovražna letala so poskušala izvesti napad na Diredavo in Solum. Gmotna škoda ni bila velika. Ubiti sta bili dve osebi.

Nekje v Italiji, 9. julija. AA. Stefani: Glavni stan oborožene sile objavlja prvo listo izgub. O priliki operacij na zapadnem alpskem bojišču je padlo 772 vojakov, 43 pa v italijanski Vzhodni Afriki. Ranjenih je bilo 291, pogrešajo pa 301 vojaka.

Angleška poročila

Kairo, 9. julija. AA. Reuter: Poročilo letalskega poveljstva se glasi:

V zadnjih 24 urah so bili izvedeni številni ogledniški poleti, pri katerih so letalci zbrali koristne podatke. Bombniki so napadli Diredavo in z bombami zadeli železniške delavnice. Sovražna letala so jih poskušala odgnati. Letala so napadla tudi sovražna oporišča v Zulu v Vzhodni Afriki. Pri turkanu so bombardirala skladišča. Pojavila sta se dva ognja in opaziti je bilo velik črn dim. Eno letalo je padlo v morje. Neposredne

uspehu neke podmornice, ki je potopila 38.000 ton sovražnega brodograja. Sedaj, ko se je poveljnik vrnil in je predložil poročilo, se je ugotovilo, da je njegova podmornica potopila za 40.300 ton sovražnega trgovskega brodograja.

Nemški bojni čolni so pri večeršnjem napadu na ladje v vodah angleške južne obale potopili eno britansko stražno ladjo.

V Angliji so nemška letala napadla pristanišča in skladišča bencina, letališča, tovarne, ki služijo oborožitvi, in ladje. Pri tej priliki so bombe zadale in težko poškodovale ladjedelnice v Devenportu, skladišča bencina v Ipswitu, Kanvaju, Illandu na izlivu Temze, dalje tovarne eksploziva v Harvihu ter veliko kemično tovarno v Billinguu. medtem ko so v Kanalu in na Severnem morju bombardirala in poškodovale eno križarko, en rušilec in pet trgovskih ladij. Na nekem letališču so naša letala uničila več sovražnih letal, ki so bila na tleh.

Napadi sovražnih letalskih enot na ozemlju Holandije in Belgije niso imeli uspehov. V noči med 8. in 9. julijem so sovražni bombniki izvedli napade na severno in zahodno Nemčijo in povzročili precejšnje škodo. Pri tem je bilo ubitih več oseb. Večraj znašajo sovražnikove izgube 11 letal, od katerih jih je bilo 6 zbitih v letalskih spopadih, 5 pa na tleh. Pet nemških letal se ni vrnilo.

Berlin, 9. julija. AA. DNB: Danes popoldne je 12 britanskih bombnikov tipa Bristol Blenheim poskušalo napasti letališče Stavanger-Sola. Naša letalska letala in protiletalsko topništvo so takoj nastopila in preprečila sovražniku izvedbo njegovih načrtov. Britanskim bombnikom se je posrečilo vreči samo nekaj bomb, ki pa niso povzročile večje škode. Vsa sovražna letala so bila sestreljena, in sicer 11 v spopadih v zraku, eno pa od protiletalskega topništva. Nemške letalske enote niso utrpeli nobene izgube.

Italija, Sovetija in Nemčija postopajo sporazumno

Rim, 9. julija. m. Italijansko časopisje istočasno posveča veliko pozornost položaju v jugovzhodni Evropi, predvsem v zvezi z zadnjo akcijo Sovjetske Rusije. Časopisje predvideva, da bo mirna rešitev madžarske in bolgarske zahteve cilj osi, da se prepreči razširitev vojne na Balkan, centralna točka razgovorov o balkanskih državah. Na drugi strani pa se bo proučilo stališče Grčije in Turčije, ki bosta morali tudi pokazati, da sledita dogodkom tako, kakor sta to pokazali Jugoslavija in Rumunija. Italijansko časopisje pričakuje, da bodo berlinski razgovori rodili dobre sadove za bodočnost jugovzhodnega dela Evrope, ker Rim in Berlin morata kot arbitra omogočiti mirno rešitev vseh sporov ter istočasno koordinirati svojo akcijo s stališčem Sovjetske Rusije. Zato italijansko časopisje tudi predvideva, da spada vprašanje odnosov s Sovjetsko Rusijo kot najvažnejšim partnerjem sil osi, med najvažnejše vprašanje sedanjih berlinskih razgovorov in je drugi kompleks vprašanj, ki jih bodo pretresali v Berlinu. Italijansko časopisje podarja, da določitev smernic za skupen napad na Veliko Britanijo ne bo zaključil sedanje vojne. V zvezi s tem vprašanjem »Tribuna« poroča, da je današnji položaj sličen položaju v mesecu oktobru lanskega leta, ko je bila likvidirana Poljska. Danes po zmagi na Francijo so določeni novi sklepi, ki se nanašajo na končno bazo vojne proti Angliji. Očigledno je, da ta moment daleč presega vsa ostala vprašanja sedanjih razgovorov v Berlinu.

Anglija določila 250 milijard za nadaljevanje vojne

London, 9. julija. t. Reuter. Danes je v spodnji zbornici govoril Kingsley Wood in zahteval odobritev kreditov v višini ene milijarde funtov, to je (250 milijard dinarjev) za nadaljevanje vojne. V svojem poročilu je omenil, da je spodnja zbornica že 13. marca izglasovala kredit 700 milijonov funtov. Od tega je bilo 575 milijonov že porabljenih.

V zadnjih štirih tednih stane Anglijo vojskovanje dnevno sedem in pol milijonov funtov (poldrugo milijardo dinarjev) dnevno. Od tega gre dnevno šest in pol milijonov za mornarico in letalstvo in en milijon za ostale oborožene oddelke.

Zbornica je soglasno sprejela ta predlog in izglasovala vladi eno milijardo novih izdatkov za vojno. Nato se je seja izpremenila v tajno in so obravnavali gospodarsko vodstvo sedanje vojne.

Letalski boji nad Anglijo

London, 9. julija. Reuter. Neko nemško letalo je danes jutraj letelo nad nekim mestom v jugovzhodni Angliji in je pri tej priliki vrlo 20 bomb. Več zgradb se je vnelo. Med ponočnim poletom nad

vzhodno škotsko obalo je bila zaradi bombe ena oseba ubita, več pa ranjenih.

London, 9. julija. Reuter. Ministrstvo za javno varnost sporoča danes popoldne: Posamezna sovražna letala so letela nad severovzhodno Anglijo in severno obalo Škotske ponoči in jutraj. Bombe z močnim eksplozivnim učinkom ter zažigalne bombe so nemška letala v večjih količinah metala. Povzročile pa niso nobene škode. Precejšnje število zažigalnih bomb je padlo na neko mesto na jugovzhodu, vendar pa so jih hitro odstranili člani pasivne obrambe. Poškodovane so bile hiše, v delu mesta pa je bilo pobitih več oken. Bilo je tudi več žrtv.

London, 9. julija. AA. Reuter. Ministrstvo za letalstvo sporoča, da je bilo v toku večeršnjega dneva zbitih med Anglijo osem nemških letal.

London, 9. julija. AA. Reuter. Potrjuje se, da sta bila admiral sir Bury Domville in njegova soproga internirana. Sir Domville je bil predsednik organizacije, ki je bila ustanovljena 1937 in ki je imela namen delati na nemško-angleškem zblizanju.

zadetke so letala dosegla tudi v Massani na taboriščih in v bližnjih stavbah. Povzročena je bila velika škoda. Dva letalska napada na Malto v nedeljo zvečer in večerj nista imela nobenega uspeha. Zaradi nastopa naših lovskih letal niso sovražniki vrgli niti ene bombe.

Kairo, 9. julija. AA. Reuter: Angleško pomorsko poveljstvo poroča, da se je iz verodostojnih virov zvedelo, da sta bila ob priliki zračnega napada 7. julija zvečer zbita dva sovražna bombnika. Njuni ostanki so padli v morje.

Kairo, 9. julija. AA. Reuter: Angleško poveljstvo v Egiptu objavlja: V zapadni puščavi je sovražnik izvršil ponovno bombardiranje Mers-Matruha, toda ni bilo niti žrtv niti škode. Na drugih bojiščih ni bilo nič pomembnejšega.

Kairo, 9. julija. AA. Reuter: Na libijski meji se vodijo pri El Gubiju srdite borbe. O njih še ne poročajo podrobnosti, vendar se ve, da so imele angleške čete uspeh, ter se jim je posrečilo približati se samemu El Gubiju.

Novi ban drnske banovine

Belgrad, 9. julija. m. Na predlog predsednika ministrskega sveta in zastopnika ministra za notranje zadeve so kr. namestniki podpisali ukaz, s katerim je postavljen za bana drinske banovine Stanoja Mihaljevič, minister na razpoloženju. — Z istim ukazom je ban drinske banovine Vladimir Jeftić stavljen na razpoloženje.

Gospodarstvo

V dirigirano gospodarstvo?

Naša generacija preživlja mogočne pretese, ki preobražajo svet in mu dajejo novo lice, ne samo v politično-nacionalnem, ampak prav tako v gospodarskem in socialnem pogledu.

Tisti gospodarski liberalizem, proti kateremu so grmeli socializem v vseh svojih otenkih in vsi drugi -izmi, je gotovo pokopan. In ko bo popolnoma ugonil v zgodovini, bo mogoče v obeh bodočih rodov predstavljati dobo gospodarske romantike.

Na njegovih ruševinah se ustvarja nov svet, ki pa si še išče svoje določene oblike in ustaljenosti.

V veliki meri je povzročila strukturno spremembo v gospodarstvu svetovna vojna.

Svetovna vojna je prisilila vse države, da so začele zelo aktivno posegati v gospodarski proces, treba je bilo preskrbeti prebivalstvo z najnujnejšim in vojsko z orožjem. Nastalo je novo gospodarstvo, o katerem je trdil, menda Sombart, da se je po vojni z največjo težavo otreslo okov vojnega gospodarstva in prišlo nazaj na stare otroke. Še eno vojno — je trdil ta gospodarski teoretik — obstoječi gospodarski sistem ne bi več prenesel ter bi se kratkoma več ne osvobodil spon vojnega gospodarstva.

Povojna doba je dovela do delne zmage socialističnega marksizma. Doktrinarni radikalni marksizem je zavladal v Rusiji, kjer se je spremenilo vse gospodarstvo v nekaj državnih kapitalizem. V drugih državah je prišlo bolj ali manj socialno-politična plat do veljave (Weimarska ustava).

Dve močni nacionalni gibanji, nastali po vojni, pa predstavljata nekako sintezo ali kompromis obeh do tedaj diametralno nasprotujočih si gospodarskih struj: fašizem in nacionalni socializem. Njuno bistvo napram socialističnim doktrinam je to, da sicer zadržujeta privatno lastnino in iz nje izvirajoče iniciative in gospodarske sposobnosti sedanjih dirigiranih gospodarskih slojev; iz socializma pa povzemata zahtevo, da naj služi gospodarstvo predvsem celokupnosti, skupnim interesom, izboljšanju življenjskih pogojev širokih ljudskih slojev in zlasti interesom nacije. To vodi naravno k vedno močnejšemu posegu državne oblasti v gospodarstvo, k uravnavanju gospodarstva, k zahtevi po skladnosti interesov podjetnikov, delavcev, konsumentov itd. in pa k popolni podreditvi gospodarstva državno-političnim ciljem.

* Obe dve gibanji temeljita na dveh močnih osnovah:

a) na nacionalni, ki sta imeli mnogo zagona v obeh teh državah. Ker je bila Nemčija poražena v vojni, je rodilo tam posebno psihozo, a v Italiji opazimo isti poav radi velikega populacijskega pritiska in majhnih uspehov v zadnji vojni.

b) druga osnova je socialna, brez katere je istotako nemogoče široke sloje pritegniti v kako gibanje.

Vendar je treba pibiti, da je prišlo tudi v vseh drugih državah do bistvenih sprememb v stališču napram gospodarstvu. Tako idejna gibanja kot praktična potreba vsakdanjosti imajo na tem svoj delež. Kakor je bil prvi veliki vzrok, da se je liberalistična gospodarska struktura v temeljih zamajala, svetovna vojna, tako je bil drugi vzrok težka gospodarska kriza, ki se je pričela l. 1929. Radi te krize je prišlo skoro v vseh državah do bistvene spremembe v stališču napram gospodarstvu: vse države so pričele vnovič v veliko večji meri posegati v gospodarstvo in ga uravnavati, zlasti v U. S. A. Posebno na agrarnih področjih se je poznala ta zakonodajna prav moč.

Cim huje je gospodarska kriza zajela vse važnejše države, tembolj je postalo gospodarsko življenje predmet neposredne skrbi vlade, tem bolj se je pokazala potreba po prilagoditvi gospodarske strukture potrebam časa. Začel se je porajati nov gospodarski sistem, ki je našel za enkrat svoje ime v dirigiranem gospodarstvu. Napredovanje dirigiranega gospodarstva predstavlja značilnost časa.

Najbolj viden odraz je dobilo dirigirano gospodarstvo v zunanji trgovinski politiki, kjer najdemo novodobna gesla: kontingenti, klirinzi, uvoza, izvozna dovoljenja, ki po bistvu niso prav nič novi, ampak spadajo prav tako v rekvizit predliberalističnega merkantilističnega sistema.

Poleg teh zunanjih sredstev trgovinske politike pa gre tendenca mnogo globlje: za poglabljanjem gospodarskih odnosov med državami, ki

tvorijo politično supernacijsko enoto, kot na primer Britanski imperij ali Francija s svojimi kolonijami, odnosno z ustvaritvijo velikega gospodarskega postora po nemškem konceptu.

Poleg bistvenih sprememb v zunanji trgovinski politiki, ki tudi politično niso imele majhnih posledic, pa je druga glavna plat »dirigiranega gospodarstva«
uravnavanje proizvodnje in notranjega trga.

Razvoj v zadnjem desetletju pomeni brez dvoma zelo bistvene spremembe v gospodarski strukturi.

Ker pa niso nastopile revolucionarno in ker mnogokrat manjka videz skladnosti, ni radikalna narava teh strukturnih sprememb vedno dobro vidna.

Cepprav tvori princip dirigiranega gospodarstva v Nemčiji in Italiji nerazdružni del fašistične zamisli stanovske države in nacionalno socialističnega programa, je stvarni napredek v obeh slučajih čisto izkustven. Sploh je bilo v vseh državah dirigiranje gospodarstva uvedeno izkustveno, ne kot del celotnega programa gospodarske obnove, ampak radi nujnih zahtev položaja. Program, inauguriran v U. S. A. l. 1933, predstavlja takrat, čeprav le delen, vendar najpopolnejši načrt dirigiranega gospodarstva.

Za aplikacijo dirigiranega gospodarstva nista merodajna ne avtoritarni režim in ne posebne njegove »korporativne«
oblike.

Zato se tudi ne bo moglo trditi, da sta ravno fašizem ali nacionalni socializem povzročila te radikalne spremembe in pokopala liberalizem, čeprav je naravno, da je v teh dveh sistemih »dirigiranje«
mnogo lažje kot v demokratičnem.

Ne smemo misliti, da je šlo vse to mimo nas in naše državne politike: zapustilo je mnogo sledov tudi v naši gospodarski politiki. Naj omenim le nekaj bistvenih potez: ustanovitev Zavoda za zunanjo trgovino brez katerega bi bilo izvrševanje raznih določenih trgovinskih pogodb narav-

nost nemogoče. Letos se je pretvoril v ravnateljstvo za zunanjo trgovino. Nadalje Prizad, ki je zadal ob ustanovitvi monopol nad prometom pšenice, pozneje le v zunanji trgovini, dočim se danes njegove kompetence spet širijo tudi v notranjem prometu, med tem dobiva tudi drugih. V novem času beležimo ustanovitve Diporisa (= Direkcija za proučevanje in organizacijo kmetištva v svrhu prehrane). Isto tako se razteguje nadzorstvo izvoza in uvoza. Danes imamo poleg izvoznih in uvoznih dovoljenj mnogovrstne predpise glede izvoza sadja, sliv, hmelja, žvane in živalskih proizvodov, jač itd.

Predpisom glede sajenja tobaka in njegovega odkupa, ki so že od nekdaj obstajali in ki so se smatrali za čisto izjemne in monopolne, se pridružujejo predpisi glede sajenja in odkupne cene sladkorne pese, oljne repice, maka, opija, bombaža, riža, v novejšem času volne itd. Noši sosedje Bolgari so uvedli lanskó leto na primer celo obvezno kontrolo vsega žita za seme. Da bi mogli izvoziti več živine, se uvajajo brezmesni dnevi, itd. Pot gre naprej. Včasih so se nam zdeli čudni predpisi »žefinske dobe, koliko sveč sme goreti pri maši, itd., danes pa postajajo slični predpisi vsak dan bolj domači.

Kakor vidimo, imamo torej v vseh državah novo smer v gospodarstvu, ne da bi bila za to odločilna zunanja oblika državnega ustroja. Mislim, da je v resnici zunanja oblika prilično brezpomembna. Ne gre za formo, ampak za voljo, kaj se hoče ustvariti. Če se danes kdo navdušuje nad to ali ono obliko, bi mu odgovorili, da forma sama ne bo ničesar prinesla, ničesar ustvarila. Tudi v slovesni proklamaciji dirigiranega ali korporativnega gospodarstva, ki bo našlo morda svoj izraz celo v ustavi, ne vidim drugih dobrih strani kot morebiti psihološko pripravo naroda za nove materialne žrtve in omejevanje osebne svobode, ki jo nov gospodarski red vse bolj predpostavlja.

Gotovo pa je, da nam današnji čas nalaga velike dolžnosti, ki so enostavno v tem, da je treba ustvariti na naših domačih tleh pogoje in možnosti preživetja vsega našega demografskega prirastka ob zboljanju njegovih današnjih življenjskih pogojev. Da more tem nalogam preje zadostiti gospodarstvo, kateremu da se smeri in po potrebi tudi sredstva, državna oblast, kakor na samo sebi prepuščeno gospodarstvo, je jasno, kakor tudi, da mora država v interesu naroda to tudi izvršiti. Pri vsem tem pa ne gre za obliko, ampak za resno delo in voljo ta cilj ustvariti.

J. L.

Dopolnilni sporazum z Nemčijo

»Službene novine«
z dne 1. julija (priloga k številki z dne 8. julija) prinašajo najprej uredbo o konzularni pogodbi z zaključnim protokolom, sklenjenim v Belgradu dne 1. maja 1934 med našo državo in Nemčijo.

Nadalje prinašajo »Službene novine«
uredbo o VIII. dopolnilnem sporazumu k trgovinski pogodbi med našo državo in Nemčijo, ki je bil podpisan v Belgradu dne 31. maja 1940.

Ta dopolnilni sporazum ugotavlja predvsem, da veljajo od dne ukinitve carinske meje med Nemčijo in protektoratom za promet med Jugoslavijo in protektoratom nemške carinske stopnje.

Nadalje določa dopolnilni sporazum, da se sme pod nazivom Pilsen dajati v promet v Jugoslavijo samo pivo, ki se producira v Plznu. Določene so številne nove pripombe k naši carinski tarifi (lanske tkanine, čevlji, porcelanski in keramični izdelki, kristalno steklo, okovi in posoda iz litega železa).

Carine pri uvozu v Nemčijo

sa naslednje: Sveže češnje: pogodbeno oprostitev carine velja samo za količino v kolektorskem letu, ki je bila po službeni avstrijski statistiki leta 1936 uvožena v avstrijsko carinsko področje in za dve tretjini uvoza v protektorat leta 1939.

Suhe češnje: nepakirane ali samo v sodih ali vrečah, brutoteže najmanj 80 kg 10. pogodbeno carinska stopnja velja samo za količino 88.000 metriskih stovov za dobo od 1. avgusta do 31. julija in za količino od 1. avgusta do 31. julija 1940, ki odgovarja 70% uvoza v protektorat od 1. aprila do 31. decembra 1939. Za nadaljnjo količino 45.000 met. stotov velja pogodbeno stopnja samo, če gre za dobavo državnim ustanovam.

Za kalcijev acetat se zviša carina od 150 na 190%, za ekstraktov kis od 125 na 165%.

Carine pri uvozu v Jugoslavijo

so določene naslednje: Pivo vseh vrst v sodih 20 (normalna carina 60), v steklenicah 40 (80), pečen. mlet, prepran kaolin 2

(doslej prosto), lepilo za gosenice in prstani tega lepila 40 (prosto), gladke bombažne tkanine, ki tehtajo v 1 m² nad 120 gr in 1 cm v verigi in osnovi: 50 nitk in manj gispirane 80, ostale 120, 50—80 nitk 140, nad 80 nitk 180, v teži med 60—120 gramov 180, 180 in 200, v teži nad 60 gramov tenčice 180, ostale 200, 50—80 nitk 200, nad 80 nitk 240, tkanine: lanene, ramije, konoplje itd., ki imajo nad 18—36 nitk v verigi in osnovi v 1 cm² 120, 36—60 nitk 270, lanene tkanine za izdelavo modroce 260, nad 60 nitk 350, za modroce 340, preproge za tla 1. tkane v obliki žameta 160, druge 120, preproge za tla navadne 150, fine tkane v obliki žameta 600, na drug način tkane 350, volnene tkanine, ki tehtajo v 1 m² nad 700 gramov 180, od 500—700 gramov 230, 300—500 gramov 280, do 300 gramov 300, nogavice in rokavice: nogavice iz navadne svile 3.600, rokavice iz umetne svile 2.200, pozamente: rija, polsvilena iz umetne svile 800, klobuki v obliki zvonca (tuljci) iz klobučevine, surovi ali beljeni 0.35 za komad, barvani ali tiskani 1 za komad, fesi brez vrvice 0.60 za kom., izdelki iz živ. materij za rezanje brez zveze ali v zvezi z navadnim materialom 250, umetna čreva široka nad 70 mm 250, ostala 360, izdelki iz umetne smole 350, fotografski filmi za navijanje in filmi v paketih 300, transparentni viskozni papir, tiskani 70, zaviti transparentnega viskoznega papirja, tudi tiskani 120, gumiran viskozni papir v trakovih 250, papirne večbarvne tapete 270, opeke iz »dinas«
1.50, izdelki iz drugega keramičnega materiala beli ali enobarvni brez reljefnih okrasov 15, drugi 20, večbarvni itd. 35, steklo za okna in ogledala v tablah ali listih debeli 5 mm in manj 1. brušeno, polirano, materialno itd. 35, 40 oz. 45, miramorno steklo, enobarvno ali večbarvno, motno v tablah ali listih 15, steklena posoda: navadna zelena ali temna 20, bela in polbela, steklenice za mleko itd. 20, brušeno polirano 63, barvano, pozlčeno itd. 70, z rezanega kristalnega stekla 80, umetno cvetje (iz stekla): stekleni okras za božična drevesca 200, stekleni gumbi 300, drugo 400, krogle in klobuki za luči, za električne žarnice 60, železo: neoblikovano, kovano ali valjano: v ploščah, šibkah, četrtnsko, šestogelno, okroglo, polokroglo, votlo in vsako železo za porabo v obrti, cage, platine 7.80, drugo 12, cevi in deli za cevi: kovane, valjane ali vlečene; neobdelane z notranjim polimerom nad 100 mm 10 s polimerom nad 100 15, merilni aparati razen mikrometrov, šestila in ravnila itd. 35, obdelana posoda iz litega železa 140, podnožki ponikani 140, igle za lase, igle varnostne, naprstniki, gumbi itd. 170, kmetijski stroji: mlatilnice v komadu nad 1000 kg 15, do 1000 kg 20, sejalni stroji, kombinirani z razdeljevalci gnoj 5, drugi 20, trijerji 20, stiskalnice za grozdje in sadje 20, stroji za sekanje slame in repe v komadu nad 200 kg 8, drugi 20, naprave za obračanje kamnov 20, aparati za valjenje kokosi 30, kvarc-svetilke 150, druge, tudi radijski aparati in sestavni deli 230, avtomati za tehtanje oseb in blaga, ki imajo nosilnost 50 kg in več, avtomati za prodajanje blaga 75, pisalni stroji 250, violine, tambure, citre in ostali podobni instrumenti 150, pločevinasti instrumenti, klarineti, flaute, fagoti, oboje in slični pihalni instrumenti 150.

Naša trgovina s Švico

Iz poročila Društva za švicarsko-jugoslovanski trgovinski promet (Vish) v Curihu posnemamo, da se je naša trgovina s Švico zadnja tri leta razvijala takole: uvoz v Švico 1937 13.94, 1938 11.13, 1939 10.03, izvoz iz Švice 1937 10.34, 1938 10.86 in 1939 5.89 milijonov švicarskih frankov. Povečanje uvoza v zadnjem četrtletju 1939 je pripisovali predvsem vojni, ker je Švica od nas uvozila več pravičev, fižola in češpelj za svojo preskrbo.

Na obnem zboru tega društva je poročal tudi g. dr. P. Aebi, ki je bil član švicarske delegacije za pogajanja z našo državo. Iz njegovih izjavani je posneti, da se promet žal ne razvija ugodno. Švicarji se stalno pritožujejo nad funkcioniranjem plačilnega prometa. Posebno je prizadela švicarski izvoz v Jugoslavijo postavitve vsega uvoza iz Švice pod jugoslovansko uvožno kontrolo. Na eni strani obstoja švicarsko kontingentiranje na osnovi uvoza v letih 1936—1938, na drugi pa jugoslovansko kontingentiranje v obliki uvozne kontrole. Zato je Švica predlagala, naj se dela na vzpostavitvi ravnotežja. Neugodna slika za 1939 v trgovinski bilanci ni tako huda, ker je nastala od pomoči v likvidaciji starih terjatev. Na zadnjih pogajanjih novembra

Naše osrednje ognjišče:

»Slovenski dom« naloga letošnjega leta!

1939 je bilo dogovorjeno, da se bodo neizkoriščeni zneski iz leta 1939 prenesli na leto 1939. Tudi se je naša država obvezala narediti načrt za uvoz švicarskega blaga. Nadalje je bilo dogovorjeno, da morejo participirati tudi nove trdke na uvozu ne samo one, ki so prej izvažale. Na povratku švicarske delegacije iz Turčije je bilo v Belgradu rečeno, da se Jugoslavija zavezuje svojih pogodbenih obveznosti in da se bo uvoz iz Švice kmalu povečal. Švica ima namreč pravico, če sedanji plačilni promet ne bo dobro funkcioniral, v kratkem času zahtevati prehod na klirinzi. Kakor kaže po mnenju švicarskega strokovnjaka, ne bi bilo Jugoslaviji prijetno preiti nazaj na staro klirinško razmerje.

Pogajanja z Grčijo. V Belgradu je prispela grška trgovinska delegacija pod vodstvom načelnika ministrstva zunanjih zadev g. Argiropoulosa, da se pogaja z našimi merodajnimi faktorji glede povečanja trgovinskega prometa med obema državama. Kot je znano, je bil konec aprila, uveden v trgovini z Grčijo namesto prejšnjega klirinzi devizni plačilni način. Na sedanjih pogajanjih bodo razpravljali o rezultatih dosedanjega deviznega plačilnega sistema. Pričakovati je, da bo plačilni promet zopet izmenjen.

Dopolnilna pogajanja z Nemčijo. V tork je odpotovala v Berlin manjša naša trgovinska delegacija pod vodstvom pomočnika ministra zunanjih zadev g. Milivoja Pilje. Začne z Nemčijo pogajanja za naknadno ureditev nekaterih vprašanj, ki niso bila urejena na zadnjem sestanku jugoslovansko-nemškega mešanega odbora. Verjetno je, da bodo razgovori tekli tudi o tem, kako bi se razvil trgovinski in plačilni promet med deželami, katere je zasedla zadnje mesece Nemčija.

Konferenca zastopnikov lesnega gospodarstva z zastopniki drž. ustanov. Na zadnji seji stalne delegacije našega lesnega gospodarstva, ki je bila dne 4. t. m., je bila izražena želja, da bi se zastopniki našega lesnega gospodarstva sestali z zastopniki drž. ustanov, ki imajo opraviti z lesom. Tozadavna konferenca je bila dne 5. t. m. v Belgradu in so na njej razpravljali o mednarodnem položaju na lesnem trgu. Nadalje so razpravljali o sedanji naši produkciji ter o izvozu in preskrbi naše države z lesom z ozirom na znatne obveznosti, katere je prevzela naša država s trgovinskimi sporazumi glede izvoza. Nadalje so razpravljali o izvoznih prilikah in kako bi se dalo povečati izvozne možnosti s pomočjo novih prometnih poti iz naše države. Zastopniki lesnega gospodarstva so izrazili svojo željo, da se uaj čimprej pristopi k formiranju organiziranega sodelovanja med združenji lesne trgovine in industrije ter državnih ustanov glede izvozne trgovine.

Nova delniška družba. V Belgradu je bila vpisana v trgovski register Industrija za predelavo papirja. Glavnica znaša 1 milijon. din. Člani upravnega odbora so: Oskar Haas, Maks Bretler, Miln Richter, Mirko Kraus, Adolf Jakovljevič, Aleksander Knepler in Ivan Stefančič.

Borze

Dne 9. julija 1940.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet na zagrebški borzi je znašal 6.014.030 din, na belgrajski 6.4 milij. din. V efekth je bilo prometa na belgrajski borzi 702.000 din.

Ljubljana — uradni tečaj:

London 1 funt 166.24—169.44
New York 100 dol. 4425.—4485.—
Zeneva 100 frankov 1004.95—1014.94

Ljubljana — svobodno tržišče:

London 1 funt 205.61—208.81
New York 100 dol. 5480.—55.20—
Zeneva 100 frankov 1241.85—1251.85

Ljubljana — zasebni klirinzi:

Berlin 1 marka 14.70—14.90

Belgrad — zasebni klirinzi:

Solun 100 drahm 34.65—35.35.
Sofija 100 din 89.67—90.80.
Curih, London 16.50, New York 441.50, bankovni 450, Milan 22.50, Madrid 40, Berlin 176.75, 93.50, (registrirski marka 52)?, Stockholm 140.30.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

**v Ljubljani 427 blago
v Zagrebu 428 blago
v Belgradu 425—427**

Ljubljana. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 95 denar, agrarji 51 denar, vojna škoda promptna 427 blago, begluške obveznice 7 denar, dalm. agrarji 71—72, 8% Blerovo posojilo 96 denar, 7% Blerovo posojilo 90 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 101.50 denar, 7% stab. posojilo 93 denar. — Delnice: Narodna banka 8.100 denar, Trboveljska 340 denar, Kranjska industrijska družba 148 denar.

Zagreb. Državni papirji: 7% invest. posojilo 95.50 denar, agrarji 51 blago, vojna škoda promptna 428 blago (426), begluške obveznice 74 denar, dalm. agrarji 73 blago, 4% severni agrarji 50.50 blago, 6% šumske obveznice 71 blago, 8% Blerovo posojilo 95 denar, 7% Blerovo posojilo 90 denar. — Delnice: Trboveljska 340—350 (320, 350), Gutmann 57 blago, Sladk. tov. Osijek 240—245 (245), Osj. livarna 170 denar, Jadr. plovlja 400 denar.

Belgrad: Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 96 denar, agrarji 51 denar, vojna škoda promptna 425—427 (428, 427), begluške obveznice 77—77.50 (78.50, 77.25), dalm. agrarji 70—70.50 (71.70), 4% severni agrarji 48.50—50, 6% šumske obveznice 68—70 (69), 8% Blerovo posojilo 96.50 denar, 7% Blerovo posojilo 92 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 101.50 denar. — Delnice: Narvo banka 7.950—8.100, Priv. agrarna banka 193.50—197.

Žitni trg

Novi Sad, Rž bačka in banaška 220—222%, ječmen bač in srem. 212—215. Promet pšenice 15 vagonov. Promet mlinških proizvodov 27 vagonov. Ostalo neizpremenjeno.

Sombor. Vse neizpremenjeno. Promet srednji,

Ljubljana v številkah

Statistični odsek mestnega poglavarstva je izdal sedaj že drugi letnik »Statističnega letopisa mesta Ljubljane«. Prvi je izšel za leto 1938, drugi pa prinaša podatke za leto 1939. Novi »Letopis«
vsebuje v primeri s prejšnjim mnogo novih tabel. Med drugim so nove tabele: površina mesta Ljubljane po kulturah, glavni rezultati popisa prebivalstva leta 1935 v priključenih občinah, gradbena delavnost, uspeh pregleda živil na ljubljanskem trgu, poslovanje mestne zastavljalnice. Posebno znatno sta izpopolnjeni poglavji o prosveti in o mestnih financah. Končno so novi tudi podatki o podrobnih razporeditvi mestnega uslužbenstva po poglavitnih mest. uradih, podjetjih in ustanovah.

Površina Ljubljane

Iz podrobnih podatkov prinašamo naslednje številke: površina mesta Ljubljane je 6587 ha, od tega je odpadlo na nerodovitna tla 703 ha, na vrtove 884 ha, travnike 2877 ha, njive 1607 ha, gozdovi 680 ha, pašniki 82 ha, močvirje in ribniki 74 ha, oproščene davka 202 ha. Največ vrtov ima Trnovsko predmestje: skoraj 52 ha, nadalje kat. občina Sv. Peter l. del 47 ha, travnikov je tudi največ v trnovskem predmestju 1340 ha, gozdov je največ v Zg. Šiški 247 ha, v Štepanju vas 105, v karlovcem predmestju 97 ha in v Sp. Šiški 75 ha. Njiv je največ v Mostah 293 ha, v Dravljah 260 ha ter v Trnovem in Sv. Petru.

Gibanje prebivalstva

V letu 1939 je bilo 1000 porok (1938 958), 1088 (1112) rojstev in 863 (846) umrlj, tako da je znašal naravni prirastek 225 (290) oseb. Rodnost se je torej znižala, umrljivost pa zvišala. V lanskem letu je število prebivalstva Ljubljane, če upoštevamo samo naravni prirastek, brez selitvenega, ki je znatnejši, naraslo od 86.778 na 87.425.

Gradbena delavnost

Lansko leto je bilo zgrajenih v Ljubljani 173 (103) novih hiš s 602 (394) stanovanji, tako da je bil lanski prirastek na stanovanjih največji po vojni. (1931 je bil tudi znan: 496). Skupno je bilo v zgradbe investiranih 62,944.148 din, kar je

največja vsota po vojni, od tega je investirala mestna občina 14,076.000 din, kar je z izjemo leta 1929 tudi največja investicijska vsota po vojni. Od skupnih investicij v zgradbe odpade na stanovanjske zgradbe lani 46,486.750 din (1938 34,565.625 dinarjev), na nestanovanjske zgradbe pa 16 milij. 457.398 (1,602.840) din.

Skupno je bilo lani pridobljenih 602 stanovanj (1938 samo 294) in 361 (297) kopalnic, nadalje je bilo pridobljenih 2908 (1774) nestanovanjskih prostorov, pisarn, trgovin, delavnic, skladišč, pralnic, garaž itd.

Ceste in kanali

Na koncu leta 1938 je imela Ljubljana 408.704 metre cest, od tega 15.375 m državnih in 23.385 m banovinskih cest, ostalo so bile mestne. Dolžina kanalov je lani narasla od 76.260 na 78.744 m.

Konzum Ljubljane

Lani je Ljubljana porabila 3,976.677 litrov (4,099.639) vina in 1,119.027 (835.544) litrov piva, nadalje 5.9 (5.7) milij. litrov mleka, 10.12 (9.3) milij. kg moka, 17.74 (16.13) milij. komadov jaje, 468.550 (417.698) kg riža, 1,641.344 (1,552.870) kg sladkorja, 75.359 (59.221) kg surove kave in čaja, 13.826 (10.786) kg pražene kave in etikaterinega čaja, 116.335 (198.808) kg žitne kave, 455.736 (317.841) kg jedilnega olja itd.

Vozila

Lani je število osebnih avtomobilov v Ljubljani naraslo od 604 na 658, tovornih od 193 na 211, motorjev pa od 500 na 519. Število koles pa se je povečalo od 21.050 na 22.8

Katehetski kongres v Sarajevu

Je izredno lepo uspel v strokovnem, katehetskem oziru in poglabil staro vzajemnost in prijateljstvo med hrvatskimi in slovenskimi kateheti

V petek popoldne se je zborovanje katehetov nadaljevalo. Prvi je predaval mariborski profesor Ivan Bogović o »Vzgojni dinamiki«, za njim pa dr. Stanko Cajnar, profesor iz Pluja, o »Svetem pismu v srednješkolskem verskem pouku«. Podrobnejša poročila o obeh zanimivih referatih, ki je bilo pravočasno odposlano, do danes še nismo prejeli, pač pa smo prejeli že naslednje poročilo.

Liturgična vzgoja pri verskem pouku

Ker je med Hrvati liturgično gibanje zelo razvito, so prav vsi z največjim zanimanjem poslušali slovensko predavanje g. dr. Marijana Doklerja iz Ljubljane. Govoril je o »Liturgični vzgoji pri verskem pouku v srednji šoli«. Kateheti so aktualno predavanje z zanimanjem poslušali in so govornika zaradi jasne izgovorjave izredno dobro razumeli. Glavna misel predavanja je bila, da ima liturgija poleg svojega prvenstveno latrevitičnega značaja tudi velik soteriološki, vzgojni pomen. V njej imamo versko pedagoško metodo, ki čudovito poživlja verski pouk, zelo pospešuje religiozno življenje in daje močne organske osnove tudi za bodočnost mladega rodu. Liturgijo smemo imenovati *pedagoško metodo Cerkve*, ki je stara sicer skoraj dve tisočletji, pa vendar lepo odgovarja tudi zahtevam najnovejše pedagoške psihologije. Liturgija prinaša življenje v šolo, ker je sama življenje, uči in vzgaja v smislu vrednotne pedagogije, vzbuja globoka in lepa doživetja, ki na religiozno rast mladega človeka najtrajnejše vplivajo, in navaja mlade vernike k lastni dejavnosti v smislu krščanske delovne šole. Mnogim vernikom so ti liturgični viri življenja premalo znani. Liturgija jim je to, kar je bilo krščanstvo mlademu Eliriku v slovitem romanu Sigrid Undsetove »Olaf Audunson sine«. »Kakor velika kaša, polna zaprtih skrinj. Nikoli mu ni prišlo na misel, da bi jih odprl. A sedaj je spregledal in spoznal njihove neizčrpne zaklade.« Zato je prav, da je v novem učnem načrtu, pri katerem je bil predavatelj sodeloval kot referent za Slovence, ta stran verske vzgoje prav posebno upoštevana.

Za ljudsko šolo je to predavanje dopolnil g. Dragan Kukulj, dekan iz Slunja, ki je opozoril, naj mladina zajema iz zaklada mašnih molitev in cerkvenega leta. Vzporedno s sodelovanjem pri liturgičnih vajah naj se podaja pouk za razumevanje svetlih obredov, da bodo otroci notranje doživljali, kar na zunanji molitvi in pojejo.

Apologetika in duševna usmerjenost mladine

Kako kateheti budno pazijo na duševno življenje, stremiljenje, delovanje sodobne mladine, kako precizno podajajo dobljene rezultate in sredstva,

da se mladina usmeri po življenja polnih virih katoliške vere, nam kažejo naslednja predavanja.

G. Jos. Mirković (Osijek): *Apologetika in duševna usmerjenost mladine*. Apologetika je bila v vseh časih temelj veroučne vzgoje v srednjih šolah, posebno je potrebna danes. Ako hočemo visoko slabo katoliškega nauka sežidati v mladih srehi, tedaj moramo začeti z dokazi razuma in čiste ljudske narave in se držati preskušene načela »per materialia ad spiritualia«. Zgrešena bi bila pot, ko bi gradili nadnaravnost brez narave. Duh racionalizma in materializma v sodobnem človeku teži za tem, da razdere in uniči vse vrednote, predvsem nadnaravne; dogme in misterije. Katehet je danes postavljen hočeš nočeš v strelski jarek napram sodobnim problemom, na katere mora odgovoriti. Prav v apologetiki mora katehet pokazati nekako univerzalno znanje v filozofiji in prirodnih vedah, da more zadovoljivo odgovarjati na vse težave in tegobe mladega človeka. Problem je nujen, silen in važen, saj od tega zavisi praktično katoličanstvo dijakovo v šoli in v življenju. Predavatelj je prav nazorno odgovoril na tri vprašanja: 1. *Kakšne so prilike in značaj sodobne mladine*. 2. *Kako misli današnja mladina o apologetiki*. 3. *Kako bi morali podajati sodobni mladini apologetiko*. Za prvo vprašanje je podal referent okolje, v katerem se giblje današnja mladina (družina, učitelji, učbeniki i. dr., kar vse danes po večini vpliva negativno), dosti tematično je karakteriziral današnjo mladino, ko je odgovoril na drugo vprašanje (da je seksualno razvratna, da nima višjih idealov, ki bi šli nadnaravno, da bi se za verska vprašanja ne brigala, ko bi ne bila tako tesno povezana z narodnostjo in domačo vzgojo, današnja mladina obrazuje anarhija brezbožnega in materialističnega časa. Duševne sile so usuznjene strastem); na tretje vprašanje so mu odgovorili njegovi dijaki sami (hočejo večji pregled religij na temelju rezultatov komparativne verske znanosti, Kristusova oseba se mora temeljiteje podati, ker je Kristus Bog, ako hoče apologetika doseči svoj cilj, mu je rekel sedmošolec, »to zavisi od dobre volje dijakov, od predavanja in pa od vzornega kateheta). Podčrtal je tudi posamezna poglavja v apologetiki, ki naj bi se bolj ali manj temeljito predelala v srednji šoli.

Kako moramo učiti dogmatiko

Racionalistični in materialistični svet je napovedal boj dogmam, pa se ne zaveda, da je sam do vratu v dogmah, razodetih od človeka. Boji se dogem, razodetih omejenemu umu od Boga-človeka, ker se boji praktičnih posledic božjih verskih resnic. Nočem jih, zato jih ni. Zato je bilo kaj primerno predavanje g. dr. P. Čuteja, profesorja iz Mostarja, *Kako moramo učiti dogmatiko*. Da more katehet s pridom razlagati verske resnice, mora sam prav na globoko vedeti, kaj je na dogmatičnem

polju izsledila znanost, stara in nova, mora biti tako rekoč doma, kaj piše o veri brezbožna, Bogu tuja znanost v vseh svojih področjih (naravoslovje, zemljepis, zgodovina itd.). Potem šele more katehet životvorno vezati božje resnice na življenje mladega človeka, ki je v svojih letih radeveden in uporen. Iz vseh verskih resnic more izpeljati moralna in etična načela in pokazati, kako se dajo uveljaviti v praktičnem življenju. Vera je dar božji, ki ga človek sprejme ali zavrne. Vera ni samo v volji in razumu, ampak predvsem v milosti — »miserentis est Deus«. Prva pomoč mu bo v tem predmetu *molitev*, ki po dogmi o občestvu svetnikov ne deluje samo v njem samem, temveč tudi v vseh, ki so v občestvu, in tudi v onih, ki jih »slepi verska zmošta ali loči razkole«.

Verske vaje dijakov

Praktično, življenjsko je bilo predavanje g. Mladena Alajbega, profesorja iz Splita: *Verske vaje dijakov*. Ni opisoval samo »verske vaje« v ožjem smislu, to je »duhovne vaje-eksercicije«, dal je marveč kratek pregled, kako se dijaki praktično udeležujejo ali ne udeležujejo pri sv. spovedi, sv. obhajilu, sv. maši, v molitvi itd. Ker je predavanje poseglo v živo življenje, se je kajpada vnela živahna debata.

S tem predavanjem so bila načelna predavanja končana. Človek mora biti zadovoljen in vesel tega kongresa zaradi globokosti in temeljitosti in vneme, ki so jo pokazali posamezni predavatelji v svojih nalogah, vesel, ker so se vsi kongresisti živahno udeleževali debate, vesel lepo pisanega Sarajeva in odlične organizacije dela in razvedrila na kongresu.

Stanovske prilike in resolucije kongresa bodo popisane v strokovnih listih.

O pouku cerkvene zgodovine

Msgr. dr. Iv. Jablanović (Sarajevo) nam je razgrnil vso moč, silo in delo katoliške Cerkve v predavanju »Vzgojni momenti v pouku cerkvene zgodovine«. Zgodovina sv. Cerkve je boj zla proti dobremu, materije proti duhu, krivice proti pravici, grehote proti čistosti, sovraštva proti ljubezni, suženjstva proti svobodi, zmošta, laži proti resnici, napuha proti ponižnosti. Zmaga je vedno na strani Cerkve, če danes ne, pa jutri, če v tem stoletju ne, pa v drugem. Cerkve ima toliko življenjske sile, ker je božja ustanova, da more in mora blagodejno delovati v mladi duši, če se ji le na pravi način poda vse njeno bogastvo duhovnih dobrot. Tudi kar je bilo slabega v sv. Cerkvi, je dokaz, da je sv. Cerkve božje delo; če bi bila delo človeških rok in duha, bi bila že zdavnaj izgnila, kakor so izgnila močnata kraljevstva, cesarstva in republike — delo človeka. Mlado dušo mora prijeti, zlasti v teh časih, ko se oznanjuje na vseh koncih in krajih

Iz Vatikana

Iz vatikanskega mesta poročajo: Bolezen Rooseveltovega posebnega poslanika pri papežu Mirona Taylora se je precej poslabšala, Taylor je več tednov bival v Florenci, pa je bil zmeraj v stiku z državnim tajništvom. Na željo tajništva so te dni bolnika s posebnim vlakom prepeljali v Rim, kjer so ga dali na kliniko profesorja Bastianellija. V Vatikanu se z veliko pažnjo in skrbjo brigajo za bolezen poslanika.

Obredna kongregacija je imela v torek sejo, kjer so razpravljali o raznih proglasitvah blaženih in svetnikov. Tako se je začel potek, da bosta prišteta med blažene služabnika božja pater Jacques Berthien S. J. in p. Fred. Jansone O. M. F. Velike važnosti za Italijo je, da so spel začeli proučevati zadevo proglasenja za svetnika prvega apostolskega vikarja v Abesiniji, škola Giustina de Jacobisa. Isto velja za francosko redovniško ustanoviteljico Emilijo de Vialar. Slednjič so na seji proučevali še čudeže, ki naj bi bili merodajni pri raznih proglasitvah k blaženim.

Zasedeni Pariz

Iz Bordeauxa poročajo: Pariški »Journal« je objavil podrobnosti o stanju v zasedenem Parizu in pravil med drugim: Čeprav se je iz Pariza mnogo ljudi izselilo, je vendar še dovolj prebivalcev, da je v mestu vse še precej živahno. Trgovine, predvsem pa velike trgovice, so deloma odprte. V trgovinah v živili je zmeraj nabito polno ljudi. Malo je pa videti avtov, razen tistih, ki se



Sovjetski poslanik v Belgradu Plotnikov

socialnost, nesebična caritas sv. Cerkve od početka do danes. Mlad človek bo rasel ob velikanih duha in kreposti — svetnikih. Bolj je treba v cerkveni zgodovini poudarjati delo za življenje človeka, kakor pa govoriti o bojih, ki so le zunanji izraz boja laži in resnice.

Kongresisti vztrajno prihajajo k predavanjem. Vleče jih sodobnost predavanj in ne na vse zadnje tudi prevzvišeni nadškof g. dr. I. Šarič, ki ne zamudi nobenega predavanja, ki se oglasi s tehničnimi opazkami k vsaki točki in ki čestita in se zahvali vsakemu predavatelju ljubeznivo, kakor je sama ljubeznivost on sam.

Slovenec je bilo na sarajevskem kongresu izredno veliko, okoli pet in dvajset. Poleg živga zanimanja za katehetske probleme, jih je po besedah g. nadškofa dr. Šariča privabila v bosansko prestolnico ljubezen do svojega pobožnega nadškofa dr. Jegliča, ki je nekoč tu služboval. Ob slovesu v nedeljo opoldne je g. nadškof sprejel vse udeležence kongresa, jim poklonil v spomin lep dar, svojo najnovejšo pesniško zbirko *Magnificat* (Sarajevo 1940), in jih po globokem nagovoru povabil na skupno kosilo.

Katehetski kongres v Sarajevu je izredno lepo uspel. Uspel v strokovnem, katehetskem oziru, poglabil pa je tudi staro vzajemnost in prijateljstvo med slovenskimi in hrvatskimi kateheti, vzajemnost med vzgojitelji dveh tako sorodnih narodov, ki sta v težavah našega časa tako tesno navezana eden na drugega. Ljubezniva pozornost, ki smo je bili Slovenci vsepovsod deležni, nam je poročstvo, da bo ta vzajemnost trajala tudi v bodoče in je začasna trenja in nasprotja ne bodo mogla kaliti.

z njimi vozijo nemški častniki, ali ki so v službi javnosti. Promet ni živahen. Podzemna železnica redno vozi. Stevilni Parižani se vozijo s kolesom. Promet urejajo posebni stražniki. Ob desetih zvečer po nemškem, to je ob devetih po francoskem času, je policijska ura in nemški policisti svetujejo ljudem, naj gredo domov.

V Pariz je bil prišel tudi Hitler, a je obiskal samo Dom invalidov, Napoleonov grob in grob Nezanega vojaka. V Parizu ni dosti nemških vojakov, častniki stanujejo v hotelih, s katerih visi zastava s kljukastim križem. Stanovanja Parižanov so stala skoraj vsa nepoškodovana. Nemški vojaki, ki bivajo v okolici, obiskujejo Pariz v avtobusih kot turisti. Te avtobuse spremljajo častniki, ki so bili že kdaj v Parizu. Za red skrbí policija.

Velikanski požar v letonskem mestu

Iz Rige poročajo: Letonsko mesto Alukne je zadela huda nesreča. Požar je uničil več ko 250 poslopij, med njimi 67 stanovanjskih hiš, 54 trgovin, 20 delavnic in 2 gostilni. Zgorelo je tudi 5 ljudi, med njimi 2 otroka. Ogenj je uničil vse središče mesta. Več ko 600 prebivalcev je brez strehe.

JEGLIČEV AKADEMSKI DOM BO SPOMENIK POKOJNEMU SLOVENSKEMU VLADIKL VSI ZAVEDNI SLOVENC! DARUJTE OB TRETJI OBLETNICI NJEGOVE SMRTI V TA NAMEN



Po sprejemu na belgrajski železniški postaji se je podal poslanik Plotnikov (x) z ženo (x) in hčerko (x) ter spremstvom do avtomobilov, s katerimi so se odpeljali v hotel

O Korčuli v Dalmaciji

Vsaakega našega dobromislečega človeka je razveselila ugotovitev naših turističnih ustanov, da so tudi Slovenci zadnja leta v vedno naraščajočem številu pričeli obiskovati naša primorska in dalmatinska letovišča in kopališča, opuščajoč obisk tujih krajev, kar je še nedavno veljalo za zelo imenitno.

Ta ozir na naše narodno-gospodarske potrebe pa obenem tudi njim samim prinaša najlepšo korist: saj se naravne krasote naših krajev prav lahko merijo z najboljši renomiranimi in svetovno znanimi kraji v tujih državah!

Korčula! Otok in mesto Korčula!

Koliko je Slovencev, ki jo iz lastnega opazovanja poznajo? Menda še vedno veliko premalo! Treba je živeti v tesnem in trajnem stiku z nje obiskovalci — tujci in slišati njih navdušene slavospeve o prelesti tega koščka naše obale, treba je govoriti z ljudmi, ki so prepotovali več kontinentov in najdejo za Korčulo le izraze brezmejnega in brezpogojnega občudovanja; treba je slišati iz ust Slovence-intelektualca navdušeno oceno, da je Korčula »košček neba, ki je padel v morje«, — tedaj šele bi si človek mogel ustvariti vsaj približno predobčo tega očarljivo lepega kotička naše krasne zemlje!

Otok Korčula, podolgovati in tesno k polotoku Pelješcu primaknjeni zeleni otok, je predzadnji izmed štirih velikih dalmatinskih otokov (Brač, Hvar, Korčula, Mljet). Za razliko od večine drugih dalmatinskih otokov je Korčula poraščena z gosto in bujno floro, v kateri poleg domačega igličastega drevja dominira že bujna subtropska in tropična flora: agave, kakteje, mirte, palme, oranže in citrone itd. — vmes med bujnimi nasadi oljk, mandelnovih dreves, fig in rožičevih dreves, divje cvetočimi oleandri, zimzelenom, rožmarinom itd. Tudi favna otoka kaže nekatere zanimivosti: šakale (čaglje), muigose (iz Indije importirane zatiravce kač) i. dr., poleg množice najraznovrstnejših ptic.

Podnebje je izredno zdravo; čisti, z morskimi hlapi prepojeni zrak, brez trohice prahu ali dima, je nenavadno zdravilen in osvežujoč, posebno za živčno izmučene ljudi, pa tudi še za celo vrsto drugih bolezni.

Korčula, okrajno in glavno mestce (2500 duš) na južno-vzhodnem koncu otoka, ima resnično srečno lego: obkrožena z množico malih otočkov (»skoljev«), ločena od kopna (polotoka Pelješca) le z ozkim Korčulanskim kanalom (20 minut z motornim čolnom), leži nekako na sredini vsakodnevne brze parobrodne proge Split-Dubrovnik (4 ure do Dubrovnika, 4 in pol ure do Splita); to ji omogoča redno in hitro zvezo s kopnim, ozir. z železnico, poleg tega pa je zvezana s celo mrežo obalnih prog, motornih colnov, jadnic in navadnih čolnov e poljubnim krajem na kopnem ali na otoku samem. Ozadje proti kopnem ji tvori strmi masiv Pelješca z brdom Sv. Ilije (964 m čiste nad-

morske višine), kar ji daje, skoraj bi rekel, nekakšno planinsko panoramo. Čisto, mirno morje nudi kopalcem nepopisen užitek (srednja letna temperatura morja = 16,8 stop. C); čisto plavo nebo se vzpenja nad sončno in vedro pokrajino skoraj brez izjeme skozi vso sezono (2900 sončnih ur letno). Čeprav znaša srednja zimska temperatura zraka v Korčuli +9,1 stop. C (v Dubrovniku 8,7 stop. C, Nizza 8 stop. C, Neapelj 8,2 stop. C), se vročina v Korčuli niti ne občuti, ker je otok izpostavljen rednemu osvežujočemu vetriču »maistralu«.

Mestce samo, danes tako spokojno zleknjeno v mirno sinjino Korčulanskega kanala, je preživelo sila burno in razgibano zgodovino: od svojega postanka, ki sega tja v davno starih Grkov ali Fenicjanov, je v teku skoraj vsakega stoletja menjalo gospodarja. Omenja se že v starih grških spisih iz prve polovice IV. stol. pr. Kr. Nadaljnja



Korčula v Dalmaciji

Drobne novice

Kolodar

Sreda, 10. julija: Amalija, devica; Veronika Jul., devica.
Četrtek, 11. julija: Pij L., papež; Olga; Savin, mučenec.

Novi grobovi

† V Rogatecu je umrl gospod Bogomir Brezinski, posestnik in mesarski mojster. Pokopali so ga včeraj na župnijskem pokopališču. Naj mu sveti večna luč! Zalujocim naše iskreno sožalje!
† Pri Sv. Martinu pri Varbergu je umrl g. Ivan Klemenčič, veleposestnik, ustanovitelj in predsednik hranilnice in posojilnice pri Sv. Martinu. Pogreb bo v četrtek ob 9 dopoldne. Naj v miru počiva! Zalujocim naše iskreno sožalje!

Osebnosti

Diplomirani so bili na pravni fakulteti ljubljanskega vseučilišča gg. Tone Deimon in Gustav Širic, oba iz Ljubljane, ter Geidon Plahinšek iz Trbovelj. Cestitamot!

Iz banovinske službe

Premeščeni so: Banovinski kmet, ekonom pri okr. načelstvu v Krškem Karol Skoberne h kralji, banjski upravi v Ljubljani; banovinski pomožni tajnik pri banovinski bolnišnici v Celju Milan Vavpotič, sedaj na začasnem službovanju v drž. bolnišnici v Ljubljani, k okr. nač. v Logatecu; služitelj Ivan Lesnjak pri okr. nač. v Lendavi; k okr. načelstvu Maribor levi breg; služitelj Martin Omerzo pri okr. načelstvu v Mariboru levi breg; k okr. načelstvu v Lendavi; policijski stražnik Mele Alojzij pri polic. komandiratu na Jesenicah k upravi policije v Ljubljani; polic. stražnik Ivan Zajsek od policijske uprave v Ljubljani k polic. komandiratu na Jesenicah; inž. France Adamič, banovinski uradniški pripravnik od banovinske kmetijske šole v St. Juriju ob juž. žel. k okrajnemu načelstvu v Maribor levi breg.

Upokojeni so: Anton Pavlovčič, polic. nadstražnik-zvanščnik, in Ivan Kretič, polic. stražnik I. razreda-zvanščnik, oba pri upravi policije v Ljubljani; Anton Prelesnik, banovinski čestni nadzornik VIII. skupine pri okr. cestnem odboru v Mariboru. Sprejeta je bila ostavka na službo, ki jo je podal dr. Rudolf Oman, banovinski uradniški pripravnik za VIII. skupino v banovinski bolnišnici v Soboti.

Članom in članicam SDZ

Zadnje številko »Stražnjih ognjev« smo poslali vsem članom in članicam SDZ, ki imamo od njih članke prijavitelje. Ker vsebuje ta številka navodila za tabor in prijavitelje za tabor v Kamniku, zato te številke ni treba vračati! Če je kdo pomotoma ni dobil, naj piše na Slovensko filjaško zvezo, Ljubljana, Miklošičeva cesta 5.

Člane in članice, ki se bodo še prijavili, prosimo, da navedejo na prijavitelji tudi številko članke izkaznice, one pa, ki bodo s prihodnjim šolskim letom spremenili šolski zavod, naj napišejo tudi dosedanj šolski zavod in razred.

Zvezno vodstvo SDZ.

Sprememba voznega reda na progi Novo mesto—Straža—Toplice. Pričenši od danes, dne 10. julija dalje pa do 5. septembra vključno, t. j. za časa šolskih počitnic izostane na progi Novo mesto—Straža Toplice dnevno redna vlaka štev. 9532 in 9533. (Odhod iz Novega mesta ob 6.35 in prihod v Stražo Toplice ob 6.53, oziroma odhod iz Straže Toplice ob 7.04 in prihodov v Novo mesto ob 7.22). — Zato pa vozila v tej dobi na isti progi dnevno redno v št. štev. 9534 in 9535, ki odhajata iz Novega mesta ob 7.45 in prihajata v Stražo Toplice ob 8.13 in prihajata v Novo mesto ob 8.31.

Začetek gradbenih del na cesti Ježica—Domžale. Ze v aprilu mesecu je bila oddana modernizacija ceste Ježica—Domžale stavbenemu podjetju J. Slavec iz Kranja. Podjetje je kmalu začelo s predpripravi, vendar se potem kar tri mesece ni lotilo dela. Končno se obeta sedaj za julij resen začetek del. Podjetje ima rok 18 mesecev za dovršitev in bo seveda lahko vse delo opravilo v določenem roku, če se bo odlejal naprej delalo za res.

Neuspela licitacija za most čez Savo pri Krškem. To dni je bila na tehniškem oddelku banske uprave v Ljubljani in pri gradbenem ministrstvu v Beogradu prva licitacija za velik železobetonski most čez Savo v Krškem. Stari leseni most, ki sedaj veže Videm s Krškim, je že v tako obupnem stanju, da je zgraditev novega mostu nujno potrebna že iz prometnih in varnostnih razlogov. Novi most bo stal kakih 100 m niže od starega mostu. Licitacija za novi most je bila zamisljena tako, da bi naj podjetniki tudi sami napravili načrt za most in potem po svojem načrtu ponudili svoje cene. Na ta način je bila dana možnost, da se poleg najnižjega ponudnika najde tudi najugodnejši gradbeni način. Sava je na tem mestu že precej široka in so stroški za zgraditev mostu ocenjeni na okrog 4 milj. din. Na žalost pa za to licitacijo med gradbenimi podjetji ni bilo zanimanja in se ni niti v Ljubljani, niti v Beogradu javili nihče. To je deloma tudi razumljivo, saj je za velik železobetonski most potrebno toliko železa, da ga danes tudi največja podjetja nimajo v zalogi. Brez železa, ki ga je sedaj silno težko dobiti, pa je precej nerodno lotiti se takih velikih gradb.

muziciranje, posebno damsko teraso za sončenje itd., z lastnim velikim motornim čolnom za dnevne izlete v bližino in daljno okolico, navadnimi čolni, jadrnicami, nudi hotel gostu miren, a ne dolgočasen počitek. Njegov položaj na malem sedelcu med dvema zalivoma mu odpira prekrasen razgled na mesto, na Korčulanski kanal in množico njegovih otokov. Pred hotelom vodi 1½ km dolga krasna obrežna pot, ki nudi najlepše sprehode zgodaj zjutraj in zvečer. Podana je prilžnost za razne športe: jadrnanje, ribarjenje, waterpolo, tenis, poskrbljeno je za dobro glasbo in možnost plesa. Ljubitelji dobrega vina najdejo tukaj kaj lahko zaželeno, ker je bližnja okolica Korčule znana po svojih dobrih vinih in celo po nekaterih specialitetah: »gršk« iz bližnje vasi Lumbarda, »dingač« s sosednjega Pelješca, »prošek« itd.

Vse te lastnosti dajejo hotelu resnično prvenstvo med vsemi hoteli od Splita do Dubrovnika; poleg tega se hotel odlikuje po izredno skrbni režiji, ki nudi gostu tudi letos, navzlic izredno podraženim cenam vseh življenjskih potrebščin, zelo obilno, zelo okusno in raznovrstno prehrano po ekrajno skromnih cenah.

Mirno in od vseh svetovnih dogodkov popolnoma nedotaknjeno bivanje v temu prekrasnem kotičku Korčule utegne vplivati posebno letos, ko je ves svet več ali manj živčno razkošen od skrbi in neprestanih vznemirjenj, izredno blagodejno. Saj bi Korčula tako rekoč sploh ne vedela za dogodke v svetu, ko bi jih ne zvedela po radio-aparatu ali iz dnevnega časopisa! To je treba posebno naglasiti onim, ki v svoji prenapetosti zaskrbljenosti že kar pred vsako novico trepetajo!

To bodi obenem tudi kažipot vsem onim, ki so od dela izmučeni in izčrpani, ne morejo se pa v letošnji situaciji odločiti, ali bi in kam bi naj ali na oddih: tjakaj pojdi, kjer lahko mirno in udobno uživaš svoj oddih, kjer pa obenem imaš redno in nepretrgano možnost stikov s svojci in s svojim poslom!

Pojdi na Korčulo, pojdi v »Bon Repos«!

Sardelna pasta »NEPTUN«

Je na višku kvalitete

Proizvod največjih domačih tovarna sardin:

»NEPTUN« d. d. — Split

— Razpis zdravniškega mesta. Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani razpisuje mesto pomočnika glavnega zdravnika. Za mesto se lahko potegujejo uradovi zdravniški-uradniki in pogodbeni zdravniki, ki imajo večju število članov v svojem zdravniškem okolju. Pogoji je 7 let zdravniške službe, od tega najmanj tri leta neprekinjene službe pri uradu. Roke za vlaganje prošnje je do 24. julija 1940.

— Avtobus na progi hotel Petran—Bled—jezero — kolodvor do preklica ne obratuje.

— Narodopisni tečaj v Ljubljani. Folklorni inštitut ljubljanske Glasbene matice je priredil od 1. do 6. julija za glasbeno kvalifikacijo učitelje narodopisni tečaj Gimnazijski ravnatelj dr. Tone Bajc je predaval o jezikovnih vprašanjih ter našli dialektičnih okoliščinah z narodopisnega vidika; profesor dr. Dragotin Cvetko o biologiji in biografski slovenske narodne pesmi ter o kulturno-političnem pomenu glasbenega folklorja za narodno vzgojo in kulturno politiko, vodja folklornega inštituta France Marolt o problemih sodobne etnologije, melografije, o zvočnostnem folklornem koeficientu in slovenskih obrednih ostalinah s primerjanimi analizi tipičnih primerov, profesor Matija Tome pa o korolnih in instrumentalnih osnovah primitivne pesni ter o stilizaciji izbranih primerov. Vodja tečaja France Marolt je v praktičnem delu prikazal zapisovanje dialektičnih jezikovnih poskusov in snemanje na plošče. Pri tem delu sta sodelovala prof. Božidar Jakac s predvajanjem lastnega narodopisnega in Nočevskega belokranjskega filma ter Beno Gregorič, ki je razlagal projekcijske aparate glede na uporabo v narodni vzgoji. Tečaj je posebno po zaslugi g. Franceta Marolta dosegel prav lep uspeh.

Pojdi kvojoj Ken Maynard in njegov čudežni konj Tarzan v vrtincu velikih podvigov in borb. — Niz napetih dramatičnih prizorov v sreču divjega Zapada, v filmu:

Jezdec maščevalac

Premiera danes ob 16., 19, in 21. uri
Kino Sloga tel. 27-30

DANES ZADNIJAKRAT! — Za zabavo Vam jambojo stari znanci Karl Ludwig Diehl, Leo Slezak, Karin Hardt in drugi
KINO UNION. tel. 22-21. Ob 16., 19, in 21.

Odlična Pirandellova komedija
Večni zaročenec
(Der Mann der nicht nein sagen kann)

— Uredništvo slavnostnega zbornika »Spomenik viteškega kralja Aleksandra I.« Ljubljana, Pod turo 5, s tem pooblašča gospoda Gabrijele Čudno, grafičarja v Ljubljani, Mnsarykora cestarja (palača »Grafika«), da je edino on upravičen nabirati oglase za zgoraj navedeni slavnostni zbornik.

— Razpisane službe. Na osnovi § 31. zakona o banški upravi je razpisana pri okrajnem cestnem odboru v Novem mestu in pri okrajnem cestnem odboru v Ptuju po eno mesto banovinskega dnevičarja-strojnika za posluževanje parnih strojev pri vzdrževanju banovinskih cest. Za ti mesti pridejo v poštev prošnje, ki imajo predpisano in z izpričevali o položnih izpitih dokazano kvalifikacijo za posluževanje strojev z nad 20 ks in ki so izučeni mehaniki in izprašani vozači avtomobilov. Lastno-ročno pisane in v banovinskem kolkom za 10 din kolkovane prošnje, opremljene s pravičnimi in zadostno kolkovanimi prilozgi (rojstni list in krstni list, domovinski list, zadnje šolsko izpričevalo, dokazilo o ureditvi vojaške obveznosti, zdravniško izpričevalo, uradno izpričevalo, potrdilo pristojnega oblastva, da niso bili obsojeni zaradi kaznivih dejanj iz koristoljubja, dokazila o strokovni usposobljenosti) je vložiti najkasneje do 30. julija 1940 pri okrajnem cestnem odboru v Novem mestu oziroma v Ptuj.

— Pri ženah, ki več let trpe na težki stolici, deluje vsakdanja uporaba naravne »Franz-Joselove« grenke vode, zaužite zjutraj in zvečer po četrtinki kozarca, zelo uspešno. Tudi bolj občutljive pacientke rade jemljejo »Franz-Joselovo« vodo, ker se že v kratki dobi pokaže zelo prijeten učinek.

Ogl. reg. S. br. 3074/35.

— Živahno delo gasilcev v Prekmurju. Prekmurska gasilska društva se pridno zbirajo k velikim skupnim okrožnim vajam. Vsako nedeljo je v kakšni večji vasi okrožna prireditev, na kateri sodeluje po več gasilskih društev z vežbami za pasivno obrambo pred napadi iz zraka. Tako je na pr. v Dančevem sodelovalo 9 gasilskih čet pod vodstvom članov župne uprave gg. Stanjka in Banfija. V Beznoveh je bil preteklo nedeljo blagoslovljen gasilski dom, ki so ga zgradili gasilci s pomočjo vseh Slovencev. Slovensost je bila zelo prisrčna ob veliki udeležbi okoliških gasilskih čet in vsega tamošnjega prebivalstva. Župno upravo je zastopala podstaršina g. Baz iz Sobot. Isto nedeljo je bil tudi nastop gasilskih društev v obmejnih Prosejakevih. Ob tej priliki je župni staršina g. Benko zaprisegel nove člane in podelil dvema

zaslužnima gasilcema odlikovanje gasilske zasluge.

— S tašo se je prepiral in jo zabodel z nožem v trebuh Emerik Gašpar iz Vel. Dolenec. K sreči so ženi s takojšnjo operacijo rešili življenje in Gašpar je dobil pred soboškim okrožnim sodiščem samo pet mesecev zapora.

Po državi

* Hrvatska banska oblast je nakupila 2855 vagonov živil in 436 vagonov krme za pasivne kraje. Oddelek za prehrano prebivalstva in živine v pasivnih krajih banovine Hrvatske je preteklo zimo in pomlad razdelil med prebivalstvo ogromno množino živil in krme. Večinoma je bila ljudem hrana razdeljena kot akontacija za javna dela, ki jih bo šele sedaj, torej naknadno izvajal tehnični oddelek. Do 10. aprila 1940 je bilo razdeljeno v Dalmaciji: koruze 707 vagonov, pšenice 366 vagonov, moke 161, skupaj 1234 vagonov hrane. V Posavini koruze 168 vagonov, moke 1 vagon, skupaj 169 vagonov hrane; sena 116 vagonov, slame 124 vagonov. V ostali Hrvatski koruze 390 vagonov, pšenice 22 vagonov, moke 24 vagonov, skupaj 636 vagonov hrane; sena 90 vagonov, slame 106 vagonov, skupaj 196 vagonov krme. Skupaj v banovini Hrvatski: koruze 2089 vagonov, pšenice 332 vagonov, moke 214 vagonov, skupaj hrane 2855 vagonov; sena 206 vagonov, slame 230 vagonov, skupaj 436 vagonov krme. Potreba je bila še veliko večja, vendar je primanjkovalo finančnih sredstev. Za prihodnjo zimo se na banski upravi v Zagrebu že sedaj pripravljajo. Oddelek za kmetijsko gospodarstvo bo zgradil 47 skladišč za sprejemanje hrane v pasivnih krajih. V posameznih skladiščih bodo lahko shranili po 30 do 100 vagonov hrane oziroma krme.

* Nova planinska domova na Sljemenu. Še letos bodo začeli graditi dva nova planinska domova na Sljemenu. Zgradili ju bodo zagrebški poštarji in pa društvo grafikov. Nova domova bosta stala v bližini Tomislavovega doma. Še tretji dom pa bodo zgradili v bližini Račova lovske koč.

* Stanje posevkov v Vojvodini. Kakor poročajo iz Novega Sada, so po nekaterih krajih Bačke že začeli žeti zgodnjo pšenico, ostalo pšenico pa bodo začeli žeti konec tedna. Žetev se je začela nekoliko prej, kakor so pričakovali, ker je bilo zadnji čas lepo sončno vreme. Po mišljenju strokovnjakov bo letošnja žetev za polovico manjša kakor lani. Koruza se pa dobro popravlja in če bo ugodno vreme, bo žetev boljša kakor lansko leto. Tudi konoplja kaže dobro.

* Nova cerkev v Dalmaciji. V nedeljo, 14. julija bo splitski škof dr. Bonifacij blagoslovil temeljni kamen nove velike cerkve v Katunih. Nova cerkev bo zgrajena blizu stare cerkve, ki so jo sezidali še v 13. stoletju.

* Industrializacija Pančeva. Pančevski mestni svet je na svoji seji razpravljal o novem proračunu in o industrializaciji mesta Pančeva. Sklenjeno je bilo, da se najame posojilo v znesku 15 milijonov dinarjev, ki bi se porabili za velika investicijska dela. Kar se tiče industrializacije, bodo temu vprašanju posvetili največjo pozornost in bo mestni svet pomagal po svojih močeh dograditi že začeto gradnjo industrijskih podjetij, prav tako bo pomagal, da se bodo ustanovila nova industrijska podjetja.

* Bolgarski kipar izdeluje kip bana dr. Šubašića. V Zagreb se je dne prijeljal bolgarski kipar Kiril Todorov, da dokonča kip bana dr. Šubašića. Skico je že izdelal v svojem zagrebem ateljeju v Beogradu, sedaj pa je prinesel skico v glini s seboj v Zagreb, da dokonča delo.

* Nov samostan v Šibeniku. Preteklo nedeljo je šibeniški prošt msgr. Pijan blagoslovil samostan in kapelo sester presvete krvi Jezusove v Crnici, šibeniškem predmestju. Samostan je namenjen v neki bivši vili, katero je kupila v ta namen škofija. Sestre so kvalificirane učiteljice in bodo imele tečaje za krojenje, šivanje, kuhanje itd. Novi samostan je obiskal tudi šibeniški škof dr. Mileta.

* Utonil, ko je lovil ribe. V globokem blizu Slavonskega Broda je utonil mladenič Stjepan Bukvič iz Zadbubrabja pri Slavonskem Brodu. Na visokem nasipu sedeč je s trnkom lovil ribe. Natenkrat se je nasip odkrnil in nesrečni mladenič je padel v globoki kanal, iz katerega se ni mogel rešiti. Njegovo truplo so pozneje poignili iz vode.

* Kaznovan razširjevalec vznemirljivih vesti. Trgovec Bernard Hochmann iz Stare Palanke je prišel v Novem Sadu v neko gostilno in pravil gostilničarju, da bo oblast začela papirnat denar žigosati in da bo ves denar izgubil tretjino svoje veljave. Gostilničar se je prestrašil in brž privlekel iz svojega žepa dva stotaka ter prosil trgovca, naj mu jih zamenja za kovani denar. Barantala sta nekaj časa, končno mu je pa trgovec dal 18 kovancev po 10 dinarjev za oba stotaka. Ta dogodek se je seveda hitro raznesel in ljudje so začeli prinašati na dan papirnat denar. Tudi policija je za to zvedela in prišla trgovca. Kaznovala ga je s 300 dinarji denarne globe, nato pa obdržala v zaporu, kjer bo počakal še na drugi del kazenskega postopka proti njemu. Oblasti bodo enako ostro postopale proti vsem, ki bi širili vznemirljive vesti in zavajali nepoučene ljudi v strah in zmojo.

* Strašna posledica alkohola. V vasi Gorika, okraj Varadind, sta bila v neki gostilni brata Tomo in Vilim Harek. V pijanosti sta se sprla. Prepirla sta se še tudi med potjo proti domu. Naenkrat je Tomo napadel svojega brata, ga pretepel in nato zadavil. Nato je šel domov, kjer je prespal svojo pijanost. Ko se je trezen zbudil, je videl, kakšen strašen zločin je zgrešil v pijanosti. Obupan je šel na podstrežje in se hotel obesiti. Z veliko težavo se je ubogemu očetu posrečilo prepričati to namero. Nato se je Tomo Harek sam prijavil oblasti.

* Arnavti napadli kmete. Šest kmetov je potovalo ponoči peš iz Hranjice čez Raduše domov v okolico Tetova. V gozdu so nenadoma

Ljubljana, 10. julija

Radio Ljubljana

Sreda, 10. julija: 7. jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček: veselih zvokov (plošče) — 12. Slovanški skladatelj (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13. Napovedi — 13.02 Radijski pihalni kvintet — 14. Poročila — 15.30 Mladinska ura: Opazuj in poskušaj (g. prof. Mir. Adlešič) — 19. Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Predavanje inspekcije Narodne obrambe — 19.40 Objave — 20.10 Zavarovanje samostojnih stanov (g. Rudolf Smersu) — 20.30 Pevski koncert: g. Friderik Lupša, član Nar. gled., pri klavirju g. prof. M. Lipovšek — 21.15 Koncert tria Dahlke — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Laha orkestralna glasba (plošče).

Drugi programi

Sreda, 10. julija: Belgrad: 21. Verdijeva opera »Othello«. — Zagreb: 20.30 Smetanove skladbe. — Sofija: 19.30 Donizettijeva opera »Lucia di Lammermoore«. — Praga: 20. Filh. koncert. — Trst-Milano: 22.10 Laha glasba — Rim-Bari: 20.30 Kozarija. — Budimpešta: 19.35 Verdijeva opera »Rigoletto«. — Bukarešta: 20.30 Simf. konc. — Sottens: 20. Mottujske skladbe.

Belgrajska kratkovalna postaja: YUA, YUB (49.18 m): 19.45 Poročila v slovensčini — YUF (19.69 m): 1.55 Oddaja za Južno Ameriko — YUG (19.69 m): 3.00 Oddaja za Severno Ameriko.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva 20, in mr. Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

Poizvedovanja

Najdeno. Ob Savi na Ježici se je našla možka zapeljana ura. Lastnik jo dobi v Baragovi ulici št. 8, pri Rusjan.

naleteli na skupino Arnavtov, ki so ukazali kmetom, naj se vrnejo, odkoder so prišli. Kmeti seveda niso ubogali Arnavt pa so potegnili nože in navali na kmete. En kmet je bil takoj mrtev, drugi pa hudo ranjen, vendar se mu je posrečilo zbežati. Pozneje se je od utrujenosti zgrudil na tla. Arnavti so nato pobegnili. Oblasti so prepričane, da so Arnavti tihotapili tobak in so napadli kmete zato, da bi jih ti morebiti ne izdali orožnikom. Orožniki zasledujejo morilce.

* Predsednik občine po nesreči ustrelil svojega prijatelja. V vasi Podlipniku pri Sarajevu se je zbralo več uglednih muslimanov. Navzroč je bil tudi predsednik ozenske občine Ativ Šabič. Pri sedenju ga je žulil samokres na desni strani, zato ga je hotel predjati na levo stran. Samokres pa je pri tem padel na tla in se sprožil. Začel se je krič. Navzoči so vsi prestrašeni skočili po koncu in videli ležati v krvi Rama Deviča, pisarja na žagi. Predsednik občine Šabič je takoj skočil na konja in hotel telefonirati v Sarajevo po zdravnika. Ko je čakal na telefonsko zvezo, so mu sporočili, da je Deviča že izdihnil. Strel ga je zadell v levo stran prsi. Šabič je takoj spet zasedel konja in jezdil v Sarajevo, kjer se je javil pri okrajnem načelstvu in sporočil, da je po nesreči ustrelil svojega prijatelja. Ker je preiskava dognala, da gre res za nesrečen slučaj, so Šabiča spustili na svobodo.

* Končana preiskava o umoru inž. Krajinčnika. Iz Sarajeva poročajo, da je preiskava o zločinu v Han Pijesku, kjer je bil 19. aprila umorjen inž. Mustafa Krajinčnik, šef gozdne uprave, hudo ranjena po učiteljca Milka Baković, je končana. Svoj čas so bili aretirani kot ubijalec Andrija Tutit, kot pomagač pa Manojlo Filipović, logar, Dimitrije Stefanović, trgovec, in Milan Mitrovič, trgovec iz Han Pijeska. Preiskovalni sodnik je stavil predlog, da postopek proti Stefanoviću in Mitroviču ustavi in se spusti na svobodo, ker proti njima ni nobenega suma več, v zaporu naj se pa obdržita Tutit in Filipović. Kazenski senat je ta predlog sprejel in sta bila Stefanović in Mitrovič izpuščena iz zapore, Tutit in Filipović pa se bosta morala zaradi tega zločina zagovarjati pred sodiščem.

Novo mesto

Vincencijeva konferenca se g. župniku Turku Viktorju v Begunjah pri Cerklju v imenu ubogih zahvaljuje za dar 200 din, ki ga je naklonil ob smrti svoje tete Turk Marije. Zeleli bi se, da bi se novomeških revežev v takih prilikah še mnogo drugih spomnilo.



»Moj mož ima vedno odprta usta, kadar spi, gospod doktor.«

»Zaradi tega se pa ni treba vznemirjati, gospa Klepetčeva, on to dela golovo zato, ker podnevi ne sme odpreti ust.«

Kaj pravite?

Ko vsem novim članom naše Akademije najpristneje čestitamo k temu vidnemu izrazu činite in upoštevamo njihovega uspešnega prizadevanja na polju slovenskega znanstva in kulture, pa se ne moremo ubraniti vtisa, da se je pri zastopnikih zgodovinske vede vcel ozir zgolj le na ozki krog univ. profesorjev.

O delu prof. Hauptmanna za slovensko zgodovino so bili izraženi skrajno tehtni pomisleki, ki jih ni v nitemer spodbil. Pač pa je z načinom svoje debate le utrdil naše prepričanje, da bi moralo ne bilo napak, če bi se delo naših zgodovinarjev položilo na vsestransko objektivno tehtnico.

LJUBLJANA

Prvi pogreb z Žal

Komaj so v nedeljo slovesno blagoslovili Žale in jih izročili svojemu namenu, že je splošna bolnišnica ljubljanska javila, da je v nedeljo jutraj umrl g. Anton Plevnik iz Slapničarjeve ulice v Mostah. Pokojni 70 letni Plevnik, ki je bil znan ne samo v Mostah, v katerih se je rodil, ampak tudi drugod po Ljubljani kot zabaven star fant in velik prijatelj ptic, je bil prvi gost, ki so ga sprejele Žale. Na mrtvaški oder je bil položen v kapelici sv. Nikolaja, Mestni pogrebni zavod pa mu je v torek popoldne priredil brezplačen slovesen pogreb. Ob štirih popoldne so dvignili krsto v kapeli sv. Nikolaja in jo prenesli pod baldahin pred molinico. Moščanski župnik g. Miha Jenko je ob asistenci kaplana g. Ignacija Strancerja in salezijana g. Ivana Cvetka pospremil krsto do baldahina. Okrog molinice in pod stebrovjem se je medtem kljub neprijetnemu vremenu zbrala velika množica občinstva. V izredno velikem številu so posebej prihiteli Moščani k zadnjemu slovesu njim vsem tako dobro znanega g. Plevnika. Pa tudi iz Ljubljane so prišli mnogi pogledat, kakšen bo prvi pogreb z Žal. Razsežni trg pred molinico je bil močno prekrit z odprtimi dežniki, ko se je začel pod baldahinom obred, ki je bil doslej običajen povsod v mestu tam, kjer so prinesli krsto pred hišo in jo blagoslovili.

Po blagoslovitvenem obredu je moščanski župnik g. Miha Jenko spregovoril z govorniške tribune in omenil, da je ta in oni ugal, kdo bo prvi gost na Zalah in iz katere župnije bo tisti, ki bo prvi prišel v ta zadnji prehodni dom. Ker božja pota niso človeška pota, je prvi rajni, od katerega zemeljskih ostankov se sedaj poslavljamo, iz najmlajše, najskromnejše in komaj v življenje stopajoče ljubljanske župnije. Prav tako je zanimivo, da je pokojni g. Plevnik, preprost član mlade moščanske župnije, ki je zadnje tedne hudo prizadel po boleznih potrpežljivo trpel vdan v božjo voljo. Kljub hudemu trpljenju, ki ga je pokojniku zadala bolezen že v visoki starosti, pa ni ugasnila njegova ljubezen do mladega življenja, do majhnih drobnih ptic in njihovih petja. Ali ni to čudovito nasprotje. Na eni strani ugašajoče življenje, na drugi strani veselo življenje ptic. Bolniku v dolgih letih trpljenja ni bilo dano, da bi mogel gledati lepoto božjega stvarstva v naravi, da bi mogel poslušati v svežih logih vesele ptičje speve, pa si je zato okrasil dom na svojevtrsten način ter si prisadil majhen del stvarnirove lepote v svoje stanovanje. Ptiki, ki so vam na domu delali družino, so vam nazorno kazali veličastvo božjega stvarstva, čeprav niste bili sposobni, da bi obiskovali božji hram Svete družine. Ko se danes poslavljamo od vas, g. Plevnik, se zavedamo, da bodo šli tisoči in tisoči po isti poti skozi to stebrišče in po tej blagoslovljeni poti mimo kapelice naših svetnikov na zadnji dom. Naj bo reven ali bogat, vsakdo se bo ustavil tukaj za poslednje slovo in vsakdo, tudi najrevnejši, bo deležen svetosti tega kraja. Tudi Bog, da bi, kakor vsi želimo na tem svetu prave enakosti, pravega bratstva in prave svobode, bili deležni tudi vsi, ki bomo šli skozi ta kraj na kraj miru in požitka po posvečujoči milosti božji, bili deležni pri Bogu vsega onega, čemur je vsa socialnost tega sveta le skromni odsev vse obsegajoče božje pravičnosti in ljubezni.

Razvil se je sprevod, ki je krenil izpred baldahina skozi glavni vhod Žal proti drevoredu. Za križem so nesli ogromen venec iz rdečih nageljnov, ki ga je poklonila pokojniku na grob ljubljanska mestna občina, za tem venec sorodnikov, na kar je sledila izredno lepa krsta s pokojnikom. Za duhovščino je stopalo sorodstvo, za temi pa smo opazili ravnatelja magistratnih uradov g. Jančigaja, ki je zastopal odsotnega g. župana dr. Adlešiča, ter ravnatelja Stanka Sušnika, predsednika Mestnega pogrebnege zavoda. Dolga je bila vrsta pogrebcev, ki se je vila za krsto proti pokopališču. Sprevod se je še ustavil v kapeli na pokopališču, od koder so po opravljenih obrednih molitvah prenesli krsto na pokopališče. Tako je bil pokopan prvi gost Žal ob izredno veliki udeležbi ljubljanskega prebivalstva.

Opaziti je bilo pri razvoju pogreba neprijetno zmešnjavo, ki jo je povzročila odločitev, naj gredo pogrebi izpred molinice nazaj skozi glavni vhod na drevored. Popolnoma razumljivo je, da številni pogrebi vsi obstanejo na trgu pred molinico. Ko so obredi opravljeni, pa si mora čelo pogrebnege spreveda napraviti pot skozi vse, ki komaj čakajo, da bi se uvrstili v pogrebni sprevod. Prav zaradi tega se tudi ta pogrebni sprevod ni nikakor mogel dobro razviti, ker je bila skoraj ves čas glavna gnota občinstva vzporedno z jedrom pogreba. Ta zgled je šele popolnoma jasno pokazal, kako nadvse pravilna je bila zamisel mojstra Plečnika, naj bi pogrebni sprevedi krenili vedno od molinice po poti, ki vodi skozi Žale in za upravnim poslopjem naprej na pokopališče. Kadar koli bodo večji pogrebi, zlasti pa ob slabem vremenu, ko bodo večinoma vsi vedrili pod portalnim poslopjem, pogrebni sprevod nikdar ne bo tak, kakor bi to zahteval čut spoštovanja do naših dragih rajnikih.

I Seja občinskega mestnega sveta. Redna seja mestnega sveta ljubljanskega bo v četrtek, 11. julija ob 18. Na dnevnem redu so poleg drugega tudi vprašanja o financiranju gradnje moderne mestne

tržnice in najetje dodatnega posojila 1 milijon dinarjev za delavske stanovanjske hiše mestne občine.

I Ogled gradnje železniške proge Črnomelj—Vrbovsko priredi Društvo inženirjev v Ljubljani za svoje člane in povabljene goste v soboto, 13. julija popoldne in v nedeljo, 14. julija. Odhod iz Ljubljane v soboto, 13. julija ob 13.36, povratek iz Črnomlja v nedeljo, 14. julija ob 18.57. Utemene ali pisemne prijave z vplačilom kavicije 20 din sprejema Društvo inženirjev v Ljubljani, Kazino, II. n., do vključno srede, 10. julija.

I Otroški zdravnik dr. Dragaš, Beethovnova ulica 4, redno ordinira vsak dan od 1/3—4.

I Opozorilo telefonskim naročnikom! Vse telefonske naročnice vljudo opozarjamo, da poteče 15. julija t. l. rok plačila telefonske naročnine in dolžnih obrovov instalacije. Vplačilo naj se izvrši na dostavljeno ček, položnice računa 10.225. Telefonske, za katere ne bo naročnina do tega dne poravnana, mora pošta 16. julija izključiti iz prometa, za ponovno vključitev pa je treba plačati takso 100 din. Vse event. reklamacije je treba nasloviti pošti Ljubljana I. ali pa telefonično na 43-07.

I Poletne srajce za gospode v najnovejših fazonah nudi najceneje Gorjanc, Sv. Petra cesta.

I Kanalizacija Opekarske ceste in bližnje okolice oddana. Pred nedavnim je bila licitacija za kanalizacijo Opekarske ceste in nanjo se etekajočih ulic. Kakor čujemo, so sedaj ta dela že oddana in bodo v najkrajšem času že začeli z delom. Vsa obsežna kanalizacijska dela so bila oddana trem podjetjem, ki so se udeležila med drugimi licitacije. Za okrog 400.000 din kanalizacijskih del je bilo oddanih stavbenemu podjetju Matko Curku iz Ljubljane, za

približno prav toliko Stavbni družbi iz Ljubljane in za 300.000 din pa stavbenemu podjetju inž. Zivec iz Ljubljane. Ta delitev dela je prav smotrna, saj bo s tem kanalizacija hitreje dokončana, vsakakor pa prav gotovo do nastopa zime. Razumljivo je seveda, da je vsako od podjetij dobilo v delo zaključeno celoto.

I Pri zaprtju, motnji v prebavi — vzemite jutraj še na prazen želodec en kozarec naravnega »Franz-Josefa« grenčice.

I Ureditve ceste pred kolodvorom. Pred nedavnim so začeli podajševati na Masarykovi cesti prometne otoke, po katerih gre sedaj tramvajska proga. Prav posebno so podajšali obojoto, med katere se je dosedaj izlivala Miklošičeva ulica. Prehod iz Miklošičeve ulice na netlakovano polovico Masarykove ulice je sedaj izredno ozek in celo zlomljen tako, da bodo vozila morala voziti prav previdno. Ta preureditev je bila potrebna, saj je bilo prav to križišče precej nevarno mesto. Prav tako so tudi podajšali otek proti Dunajski cesti, tako da sega sedaj prav do prave širine Dunajske ceste. Isto so storili z drugim otkom v smeri proti kolodvoru, tako da pride podajšek Kolodvorske ulice nekako do robu otko. Ob otku in nasproti poštnemu poslopju na glavnem polodvoru pa so delavci sedaj že začeli kopati dolg in globok jarek. Tu nameravajo zgraditi podzemsko javno stranišče, ki bi bilo na tem mestu prav gotovo potrebno. Preureditev otkov bo sicer hitro opravljena, graditev podzemnega stranišča pa bo precej dolgotrajno delo in se bo vlekel prav gotovo do pozne jeseni. Kakor čujemo, bo podzemno stranišče kar najbolj moderno in higiensko.

I Drzen vlom v izložbeno okno. V noči od ponedeljka na torek je neznan vlomilec odklenil izložbeno okno trgovine Sport-Kmet na Dunajski cesti in pobral iz izložbe dva plašča iz balonske svile. Oba plašča sta bila vredno okrog 1400 din.

MARIBOR

Posesne spremembe

Posesne kupčije v Mariboru so zadnje čase izredno živahne. Prodajajo se tako hiše, kakor samo parcele. Janja Benčina, posestnica v Starem trgu, Benčina Nataša, Florjančič Pavla, Doražič Cveta — posestnice iz Maribora, ing. Peter Krebelj iz Bilj pri Osijeku in Anton Krebelj, posestnik v Belgradu so prodali hišo št. 8 na Radvanjski cesti posestniku Francu Kranjcu iz Radvanja za 230 tisoč din. Vera Dekleva, posestnica v Mariboru je prodala polovico hiše v Gosposki ulici 52 (Tyrševa 20) župniku Ivanu Cilenški v Apačah za 375.000 din. — Posestnik Franjo Laupe je prodal hišo v Koroški 43 posestnikom Ani in Lovrencu Karažincem iz Krčevine za 550.000 din. — Elizabeta Trop, posestnica v Mariboru, je prodala zasebnici Elizabeti Spilman v Mariboru vogalno hišo Frankopnov a23 in Ob železnici 6 za 300.000 din. — Vinarska in sadjarska šola je prodala na Pristavi tri parcele, ki so jih kupili: mestni rač. svetnik Franjo Štor 827 kv. m po 75 din za 62.025 din, soproga odvetnika Vanda Krule 921 kv. m po 65 din za 59.865 din, zasebnica Farija Kos od Sv. Jurja ob Taboru 837 kv. m po 75 din za 62.775 din. — Marija Zeliska, por. Kukovnik, posestnica v Mariboru, je prodala Kristini Černjavič, soprogi žel. insp. v p. v Belgradu, hišo št. 68 na Koroški cesti za 65.000 din. — Ivan Cverlin, posestnik v Mariboru, je prodal Banovšek Geri, zasebnici v Mariboru in Petek Ani, posestnici v Framu, hišo v Turnerjevi ulici 13 za 67.000 din. — Blatnik Mara, posestnica v Mariboru, je prodala Francu Franekoviču, trgovskemu potniku iz Nove vasi, parcelo v Smetanovi ulici za 42.000 din. — Mestna občina je prodala dve parceli: inž. Adolfu Šoberlu del opuščene Gajeve ulice 180 kv. m po 65 din za 11.700 din, na Rosenbergovem posestvu pa Albertu Heroldu, avtoizvoščku iz Maribora 708 kv. metrov parcelo za 15.566 din. — Poleg teh posesnih izprememb sta bili zadnje dni izdani tudi dve gradbeni dovoljenji: Dominik Smid, davčni inspektor, bo gradil visokoprilično stanovanjsko hišo v Poštelski ulici 6 za 155.000 din, brivska mojstra Maks in Herman Dreksler pa bosta gradila enonadstropno vilo v Medvedovi ulici 10 za 240.000 din.

n Prokurist inž. Tempel na zadnji poti. V torek popoldne so številni prijatelji, poslovni tovariši in znanci epemili pokojnega prokurista Splošne stavbe družbe na Tezmem pri Mariboru inž. Antona Tempela k zadnjemu počitku. Veličasten sprevod se je vil iz kapelice na mestnem pokopališču na Požbežju. Polnoštevilno se je udeležilo pogreba uradništvo in delavstvo z ravnateljem g. Babičem na čelu. V sprevodu je bilo tudi več mariborskih inženirjev, gospodarstvenikov in upravnih svetnikov.

m Zanimiva rimska najdba na Dravskem polju. Pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju so ob priki del na njivi odkrili temelje rimske vile. Najdba še ni po strokovnjakih preiskana ter se pričakuje še zanimiva odkritja o naseljenosti Dravskega polja za časa Rimljanov.

m Regulacija Mure se nadaljuje. Banska uprava je razpisala licitacijo za nadaljevanje regulacijskih del na Muri, in sicer za regulacijo notranje Mure med Veržem in Sp. Moto. Stroški so predvideni s 446.278 din. Licitacija se bo vršila dne 22. t. m. pri banski upravi v Ljubljani.

m Vodovode gradijo. Pri Sv. Kungoti so že pričeli delavci z gradnjo vodovoda, ki je za te kraje nujno potreben, saj je doslej vedno vsako poletje primanjkovalo zdrave pitne vode. Gradnjo nadzoruje banska uprava. Prav tako se bo pričela kmalu gradnja vodovoda v Razvanju pri Mariboru. Za napeljavo se bodo uporabile železne cevi, ker je Italija azbestne cevi, katere so prvotno nameravali položiti, tako podražila, da so železne precej cenejše, obenem pa so tudi trajnejše.

m Davčne zadeve. Davčna uprava za mesto Maribor je izdala poziv na vložitelje prijav družbenega davka in dodanega davka, oziroma pridobnine podjetjem-knjagašem, ki imajo svoj glavni obrat na področju banovine Hrvatske in poslujejo na področju dravske finančne direkcije.

m Smrt uglednega okoličana. Pri Sv. Martinu pri Vurbergu je umrl v starosti 66 let veleposestnik g. Janez Klemenčič. Pokojnik je bil ugleden in spoštovan mož, znan tudi v Mariboru, kjer je imel veliko prijateljev. Bil je predsednik domače posojilnice, dolgoletni župan svoje občine, odličen predstavnik slovenskih kmetov ter zaveden pristaš JRJ. Pridobil si je velike zasluge za svoj kraj, posebno pa si je prizadeval svoj čas za zgradbo dupleškega mostu. Pokopali ga bodo v četrtek 11. julija ob devetih popoldne izpred hiše žalosti na domače farno pokopališče. Naj počiva v miru, preostali nam še sožalje!

m Tovorni avto povozil konja. Na cesti med Framom in Slivnico sta trčila skupaj voznik s konjsko vprego in tovorni avto. Pri tem je obelžal konj posestnika Ivana Greifa iz Frama v občestnem

Otroci pod svobodnim soncem

V prirejanju otroških počitniških kolonij naših večjih mest in industrijskih krajev je letos pravevala revolucija. Običajno so pošiljali otroke v počitniške kolonije na Gorenjsko in k morju ter z redkimi izjemami v druge kraje. Na Gorenjskem in ob morju so se počitniške kolonije že kar nekako ustalile. Letos pa, ko se ves svet tako bujno spreminja, ko je postalo preseljevanje moderno in tudi »selitvene psihoze« ne manjka, so se selile tudi počitniške kolonije.

Prirediteljem kolonij se je bilo težko odločiti za spremembo krajev in pošlati otroke tja, kjer počitniških kolonij doslej ni bilo. Pa je šlo vendarle. Mariborski otroci so šli, kakor smo čitali, v varstvo sv. Roka, ki je znan po sloviti in svojski božji poti, šli so v čudovito vasico Sv. Peter na Medvedjem selu, ki stoji na pragu slovenskega pragozda, in celo v bajno lepo Rogoško Slatino. Otroci iz Kamnika so se pomaknili še bliže kamniškim planinam v čudovito romantično Kamniško Bistrico, otroci od jeseniških plavčev so se z vednega prepriha umaknili v zavetne Toplice pri Novem mestu, otroci iz trboveljskih, hrastniških in zagorskih revirjev pa so se umaknili v Izlaške toplice, pod Sv. Planino in v Jurkloster ter v lepo, romantično Rečico, otroci iz Ljubljane pa so se zatekli v najlepše dolenske vasi. Zelo bi se motili tisti, ki bi mislili, da so otroci protestirali. To je bilo veselje! Z vlaki, avtobusi, pa tudi peš so odšli otroci pod vodstvom učiteljskega v odredena mesta in se kaj hitro znašli, že tudi ni bilo vnaprej že vse tako pripravljeno kakor sicer. Najbolj se je pač odrezala mariborska občina, ki je v petih dneh organizirala in izvedla kar tri kolonije.

Otroci iz Ljubljane so odpotovali 1. julija, in sicer sta odšli dve skupini popoldne, dve pa popoldne. Otroci, ki so prišli v Sv. Peter pri Novem mestu, so se nastanili v tamkajšnji šoli. V treh šolskih sobah je vodstvo uredilo spalnice, v eni šolski sobi so napravili iz klopi jedilnico, kuhinjo pa so postavili v leseni lopi poleg šole. Vodja kolonije g. šolski upravitelj Tavčar iz Ljubljane je imel brez dvoma mnogo dela, pa se je vendarle njegovim velikim sposobnostim posrečilo napraviti otrokom prijetno domovanje. Seveda je bilo treba preganiti iz šole predvsem bolhe, urediti dvorišče, shrambe, napeljati električno razsvetljavo itd. Vključ temu pa imajo še mnogo v načrtu, preden bo konec letovanja. Posuli bodo dvorišče, saj dečki v koloniji prav radi delajo, napravili bodo na Krki, ki teče pod šolo, kopališče in morda se jim bo posrečilo celo urediti tudi vprašanje gnojščica, ki stoji ravno nasproti šoli in ki ob sončnem vremenu razvija velik smrad, poleg tega pa je tam tudi bržkone pravcato leglo muh. Poleg tega hodijo otroci v gozd po borovnice in gobe, prelepih izletov ne manjka, na grad Otok in Strugo, pod Trško goro, v samo Novo mesto itd.

V Skočjanu so pa deklice. Kakor v panju mgoli v tamkajšnji šoli. Pravilo, da ni nobeni dolgčas. Ob sedmih vstanejo. Potem pospravijo svoja ležišča kakor je treba, in sicer morajo biti slamanjke lepo zravnane, rjuhe spodvite in odeje zložene. Vse ostalo pa na svojem mestu. Potem se je treba pri vodnjaku pošteno umiti in okrtati zobe in že je izdaten zajtrk v obednici. Na mizah, ki so

jarku mrtve. Posestnik trpi okrog 6000 din škode. Ugotovilo se je, da je bil avto, ki je po trčenju vozil naprej ter se sploh ni ustavil, iz Maribora. Mariborska policija je šoferja avtomobila že izsledila.

m Očetu ukradel pet ponarejenih petstotakov. Znani ponarejevalec 500 dinarskih bankovcev Franc Majcen iz Pobrežja se nahaja na varnem za jetniškimi rešetkami. Kljub temu pa se je pojavil te dni v prometu spet ponarejen petstotak, o katerem se je ugotovilo, da ga je zamenjal delavec Jurij Senekovič. Tega so prijeli, pa je izjavil, da mu je izročil bankovec 15 letni sin ponarejevalca Alojz Majcen, ki je svojemu očetu izmaknil pri takih ponarejenih 500 dinarskih bankovcev. Pri fantu so našli še štiri bankovec ter je dejanje priznal.

m Hudo plačilo za tatvino petih jurjev. Pred malim senatom v Mariboru se je včeraj popoldne zagovarjal tatinski par iz Slovenske Bistrice — 29 letni tkalec Josip Hočevar in 27 letna tkačka Helena Borko. Oba sta se potepala po raznih krajih Slovenije ter se preživljala s tatvinami in vlačugarstvom. Dne 13. maja sta vlomila v Mariboru v stanovanje Aleksandra Stefanoviča ter sta mu odnesla 5000 din. Hočevar je bil obsojen na 2 leti in 10 dni robije ter na 3 leta izgube častnih pravic. Borkova pa je dobila 9 mesecev strogega zapora, 2 leti prisilne delavnice ter 2 leti izgube častnih pravic.

Celje

c Novo sveto mašo bo bral v nedeljo, 21. julija ob pol 10 popoldne v župnijski cerkvi Celjan g. Savelli Viljem.

c Koncert za vojaštvo celjske garnizije bo v nedeljo, 14. julija ob pol 11 popoldne na dvorišču vojašnice Kralja Petra I. Osvoboditelja, kjer bo po žrtvovalni Trboveljski slavček pod vodstvom g. Avgusta Suligaja izvajal vrsto umetnih in narodnih pesmi ter slovenske plesne s spremljevanjem vojaške godbe 39 p. p., ki bo tudi izpolnila odmore s primernimi točkami. Te edinstvene prireditve se bo udeležilo vse celjsko vojaštvo in predstavniki javnega življenja v Celju.

c Nesreča na Anskem vrhu. Na potu z Anškega vrha je padel v globino in si zlomil levo nogo v gležnju ter poškodoval ramo 50 letni sidarski mojster Kunc Franc iz Celja. Z avtomobilom so ga odpeljali v bolnišnico.

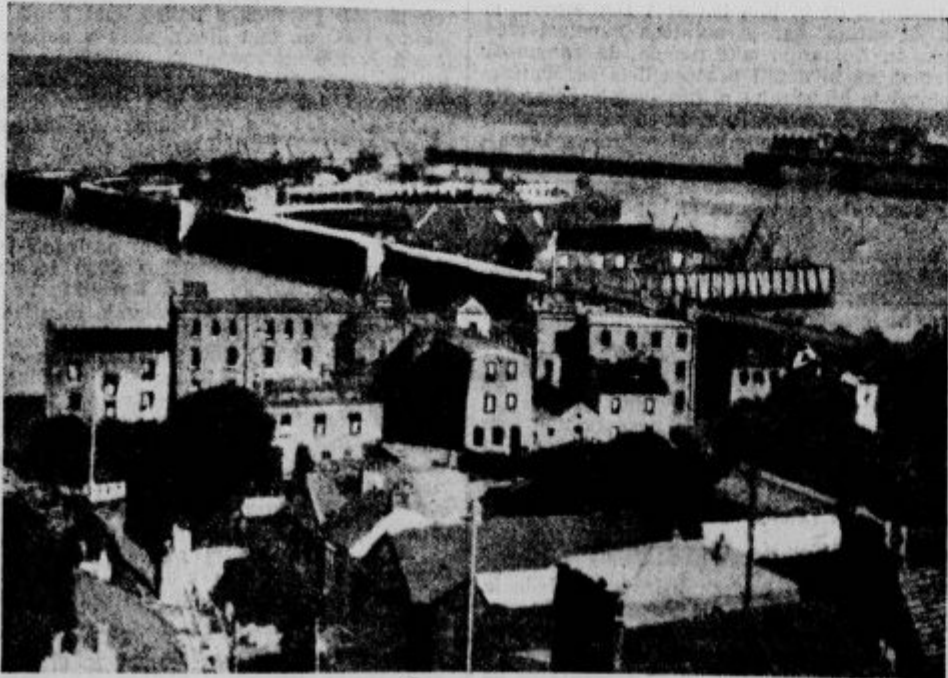
c Dodatno poročilo. Pred dnevi smo poročali o veliki tatvini moke in koruze v Volkovem mlinu v St. Petru v Savinjski dolini, kjer je pomočnik ukradel avto gospodara. Ker ima mojster v službi že 9 let tudi drugega, vesekoli postenegega pomočnika, dodajamo, da je isti popolnoma neprizadet, tat pa je izročen sodišču.

c G. Tomižnek bo govoril drevi na sestanku FO, zato naj članstvo zanesljivo pride na sestanek. c Ne odlašajmo z javnimi deli! Kredit za nadaljevanje gradnje ceste Bukovje—Črešnjice je odobren, a z deli še ni pričelo, ker je prišlo do nekih težkoč. Ker je cesta nujno potrebna, zato naj merodajni store čimprej korake, da se z delom prične.

c Celjsko okrožno sodišče je obsodilo včeraj popoldne 53 letnega P. Avgusta iz Drašje vasi pri Slovenskih Konjicah po § 278 na 3 leta robije.

c Nalivno pero znamke Parker se je izgubilo. Najditelj naj ga izroči proti nagradi 100 din v podruž. »Slovenca« v Celju.

c Na poti od Mladinskega doma v Gaberjih do trgovske hiše Štermecki so se izgubile ekakacke. Kdor jih je našel, naj jih orinee v Prosvetno pisarno.



Drugi največji otok v Rokavskem prelivu, otok Guersney, ki so ga Nemci skupno z Jerseyem zasedli. Najvažnejše mesto je St. Pierre.

KULTURNI OBZORNIK

Moderna galerija v Ljubljani

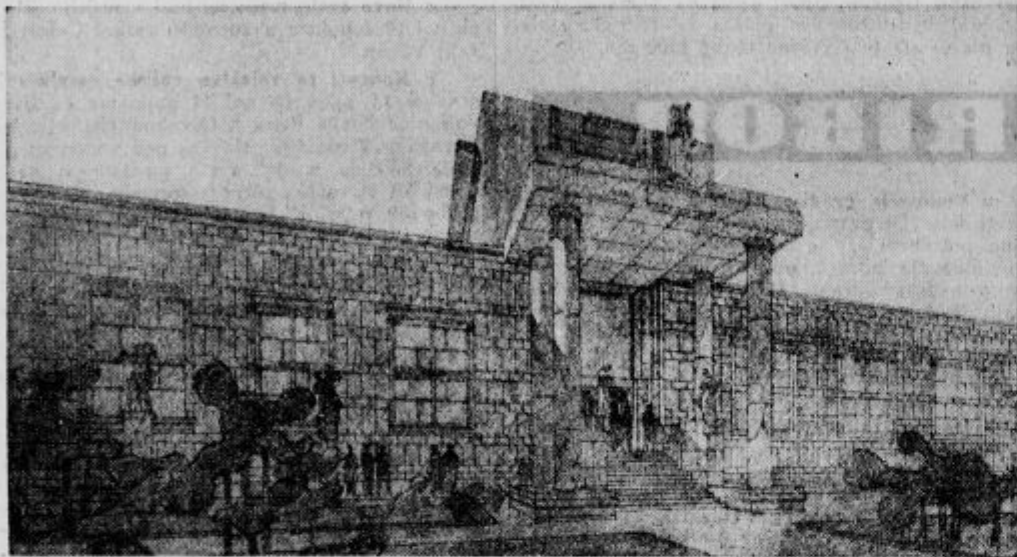
V najnovejši številki revije »Kronika slovenskih mest« sta dva nadvse zanimiva članka posvečena slovenski Moderni galeriji, ki raste iz tal ob vhodu v Tivoli. Doslej smo v našem listu že priobčili par krat floris in načrt te nove zgradbe posvečene slovenski likovni umetnosti, nismo pa še publicirali prenovljenega monumentalnega pročelja, ki bo v pravi okras te stavbe, niti se nismo dotaknili pretežno vprašanja, kakšna naj bo razlika med Narodno galerijo, ki že obstoja skoraj 20 let in to Moderno Galerijo, katere obrisi se že kažejo. Vso to problematiko pa rešujeta omenjena članka, ki sta ju napisala najbolj poklicana za to, namreč sam projektant stavbe ing. arh. E. Ravnikar ter univ. prof. dr. Fr. Stele. Iz te revije prevzemamo tudi današnji načrt pročelja Moderne galerije.

Ing. arh. E. Ravnikar govori o načrtu Moderne galerije v zvezi s problemom stavbe ter celotne evropske problematike muzejev in galerij z arhitektonskega stališča, s stališča notranje razdelitve ploskev in osvetlilav. Tako na primerjalni način poda ta problem ter ga ilustrira z najbolj znanimi svetovnimi primeri moderne grajenih stavb muzejskega značaja. Ta primerjava, ki obenem podaja dobro tudi vso stavbno problematiko podobnih smeri v današnjem času, nas tu toliko ne zanima, kakor načrt ljubljanske Moderne galerije in

nezdružljiva sodobna aktualno, borbena umetnost, ki se vsa vre in še nima stalne vrednosti, temveč se menja od hipa do hipa. Galerija naj hrani samo preizkušene predmete, postavljene že za večnost, življenju pa naj bodo prepuščene žive oblike, ki še vro in iščejo priznanja in potrdila za večnost. Zato je v novi dobi zmoglo načelo: **Zgodovina zgodovini, življenje življenju.** Ta razklanost se je pokazala tudi v Narodni galeriji v Ljubljani, zato je bila potrebna tudi delitev v zgornjem smislu: starejše, zgodovinsko gradivo v Narodno galerijo, noveje in najnovejše v Moderno galerijo.

Toda, kje naj bo meja? se vprašuje prof. Stele in že tudi določa: »Galerija sama kaže, naj bo meja ob impresionizmu, ki naj še pripada zgodovinski zbirki, s katero tako srečno harmonira. Če naj bi to časovno določili, bi rekli, da naj v zgodovinsko galerijo spadajo umetniki do svetovne vojne, oni pa nji pa v zbirko žive umetnosti, ki je po svojem bistvu to, kar so drugod krstili z imenom moderna galerija.« Zaključuje pa članek o nalogah te ljubljanske moderne galerije tako:

»Ljubljanska Moderna galerija pa po zamisli svojega ustanovitelja ne bi bila samo in niti ne v prvi vrsti »moderna galerija«. Nova ustanova naj služi propagandi žive, aktualne umetnosti. Zato so zamišljene z njo v zvezi čisto propagandne reči:



Ing. arch. E. Ravnikar: Pročelje nove Moderne galerije v Ljubljani.

njen pomen. Ing. Ravnikar navaja vse dimenzije prostorov, dvoran, predavalnic itd., kar smo že tudi mi poročali v svojih poročilih ter označi namen Moderne galerije takole:

»Pomen nove galerije bo predvsem v vzgojnem, propagandnem in zbiralnem delu. Umetniki potrebujejo primerne oglednice, naša umetnost pa nujno potrebuje vzgojene publike. Tega dela se bo nova stavba lotila z vsemi sodobnimi sredstvi, z vodstvi po galerijah in razstavah, s filmom, predavanji, večernimi kurzi v predavalnici, kjer se bo nudilo publiki vse, od ideoloških pogledov do analize tehniško umetniških sredstev, s pomočjo uprizoritev na projekcijskem platnu. Obiskovalci, ki hodijo v muzej iz neke dolžnosti, naj postanejo amaterji, amaterji poznavalci, poznavalci pa naj dobe čimveč prilike, da se izpopolnijo. Za take, ki se resneje bavijo s to stroko, bo na razpolago obsežna biblioteka. Nova ustanova bo v največjo podporo naši umetnosti, saj bo lahko odločilno posegla v našo umetnostno politiko, ki kaže danes marsikatero pomanjkljivost. Nastajajoče umetnine se bodo začele zbirati bolj sistematično in v večjem obsegu, kot je bilo zdaj v navadi. Najboljši izdelki naših umetnikov povojne dobe so v privatnih rokah in večini občinstva popolnoma nedostopni, tako da je nemogoče kak pregled naše povojne produkcije. Nič, razen lastnikov, jih ne uživa in zaradi svoje nedostopnosti tudi ne morejo vplivati na mlajše umetnike, da bi se tako ustanovila tradicija.«

To nalogo Moderne galerije je imel pred očmi arhitekt, ko ji je iskal zunanjo obliko in ji določil tako, kakor jo vidimo v priloženi skici. Kogar bo bolj zanimala sodobna problematika muzejev in galerij, pa bo segel po celotnem članku in bo lahko primerjal našo, slovensko rešitev.

Drugi član univ. prof. dr. Fr. Stele pa se dotika razmerja med že obstoječo Narodno galerijo in bodočo Moderno galerijo, ki se zdi komu spričo že ene galerije odveč, oziroma je mnenja, da bosta v delokrog sovpadali in vršili eno in isto nalogo. Prof. Stele navaja ta vprašanja tudi tako: »Čemu sta nam v Ljubljani potrebni dve Galeriji? Mnogi čutijo v novi galeriji tudi nasprotstvo do Narodne galerije, tretji opozarjajo na nepotrebno potratnost in menijo, da bi bil dobrotnik, ki je dal prvi denar za Moderno galerijo, storil naši kulturi večjo uslugo, če bi ga bil dal na razpolago Narodni galeriji, da se primerno razširi?« Nato pa v izčrpnem pregledu daje zgodovino razvoja galerij od ustanovitve do najnovejšega časa ter tako na razvojni način oriše njene naloge in namene. Ko tako prikaže galerije v preteklosti in njihov sedanji razvoj, pride do rezultata, da novejši čas gleda v galerijah zbrano umetnostno gradivo, ki ga določata umetniška vrednost in pa zgodovinska pomembnost ter torej v galerije spada starejše gradivo, ki je že odmaknjeno spremembam sedanjega življenja življenja ter je deloma že določilo ustaljeno vrednost. Gradivo je tako že trdno prevrednoteno. Tako je galerija danes umetnostni muzej. Zgodovina in življenje pa nista isto: zato se je izkazalo, da sta v galeriji

umetniška čitalnica, strokovne delavnice, intimna dvorana za razgovore in propagandne prireditve, prodajalna umetnin itd. Nova ustanova naj služi umetnosti v življenju in ni prav nič mišljena kot muzej. Zato je tudi ime Moderne galerije neprimerno, a bo verjetno oostalo, ker se je že udomačilo, čeprav bo takozvana »moderna galerija«, ki bo dopolnila za naše razmere tisto, kar Narodna galerija ne zmore in čemur se mora v lastnem interesu čimprej odreči, samo njen manjši del. Moderna galerija nima in ne more imeti trdnega ogrodja. Z njo je združljivo tudi, da delo, ki bo več let viselo, odstrani, če se pokaže, da bo drugo umetnika ali smer boljše predstavljalo. Nobene zapreke tudi ne bo, če bodo tu visela posojena dela, dela, ki so v napotje v ateljeih in shrambah ter bodo v stalnem stiku z občinstvom lahko preizkušala svojo življenjskost in aktualnost.

Položaj bi bil po ustanovitvi torej tale: Ljubljana dobi »umetnostni dom« v pravem pomenu besede, ustanovo, kakršno pri svoji sodobni kulturni aktivnosti nujno potrebuje; z njim se nadomesti lakopičev paviljon in razbremenjena Narodna galerija, ker bo lahko oddala vanjo oddelek, ki se ji zdi v nadlego, ki njen razvoj samo moti in ga bo vedno bolj motil. V bodoče pa mora ostati medsebojno razmerje obeh zbirk tole: Narodna galerija bo sčasoma razširila svoj okvir za novo umetniško generacijo, kakor hitro ji bo mogoče priznati, da je njena umetnost zgodovinsko odigrala svojo življenjsko vlogo. Predvsem pa se mora Narodna galerija v svojem dosedanjem okviru sistematsko izpolniti. Dela, razstavljena v Moderni galeriji, pa bodo medtem polagoma dobila značaj zgodovinskih dokumentov; in tako po svoji vrednosti pred javnostjo preizkušena dela naj bi se oddajala v razširjeno Narodno galerijo; to naj bi pomenilo zanjo končno priznanje in tudi odklovanje za umetnika. Prepričan sem, da se moreta tako obe ustanovi prav zadovoljivo izpolnjevati in da bo tako sožitje v korist predvsem Narodni galeriji.

Mislimo, da sta oba članka zanimiva in vredna da se z njima spozna širša javnost, zlasti sedaj, ko raste iz tal že Moderna galerija in se podjavljajo tu rešena vprašanja. Zato smo jih tudi podali v izveščku iz revije »Kronika« št. 2, ki jo tako po glavnih člankih tudi naznajuemo javnosti. Drugi članki so namreč deloma nadaljevanja prejšnjih razprav, deloma pa so posvečeni ljubljanskemu velesojmu, ki pa se letos ni vršil. Nadalje je opisal dr. Andrejka zgodovino gostilne »Pri šestici«, Fr. Mesesnel umetnostno zbirko iz gradu Fužine pri Ljubljani, Fr. Veber je načel vprašanje vitalno statističnega zavoda v Ljubljani, L. Fabjančič opisuje ljubljanske Frankovice v 16. in 17. stoletju, dr. L. Dolar-Mantuani Naskovo hišo v Mariboru in msgr. Minafič zdravstvo Novega mesta. A. Potočnik pa primerja sedanje procesije v Ljubljani s prejšnjimi, ki so ugotovljene za našo baročno dobo. Končuje pa številka kroniko mesta Ljubljane za leto 1931 (B. Wider) ter kroniko za leto 1938 (Gaber).

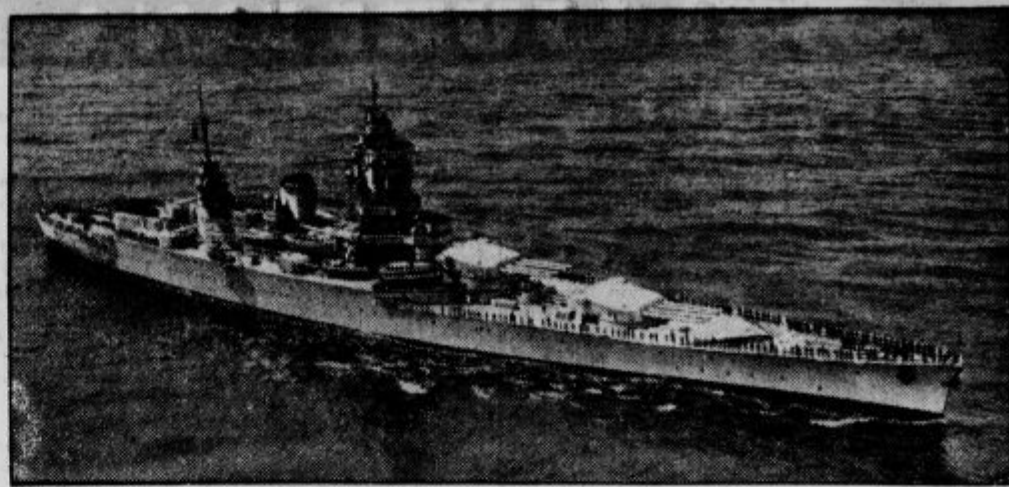
Kot 9. knjiga zbirke »Srpski dijalektološki zbornik«, ki jo izdaja Srbska kraljevska akademija v Beogradu, je izšla na čez 200 straneh razprava Josipa Ribariča, »Razmestaj južno-slovenskih dijalektov na poluotoku Istri«, ki bo vsekakor zanimala tudi tega ali onega slovenskega jezikoslovca.

Najnovejša številka »Srbskega knj. glasnika« je izšla povečana na 96 straneh in prinaša poleg rednih dnevnih celotno vrsto spominskih zapiskov o Jovanu Jovanoviču, ki je umrl pred letom dni. Tako so prispevali zapiske Bogdan Popović, dr. Tihomir Djordžević, Dimitrije Popović, Zivojin Baludžić, Miloš Trifunović, Milan Grol in dr. Milan Gavrilović. Posebej moram opozoriti na obsežno bibliografijo Jovanovičevih del in člankov, ki zavzema skoraj dvajset strani revije v petiti in katrci in sestavlja Zivorad Jovanović.

Niko Bartulović je izdal pri Kohnu memoarski »Moji prijatelj Tonislav Malvasija«, ki se dogaja v svetovni vojni v Splitu in po raznih znanih avstrijskih ječah in taboriščih. Predstavlja predvsem nacionalistične kroge in je dosti oseb iz knjige še danes med živimi.

Viktor Car-Emin je v založbi Jadranske straže v Splitu napisal roman iz pomorskega življenja »Vitez moras«.

Božidar Djermanović je napisal prvo knjigo svojih »Neulepšanih resnic« (Neulepsane istine), v kateri je v kratkih podobah in zapiskih podana Srbija od l. 1903. pa vse do svetovne vojne, zlasti politični in družabni dogodki, pa tudi Kumanovo, Krf itd. Knjiga je izredno iskreno pisana, zraven pa tudi duhovita in ima poleg tega tudi svojevrstno zgodovinsko vrednost.



Francoska bojna ladja »Dunkerque«, ki je bila pri Oranu napadena po Angležih.

Ameriško navodilo za lepo vedenje

V Newyorku so nedavno ustanovili šolo lepega vedenja, ki se more brez dvoma ponašati s tem, da ima izmed vseh šol na svetu najbolj čudne predmete. Za posebno odškodnino se more ondi poučiti vsakdo o raznih podrobnostih lepega vedenja. Elegantan učitelj, kot bi jih vzeli iz škatlice, poučuje svoje gojence o neizmerno važnih zadevah, kot je na primer ta, ali naj kdo v letalu obdrži klobuk na glavi ali ne in ali je pravilno, da imaš k sivi obleki s črtami lisasto ovratnico. Vsi so prepričani o važnosti svojega študija in jako čestitljivo nosijo svojo modrost domov.

Kratek izvleček nam naj pove, kakšen je urnik »velekoristne« šole: Od 8—9: Kako se moraš zabavati s svojo sosedo pri mizi? Od 9—10: Kako je treba v različnih primerih pravilno pozdraviti? (Poljubljanje rok.) Od 11—12: Seganje v roke. Ali jemo ananas z žlico? Ali greš k poroki v suknjiču certaway ali v navadnem? Ali se more v večerni obleki čez cesto? — To je le pičel izvleček iz vprašanj te šole. Ker je bil ko silen naval na to šolo, so ustanovili še posebej pisane tečaje. Iz vseh kotov Amerike prihajajo vprašanja, ki dobijo z obratno pošto odgovore. Nekaj farmar, na primer, bi rad vedel, ali kaže na praznovanje rojstnega dne postreči z bivolovim zrezkom? In neko dekle izprašuje, ali bi se spodobilo, če bi svojemu predstojniku dala rože za god?

Sola je odprta dan in noč. Zmeraj sta dva pripravljena, kak gospod in gospa s šole, ki sta

pripravljena, da dajeta ustna, telefonska in pisarna poasnila. In neprestano se pretaka val vprašanj skozi prostore, ki še posebno naraste, kadar je v mestu koncertna ali plesna sezija. Bodi staro ali mlado, moški ali ženska, vse hiti v šolo lepega vedenja po nasvetu. Videti je, da ima voditelj šole prav veliko lepega vedenja kakor trgovskega duha.

Tri leta kitajske vojne

Iz Tokija poročajo: O priliki tretje obletnice, odkar je izbruhnila vojna s Kitajci, je objavil tiskovni oddelek japonskega cesarskega glavnega stana pregled, ki pove, da je japonske bojne črte raztezajo več ko 4500 km daleč, tako da obsega ozemlje, ki so ga zasedle japonske bojne sile, vsega skupaj 1.600.000 kvadratnih kilometrov, torej 4,5 krat več ko vsa japonska država ali 16 odstotkov ozemlja kitajske države. Med vojnimi pohodi so Japonci zasedli 1938 težkih topov, 1859 možnarjev, 359 brzostrelnih in protiletalskih topov; dalje 4156 težkih in 12.532 lahkih strojnic; 357.701 pušk; 898 tankov; 2331 oklopnih vagonov in 30 bojnih ladij. Armadna letala so v tej dobi sestrelila 396 kitajskih letal v zraku in 168 na tleh. Število padlih Kitajcev je 1.587.600; vsjeda skupaj pa je Kitajska izgubila 3 milijone ljudi, če prištejemo še ranjene in poškodovane. Japoncev je padlo 85.800 in le 57 japonskih letal je bilo na kitajski fronti poškodovanih ali uničenih.

ŠPORT

Posebne priprave slovenskih atletov za triboj mest

Dvakrat so slovenski atleti slavili že svojo zmago na triboju mest Ljubljana-Zagreb-Belgrad. Vsi, ki so zasledovali borbe na triboju, se tudi spominjajo, da sta bili zmagi obakrat zelo težko priporočeni in jih moramo pripisati predvsem veliki požrtovalnosti slovenskih atletskih reprezentantov. Ker obeta biti borba tudi na letošnjem triboju, ki bo avgusta meseca v Belgradu, zelo srda in bo zmago verjetno zopet odločilo samo nekaj točk, je slovenska atletska zveza sklenila poslati svoje atlete v boj kolikor mogoče najbolj pripravljene, ker pa moramo braniti primat slovenske atletike v Jugoslaviji.

Da pa se bodo mogli atleti res temeljito pripraviti, bo SAZ priredila dva skupna, po osem dni trajajoča tečaja vseh onih atletov, ki pridejo v pošto za nastop na triboju, in poleg tega še prvenstvo SAZ, da bi bilo mogoče zbrati res kar najboljšo reprezentanco. Program teh priprav je določen takole:

- 17.—24. julija, 1. tečaj v Ljubljani.
- 27.—28. julija, posebno handicap tekmovanje v Ljubljani za atlete, ki niso člani mariborskih klubov, ker bo iste dni prvenstvo Maribora.
- 3.—4. avgusta, prvenstvo SAZ v Ljubljani, ki bo obenem izbirno za triboj.
- 5.—11. avgusta, drugi tečaj v Ljubljani.
- 23.—25. avgusta, triboj v Belgradu. Termin za triboj sicer še ni definitivno določen, toda predlog SAZ je, da naj se vrši 14 dni pred pričetkom balkanskih iger, ki so določene za dneve od 8.—15. septembra v Carigradu ali v Ankari.

Tretja tekma med Gradjskim in Rapidom

Po dveh neodločenih tekmah med Gradjskim in Rapidom za mali srednjeevropski pokal v Zagrebu oziroma v Bukarešti se je vodstvo obeh klubov sporazumelo, da bo tretja odločilna tekma že danes popoldne v Subotici. Pogačanja, kje naj bi bila tretja tekma, so bila prav dramatična. Tajnik Gradjskega je najprej predlagal, da bi igrali v Belgradu, vodstvu Rapida pa bi bil Temišvar ljubši. Tretja možnost, da bi bila tekma v Budimpešti, je odpadla že skraj, ker je politična napetost med Madžarsko in Rumunijo tako napeta, da rumunski igralci sploh ne bi dobili potnega lista za Madžarsko. Končno je bil sprejet ultimativen predlog, da naj bo tekma v Subotici. Rumuni so na ta predlog pristali. Za sojenje tekme je bil naprošen Dunajčan Beranek.

Se večerja je madžarska nogometna zveza sprejela brzajavko, da rumunski kapetan Ekonomu ne bo dovolil, da bi igral Rapid v Subotici. Kot razlog navaja, da mora prihodnje nedeljo igrati rumunska reprezentanca v Frankfurtu proti nemški reprezentanci. Predsednik Madžarske nogometne zveze, ki je obenem tudi predsednik odbora za organizacijo tega pokalnega turnirja, je brzajavno odgovoril, da v bodoče Rapid sploh ne bo več igral v tem turnirju in da dobi Gradjski tekmo par forfait, če Rapid danes popoldne ne nastopi v Subotici. Potem takem bi bila prva finalna tekma za srednjeevropski pokal med Ferencvarosem in Gradjskim že prihodnje nedeljo v Zagrebu. Ni torej še popolnoma gotovo, na kakšno stališče so se postavili na ta odgovor Rumuni.

Športni dan na Jesenicah

SK Bratstvo na Jesenicah priredi v soboto in nedeljo 20. in 21. julija na Jesenicah svoj športni dan z obirnimi sporedom. Prvi dan, t. j. v soboto, bo pokalnim namizni teniški turnir na igrišču Bratstva. Prireditelj SK Bratstvo je za zmagovalca na te turnirju razpisal lep prehodni pokal, ki si ga priboji v trajno last ono moštvo, ki zmaga dvakrat zaporedoma, ali trikrat v presledkih. Ta

namizni teniški turnir se začne v soboto ob 17. in bo trajal v nedeljo od 9. dalje. Vse tekme med posameznimi igralci bodo odigrane po pokalnem sistemu, razen finala posameznikov, kjer se igra na tri dobljene igre ter turnirna moštva, ki bo odigran po Davis-cup sistemu. Finalisti v vseh disciplinah bodo prejeli lepa praktična darila.

Naslednji dan v nedeljo priredi atletska sekcija SK Bratstva z začetkom dopolne ob 9. medklubski interni meeting za seniore in juniorje. Spored in vrstni red tekmovalnih disciplin je naslednji: Seniorski: tek na 100 m; skok v višino, met kroglice, tek na 400 m, skok s palico, met kopja, triskok, tek na 5000 m, met diska, skok v daljavo in štafeta 4 × 100 m; spored za juniorje pa je: tek na 100 m, skok v višino, met kroglice, skok s palico, met kopja, tek na 1000 m i skok v daljavo. Popoldne ob 16. bo še medklubska balkanska štafeta na 800, 400, 200 in 100 m.

Hrvaško atletsko prvenstvo

Pri prvem delu atletskega prvenstva Hrvaške atletske zveze so bili doseženi naslednji rezultati: V deseterboju je zmagal s 5220 točkami član Concordije Srdjan Jurković. Rezultati, ki jih je v deseterboju dosegel, ne dosegajo rezultatov, ki jih je dosegel lansko leto Klinar Janez. Jurkovičevi rezultati so: tek na 100 m 11.9; skok v višino 1.50 m; tek na 400 m 56.5. Naslednji dan pa: tek na 110 m preko zaprek 17.4; skok s palico 320 cm; met kopja 39.76 m; in tek na 1500 m 4:54.

Poleg deseterboja je bila še štafeta 4 × 400 metrov. Prvi je bil Makabi 3:39.6; II. Marathon. Štafeta 4 × 200 m: I. Makabi 1:40.4; II. Marathon 1:40.5; III. Concordija 1:40.9.

V teku na 200 m preko zaprek je zmagal Concordijaš Jurek v času 29.9. V cestnem teku na 25 km je prišel na cilj kot edini tekmovalce Kračar.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

STTZ obvešča vse gg. odbornike, da se vrši redna seja zveze v četrtek, dne 11. t. m. ob 20 v prostorih SK Mladike. Tajnik.

Pri interniranih Poljaki

Iz Berna poroča list Neue Zürcher Zeitung: V pokrajini med dvema nekdanjima švicarskima glavnima pokrajinskima mestoma, od katerih eno ni ob jezeru, so nastanjeni poljski vojaki, ki so na zahodni švicarski meji prestopili v Švico. V tem kraju so kmečke vasi in slavna gostišča, ki so mnoga od njih po svetovni vojski obnovljena in modernizirana. V več primerih so tu tudi posebne zgradbe za plesišča, in tu, dasi je čudno slišati, se začnejo švicarski kmetov in razoroženih tujih vojakov. Občine bi bile namreč preveč obremenjene, če bi morale dati v ta namen šolska poslopja. V plesiščih pa niso slavnjače in odeje nobenemu pouku v napotje in čim je bilo urejeno vprašanje glede nastavitve, tudi ni bilo nobenih neprilik med švicarskimi častniki in občinskimi predstojniki.

V večji vasi, kjer je 5460 prebivalcev, more bivati bataljon Poljakov, 750 mož. V istem številnem razmerju so obremenjene manjše občine. Sicer pa teh vojakov ni dosti videti, le če prideš prav do njihovih bivališč, na primer, do kuhinj. Tam vidiš kuharsko moštvo krog kadečih se kotlov (skuhana je juha, ragu in krompir). Poljaki in Švicarji vodijo svoje gospodarstvo ločeno. Švicarsko moštvo oddaja prehrano Poljakom, ti pa si jo zase pripravijo. Ne pri kuhi in tudi ne pri počitku teh vojakov ni nobenih ljudi in otrok, ki bi zijali v tuje. A kjer se po dva, trije Poljaki z grabljami vračajo s kmeti vred s travnikov, tam je dosežena zveza med njimi. Poljakom je neznanstvo všeč, da že znajo »lomiti« švicarsko narčje. Pravijo, da je sleherni poljski vojak mimo poljsčine zmožen še nemščine ali francoščine, kar se je tudi potrdilo, ko smo govorili z njimi. In vendar ni je bilo preveč tesno pri srcu, da bi jih bil izpraševal o skupnih ali posebnih doživetjih. Mnogo lažje je intervjuvati kako »visoko« živino: ko te, daleč od domovine ujejo vojščake, ki o njih usodi že nekaj suhih besed toliko povedalo, da smo iz sočutja morali umolkneti. Večji del poljskih internirancev se ni prišlo vojskovati in že v tem je kos usode, ki je ni moči napraviti za predmet zvedavega pogovora. Največ poljskih vojakov, ki bivajo v Švici, je stalno bivalo v Franciji, ko je izbruhnila vojna, in so se ondaj tudi vojsko izvežbali, medtem ko so bili častniki dodeljeni poljskim divizijam na francoskih tleh.

Naš obisk z vojaškim vodstvom je srečal vračajočo se stotnjo. Zunanji videz in vedenje teh vojakov sta takšna, da ustrežata besedam nekega švicarskega poveljnika, ki je dejal, da so to dobri vojaki. Res so zdravi, inteligentni, na hitro, pa dobro izveščani. Najmlajši vojak iz polka ima 17 in pol leta, kakih 20 je po 18 in 19 let starih in le malo jih ima po 40 let. Šele pred nekaj tedni so ti vojaki prišli v te kraje. V tej kratki dobi se je moglo tudi prebivalstvo preprčati o odlič-

nih lastnostih teh neprostovoljnih gostov in zato so bili ljudje tudi bolj prijazni z njimi. Zupnik, učitelj in žensko društvo so bili takoj pripravljene, da so stopili v stike s poljskim kuratom in so skupno organizirali delo in skrbstvo za telo in duha. Prvo, kar so stili, je bilo, da so priskrbeli milo in perilo. Nato so jih zaposlili pri košnji in sušenju in spravljatju sena. V nekem kraju je bilo 780 Poljakov pridelnih h kmečkemu delu. Duino spravijo v gospodarsko blagajno čet, en del dnine bo prejelo moštvo. Da bi ti vojaki dobili vsaj nekaj denarja v roke, so jim švicarske oblasti dale predjem po 3 franka za vojaka, po 5 frankov za podčastnika in po 20 frankov za častnika. Prva želja vseh internirancev je bila ta, da si čimprej kupijo pisemski papir. Že več mesecev nimajo nobenih vestí od svojcev. Zda pa s skrbjo v duši iščejo zveze s svojimi družinami. Jako jih zanima usoda njihovih tovarišev. Kmalu bo urejen pouk jezika in švicarskega zemljepisja, dalje športa in telovadbe. V čitalnicah je na razpolago mnogo časopisov in časoma bo urejena tudi knjižnica.

Zadnje nedeljo so imeli poljski vojaki na travniku na gričku, od koder je prekrasen razgled naokoli, svojo pridigo. Oddelni poveljniki je skrbel za to, da niso bili zraven niti civilisti niti švicarske vojaške straže in le na posebno, nujno povabilo se je sam udeležil službe božje. Nato nam je pripovedoval, kako so bataljoni pri molitvi popadali na kolena in kako so se poljske pesmi razlegale po švicarski pokrajini (na nekem šolskem hodniku nas je sprejela koralna poljska pesem, tako lepo in čisto zapeta kot na kakem koncertu). Naše poročilo bi ne bilo popolno, če bi ne omenili takta, vojaškega spoštovanja in sočustvovanja, ki z njimi švicarska straža izvaja svojo dolžnost in o zadovoljstvu, ki ga poveljniki občuti sprito poročilo raznih občinskih načelnikov, ki se vsi polhovalo izražajo o poljskih vojaki, kakor: »... Spoznali smo, da se ti ljudje sprito domačinov vedejo jako dostojno, privadili so se tudi snagi in doslej ni bilo opaziti prave nobene nevednosti...« — »... V vsakem oziru se lepo vedejo, so uslužni in obzirni. Tudi tisti kmetje, ki

Vatikan in vojna

Valovita pokrajina se je bočila med nami v modričastem sijaj pomladanskega večera; pinje so obdajale dvorišče in v ozadiju so se blesteli Sabinski griči. Mladi vodnik, mlad duhovnik iz Haarlema, po krvi zamorec in po poklicu jurist, je položil svoj črni, okrogli klobuk predse na mizo. Že od jutraj sva hodila okoli po muzejih in knjižnicah v Vatikanu in sva do večera obhodila meje vatičanske države. Svet je bil spet v vojski. Kako dolgo še? Na moje vprašanje o pravnem statusu njegovega vladarja za primer vojne, je moj spremljevalec vzel iz žepa majhen zvezek in mi je stvar pojasnil. Pričujoče je povedano, kar sem si zapisal iz njegovih podatkov.

Vatikansko mesto je bilo po lateranski pogodbi med italijanskim kraljestvom in sveto stolico pod papežem Pijem XI. 11. februarja 1929 ustanovljena kot neodvisna država. Člen 3. te pogodbe pravi:

»Italija priznava sveti stolici popolno lastnino, kakor tudi izključno in absolutno oblast in suvereno sodstvo nad Vatikanom, kakršen je zdaj, z vso lastnino in z vsemi darili, s čimer je ustanovljena vatičanska država z njenimi posebnimi svrhmi in načini, ki jih obravnava pričujoči sporazum. Meje tega mesta so označene na načrtu, ki tvori prilogo I te pogodbe in ki je njen sestavni del. Vendar je sporazumno določeno, da bo Trg sv. Petra, čeprav spada k vatičanskemu mestu, še nadalje odprti za občinstvo in bo podrejen policijski upravi italijanske oblasti. Stražniki se morajo ustaviti na vzhodni stopnišči, ki vodi k baziliki, čeprav ostane bazilika še nadalje odprta občinstvu. Stražniki ne smejo v baziliko, izjemoma le tedaj, če bodo uradno pozvani. Če bi sveta stolica zaradi posebnih slovesnosti kdaj zaprla Trg sv. Petra, se bodo italijanske oblasti, — če ne bodo od tozadevnih oblasti pozvane, naj ostanejo —, umaknile onkraj zunanje črte berninijevih kolonad njenih podaljškov.«

V zadnjih razburljivih dneh in tednih pa je nastalo vprašanje, v kakšnem položaju bi bil Vatikan, če bi Italija vstopila v vojno. Na to vprašanje ni nobenega stvarnega odgovora. Da pa na kratko pojasnimo to zadevo, moramo za hip kreniti na juridično področje.

Po slavni definiciji rajnega bernskega profesorja prava, Burckhardta, je kako državništvo suvereno tedaj, če vsebuje ozemlje in ljudstvo. To oboje ima vatičanska država. Ozemlje je do pillee določeno v lateranski pogodbi. V območju teh meja vladajo vatičanske oblasti povsem suvereno in neodvisno. Seveda so oblasti organizirane. Po papeškem zakonu od 7. junija 1929 je nastalo službovanje guvernerja in so nastali uradi guvernerja. Prvi člen določa, da »ima sveti oče, vladar države vatičanskega mesta, popolno izvršujočo oblast.« V naslednjih členih so organi, ki so kot njegovi odposlanci poklicani, da to oblast vršijo, natančno popisani. Med njimi je državni guverner, ki ga

imenuje in odstavi papež in ki se zapriseže njemu in je le njemu odgovoren. Guverner skrbi za javni red, za varnost državljanov, varstvo lastnine, za zdravstvo in javno moralo, skratka za vse, kar je važno za razvoj državništva in za njegove civilne odnose sprito drugih držav. Guvernerja je podložna »Secretaria generale« (Generalna tajništvo), ki od njega zavisijo liče uradi: 1. Prometni urad. Ta vodi pošto, brzojav, telefon, železnico, radio in avtomobilski promet v vatičanskem mestu. 2. Urad za zdravstvo in higieno z lekarno in nadzorstvom nad bolnišnico. Postranska oddelka sta: pisarna za javne stavbe in elektromehaniko. 3. Uprava muzejev in galerij, med njimi tudi etnografskega in misijskega muzeja v lateranski palači, dalje orožništvo in policija, ki ji je podrejeno tudi kazništvo. Guverner nima nobenih posvetovalnih oseb ob strani. V danih primerih se mora vendarle posvetovati z generalnodržavnim svetom in s svojim svetom.

Vatikansko mesto je dobilo svoje sodstvo, »tribunal« prve instance. V vseh civilnih in kazenskih vprašanjih je odločilno in vsebuje predsednika, dva sodnika, sodnika-namestnika in državnega pravdnika. Ta sodni dvor ima svoje stalno mesto v vatičanskem mestu, kjer stanuje tudi eden od sodnikov kot pravni svetovalec guvernerja.

S tem je nakazan notranji ustroj države. V svojih odnosih do tujih držav, med njimi tudi do Italije, ima Vatikan, kot sleherna druga država, svoje poslanike, apostolske nuncije, medtem ko imajo te države svoje poslanike in svoje zastopnike pri Vatikanu.

Navzlic temu, da je vatičanska država po obsegu tako majhna, vsebuje vendarle vse pravne in socialne poteze države in je država kot vsaka druga.

S tem, da je Italija 10. junija vstopila v vojno, se položaj vatičanske države ni nič spremenil. Vsi zastopniki tujih držav pri Vatikanu so ondaj ostali in jim ni bilo treba potnih listov podaljšati. Če bo tudi tako ostalo, pa bo povedala zgodovina prihodnjih hudih mesecev in let.

(Po švicarskem listu.)

Kranj

Koncert slovenske umetne pesmi priredi v sredo, 10. julija ob pol devetih zvečer v gledališki dvorani Narodnega doma Primorsko prosvetno in podporno društvo »Sloga« v Kranju. Na koncertu sodeluje operni pevec tenorist Angel Jarc, pri klavirju g. Guštin. Na programu bodo zastopani slovenski skladatelji H. Volarič, Fr. Gerbi, E. Adamič, V. Mirk, A. Lajovic, St. Oster, L. M. Škerjanc, M. Kogoj, dr. I. Ipavec, dr. G. Krek in J. Pavčič. Priporočamo obisk koncerta in opozarjamo občinstvo, da si pravočasno nabavi vstopnice.



Alzačani se iz Francije selijo v domovino.

Jesenice



Cundrova Mina umrla. Sicer je bilo njeno rodbinsko ime Marija Cundrič, vendar pa je bila splošno znana pod gornjim imenom. 77 let je dočakala, a že v dvanajstim letom je začela pomagati svoji pokojni materi pri oskrbovanju tovarniške cerkve na Savi, ki je podružnica jeseniške župnije. Tako lahko rečemo, da je 65 let

opravljala cerkveniški posel. Nestetim Savčanom je poznavala z mrtvaškim zvončkom, dne 7. julija po osmi maši pa je ta zvonec naznačil ljudem, da Mina ni več med živimi. Ni imela sovražnika v fari in zato je razumljivo, kako globoko je odjeknila nenadna smrt blage, dobrodušne in šaljive Mine. Številni gg. kaplani, ki so v teku dolge dobe njenega cerkveniškega službovali na Jesenicah, se bodo radi spominjali, kako vzoren red je vladal tako v cerkvi kakor v zakristiji. »Slovenec« se je spomnil ob njenem zlatem cerkvenem jubileju in ob njeni 70-letnici. Kaj rada je pripovedovala razne prigode iz svojega cerkvenikega življenja. Kakršno življenje je tako smrt! Skoraj vsak dan je pristopala k mizi Gospodovi in tako tudi dan pred svojo smrtjo. Zato smo prepričani, da jo je nebeški Zveličar, kateremu je tako zvesto služila, vzel k Sebi v nebo. Savčani pa bodo Cundrovo Minco ohranili v najlepšem spominu. Pokopali so jo v torek ob 9 dopoldne na jeseniškem pokopališču. Naj počiva v Bogu! Sorodnikom naše iskreno sožalje!

Iz Julijske Krajine

Ajdovščina je dobila novega župnika. V nedeljek, dne 1. julija, je bil za župnika v Ajdovščini umeščen g. Dušan Bratina, dozdaj župni upravitelj pri Sv. Tomažu. Njegov prednik, blagopokojni g. Ivan Lukežič, je umrl 7. februarja t. l. Od tedaj so bili Ajdovci brez lastnega župnika. Poročilo o smrti in pogrebu rajnega Lukežiča ni dospelo do uredništva, nobena beseda v počastitev njegovega spomina ni bila objavljena, zato naj danes, ko pridobujemo veselo vest o imenovanju novega župnika, obudimo nekoliko spomina na njegovega blagega prednika.

Župnik Ivan Lukežič se je rodil 18. junija 1910 v Biljah pri Gorici. Bil je sin pridne in številne delavske družine. S požrtvovalnim trdim delom so mu starši in sestre omogočili, da je končal šole. Dne 21. decembra 1935 je bil posvečen v mašnika. Ker je bilo tisto zimo pomanjkanje duhovnikov zlasti občutno, ga je nadškof takoj nastavil za župnega upravitelja v Ajdovščini. Z vso verno mladega, idealnega dušnega pastirja je zagrabil za delo. Po značaju je bil miren in skromen, po srcu dober in plemenit, poleg tega pa bistrega pogleda in odločne volje. Ker je znal svoje zamisli in želje spretno, priključno povedati, je kmalu priklenil nase srca svojih dobrih faranov in njegovo delo je rodilo blagoslovljene uspehe. Ajdovci so vzljubili svojega mladega gospoda, sledili so njegovim naukom in so mu bili zelo naklonjeni, saj jih je pridobil celo za gradbo novega župnišča. Njegovo uspešno pastirvanje mu je prineslo priznanje in ugled. V razmeroma zelo kratki dobi je bil imenovan za župnika. Ko so župljani zaznali bridko vest, da se je njihovega ljubljena lotila nevarna bolezen, so bili od srca žalostni. Storili so vse, da bi mu olajšali položaj, molili so zanj in trpeli z njim. Ko se je na poletje 1. 1939 vrnil iz cerkijanskih godov okrepljen med nje, so bili vsi veseli. Na jesen pa se je bolezen povrnila in se je moral zateči v zdravilišče na juž. Tirolskem. Prve dni meseca februarja pa je pripeljal ubogi oče svojega še bolj uboga sina iz daljnega zdravilišča na domači dom v Biljah — umrel. Ras! Po par težkih dnevih je dne 7. februarja izhirani Ivan dotrpel, se poslovil in izročil svojo mlado dušo svojemu Stvarniku. Žalost zaradi smrti delavnega, za vse dobro neumornega služabnika božjega je bila obča. Njegove rodne Bilje so mu priredile veličasten pogreb. Z Biljani je teknovala Ajdovščina, ki je poslala veliko število svojih najboljših ljudi k zadnjemu, bridkemu slovesu.

Duhovniška vest. Novomašnik tržaške škofije g. Dominik Pegan iz Ponikev na Krasu je imenovan za kaplana v Buzetu v Istri.

Še štirje novi doktorji. Na univerzi v Padovi so bili proglašeni za doktorje filozofije sledeči naši visokolci: g. Mirko Zupančič iz Vrtojbe, g. Boris Bitežnik iz Solkana in gđ. Stefanija Ravnić iz Lupoglave v Istri: doktor inženirstva je postal g. Vilko Čermelj iz Šturij. Vsem mladim doktorjem priskrbe čestitke!

Za živinoreje. Kmetijsko ministrstvo je izdalo odlok, ki nalaga vsem živinorejcem, da morajo do 30. junija 1941 ohraniti 30 odstotkov žive teže svoje živine — v pošte pridejo samo goveda nad 180 kg teža, ki jo imajo. Ta živina mora ostati na razpolago, da se bodo lahko krile potrebe vojaštva in civilnega prebivalstva.

Odlikovani koroški borci

S spomenico na boje za osvoboditev severnih krajev Jugoslavije 1918—1919 s trakom osnovne rdeče barve so bili odlikovani:

Naredniki: Anton Žerak, Ivan Puhar, Ivan Sajko, Fran Benedik, Stefan Gerovac, Tinko Steharnik, Rudolf Kuhar, Franjo Ambrož, Emil Sinigoi, Jožef Pardubski, Anton Mar, Ludvik Zakrajšek, Matko Herman, Anton Zorko, Ivan Kos, Janez Gorican, Rafael Tomšič, Ivan Toplak, Jožef Krainer, višji vojaški godbenik I. r. Florijan Bere, dalje naredniki Matija Fras, Anton Oražem, Ladislav Golub, Alojz Svoboda, Friderik Kralj, Ivan Turnšek, Ivan Držič, Leopold Reitmaier, Pavle Kovač, Jožef Zagar, Fran Verstovšek, Josip Jezernik, Marcel Bele, Filip Fatur, Ferdinand Ristovec, Rudolf Trošt, Rudolf Strauss, Anton Weiss, Josip Porle, Rok Gregore, Josip Grandovec, Pavel Slanič, Alojzij Letig, Anton Serjak, Jožef Sorman, Jožef Užnik, Julijan Mesenel, Martin Dolinšek, Alojz Pukšič, Leopold Plesničar, Stanislav Suligoj, Franjo Pečnik, Josip Zakrajšek, Ivan Jug, Jožef Rožman, Ivan Lah, Blaž Kuhar, Jakob Kurnik, Jakob Konrad, Franjo Kranjc, Josip Kerin, Anton Mohor, Franc Cerar, Franc Lužar, Gvidon Zorenč, Jožef Sadjak, Jakob Sivka, Alojzij Čampa, Franc Berčič, Anton Senica, Jožef Dobrovoljc, Matija Gregorinčič, Franc Ahlin, Janez Bahar, Anton Baumgartner, Franc Bezjak, Anton Dormiš, Jurij Donik, Franc Gorogranc, Fr. Kuljad, Andrej Plesničar, Jernej Dežman, Franc Fajdiga, Matija Irgolič, Franc Drogenik, Ivan Kastelic, Alojz Matjašič, Jožef Petrič, Dominik Poženel, Avgustin Plomberger, Stanislav Pučko, Anton Rjavec, Josip Rauter, Franc Ramšak, Franc Sotler, Avgust Skert, Stefan Soter, Janez Vojsk, Ferdinand Velikanje, Franc Vršec, Jožef Urbinc, Josip Vrčon, Ivan Krnca, Alojz Trbižan, Anton Pišek, Anton Zupančič, Anton Počivavšek, Anton Trop, Josip Kopriva, Ciril Kemperle, Anton Pleško, Jurij Šafar, Leo Sor, Anton Blažek, Jožef Lah, Vladimir Kraljeta, Josip Kolar, Josip Bačun, Andrej Habjančič, Anton Šimnovec, Ludovik Lenček, dr. Ervin Mejak, Milan Grbič, Lovro Humer, Jurij Jeram, Martin Cimerman, Franc Kervin, Rudolf, Abruč, Feliks Zima, Ivan Kunst, France Selan, Albert Vodnik, Franc Telban, Rajko Kotnik, Jaško Bergant, Ciril Draksler, Riko Elsner, Peter Franko, Josip Grubič, Mirko Ogrizek, Rudolf Ahačič, Fran Mahkovec, Karel Kalin, Peter Čero, Anton Črešnar, Jakob Megla, Karel Steiner, Peter Šifrer, Franc Lajzinger, Radoje Hudoklin, Marijan Melada, Ivan Barac, Franc Božič, Maks Turin, Janko Eferl, Franc Janšovec, Vinko Klemenčič, Martin Repič, Pavel Robič, Stanko Ozmeč, Janenz Oblak, Ivan Virant, Pavel Pensa, Karel Jesenek, Ivan Napokoj, Franc Trček, Friderik Rebernak, Alojz Zupančič, Joško Veber, Adolf Pavlenč, Stefan Vavpotič, Stanko Tomšič, inž. Makso Gradt.

Podnaredniki: Fr. Domiter, Josip Deutschman, Valent Slanič, Avgust Frajtič, Martin Mlakar, Rudolf Sloma, Josip Smeh, Martin Novak, Ivan Šave, Gabrijel Kovačič, Avgustin Saks, Konrad Bezjak, Pankrac Jehart, Miloš Jelenko, Franjo Ivanek, Franc Drogenik, Gregor Zagar, Josip Dietrich, Ivan Rak, Anton Defar, Jakob Borec, Viktor Spes, Ivan Kranjc, Drago Pirc, Jože Pokovec, Franc Derenda, Franjo Kristan, Valentin Mesojedec, Avgust Rumbak, Ivan Zagar, Simon Rekar, Franc Potočnik, Andrej Jančič, Anton Čuk, Jožef Ačko, Josip Kikelj, Josip Turk, Franc Ogrinc, Maks Hutar, Maksimiljan Sikošek, Aleksander Vebler, Jože Žitnik, Franc Deželak, Ivan Baumhakel, Karel Kranjc, Adam Karavlah, Ferdinand Olšak, Vinko Aras, Viktor Miler, Jakob Mlinarič, Ivan Turšič, Andrej Roškar, Franjo Fijavž, Franc Potočnik, Jakob Subic, Ivan Tomašič, Martin Zibrat, Avgustin Bizjak, Henrik Svete, Ivan Rek, Franc Kajzar, Andrej Lah.



Nemški vojaki in francoski cariniki na švicarski meji; na desni švicarski obmejni vojaki.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; ženitovanjski oglasi 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaševanju reklamnega značaja se računa enokolonjska, 3 mm visoka petlinjska vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Služkinja

zmožna voditi samostojno gospodinjstvo, išče službo pri dobri družini. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10147.

Absolventinja

dvorazredne trgovske šole išče primerne zaposlitve v trgovini ali pisarni kot praktikantinja. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 9819.

Zaposlitev

počitniško, išče zdrav in krepak sedmošolec brez staršev. Ivan Kolenc v Mirni št. 7, Dolenjsko.

Za izpopolnitev v šivanju iščem mesto pri šivilji. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Brezplačno« št. 9833.

Trgovska pomočnica

vajena gospodinjstva in vsestransko zanesljiva — prosim namestitve. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Vestna« št. 9780.

Službo dobe

Mizarskega pomočnika lahko tudi mlajša moč — sprejme v stalno službo Krže, pohištvo, Vrhnika.

Brivskega pomočnika

in vajenca sprejme Franci Kranjc, brivski in frizerski salon, Ljublj. VII., Cernetova 23.

Prekajevalca

dobrega, samostojnega — sprejem. Vpoštevana so samo dobra sprječevala. Ivan Javornik, Ljubljana, Domobranska 7.

Ključavničarja

za izdelavo železnih rolet, sprejem. — Bernik Ivan, tov. rolet, Ljubljana, Linhartova 8.

Kovaškega pomočnika

in vajenca takoj sprejem. Oskrba v hiši. — Anton Zabret, Zg. Hudiinja 112, Celje.

Vajenci

Mizarskega vajenca sprejme Matija Perko, mizarska tvornica, Ljubljana, Celovška c. 97.

Kupimo

Rabljene sode

vseh velikosti, kupimo. — »Produkta«, Ljubljana.

Prodamo

Trsje (štorjo)

za strop, strešno lepenco in dr. dobite vedno po nizkih cenah v železnini Fr. Stupica, Ljubljana, Gosposvetska 1.

Fotoaparat

Compur optika, in zlato uro z verižico, prodam. Kastelic, Tržaška 48.

Špecerijsko opravilo

kompletno, železno peč, gramofon s ploščami in stojalom, ugodno prodam. Ogleda se lahko: Celovška cesta 59.

Damsko in moško kolo

najboljša znamka, popolnoma novo, skoraj za vsako ceno naprodam ali zamenjam za pohištvo, radio, šivalni ali pisalni stroj. Sv. Petra cesta 65, dvorišče.

VINA

prvovrstna po najugodnejših cenah kupite pri **Centralni vinarni v Ljubljani.** TELEFON ŠTEV. 25-73

Auto-motor

Motorno kolo

do 200 cm, kupim. Strojna delavnica, Sv. Petra cesta 85.

Posrestva

Stavbne parcele

ugodno prodam. Vižmarje 48, pod Klancom.

Stavbno parcelo

3994 m², pri cesti, blizu cerkve v Šmarjeti Rimske Toplice, prodam za 30.000 din. Naslov: Ant. Sergan, Novoposta, Rimske Toplice.

Hišo z gostilno

v Ljubljani ali okolici — kupim. Ponudbe s ceno v upravo »Slovenca« pod P »Hisa« št. 9995.

Enodružinsko hišo

v Zg. Zadobrovi, 10 min. od postaje Dev. Marja v Polju, prodam za 38.000. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 9995.

Manjše posestvo

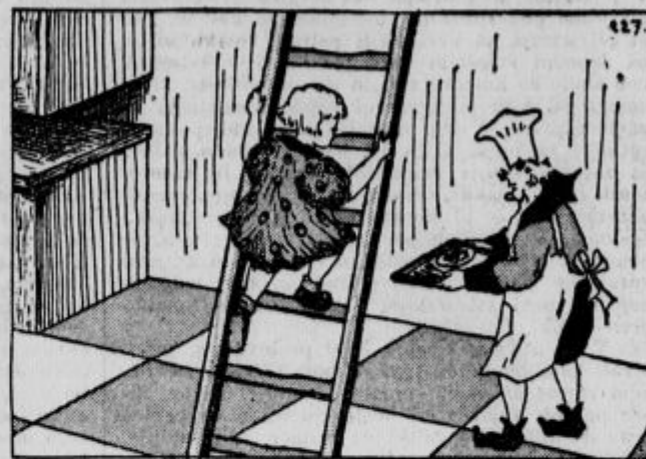
v okolici Maribora s sadonosi in gozdom — ugodno prodam. Naslov v upravi »Slovenca« Maribor št. 811.

Veleposestvo

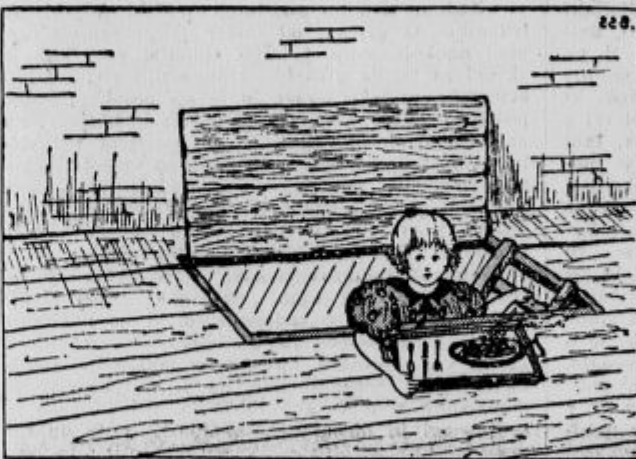
z gozdom čez 400 ha na prodaj. Cena ugodna. — Ponudbe upravi »Slov.« Maribor pod »Velika središča« št. 803.

Otroški kotiček

ZAČARANI GOZD



(227) Končno je bilo vse pripravljeno. Kuhar je še nekaj potresel po jedilih, naložil vse skupaj na pladenj in pomagal Ančki pristaviti lestvo in odpreti lino. Preden se mu je mogla zahvaliti za kuhanje in vse ostalo, je palček brez sledu izginil.



(228) Ančka je pomolila glavico skozi lino in postavila pladenj na tla; obenem se je hitro nekoliko razgledala po sobi čarovnice. Joj-mene, kako je bilo vse neprijazno v njej! Surovo izdelana lesena miza, stol in peč, gole stene; v kotu pa je stala čarovničina metla in palica.

Razglas

Združenje si šteje v čast, da Vas vabi na redno glavno skupščino, ki bo po naknadni odobritvi Uprave mesta Beograda pod br. 419 1. julija 1940 dne 28. julija 1940 ob 9 dopoldne v prostorih Saveza Trgovaških Udruženj, Beograd, Braće Jugovića ul. 16 z naslednjim dnevnim redom:

1. Otvoritev skupščine.
2. Volitev dveh overovalcev zapisnika, ki sta istočasno tudi overovalca glasov.
3. Poročilo uprav. in nadzornega odbora.
4. Predlog uprave o znižanju doprinosov.
5. Predlog proračuna za l. 1940.
6. Prošnje, pritožbe in predlogi poedinih članov, ki so jih dali Udruženju 10 dni pred skupščino.
7. Razrešnica uprav. in nadzor. odboru.
8. Volitev nove uprave.
9. Slučajnosti.

Globoko potrta naznanjamo vsem znancem in prijateljem, da je dne 7. julija 1940 umrl naš ljubljani soprog, oče, brat in svak, gospod

Bogomir Brezinšek

posestnik in mesarski mojster v Rogatecu Pogreb nepozabnega pokojnika se je vršil dne 9. julija 1940 ob 4 popoldne iz hiše žalosti na pokopališče v Rogatecu. Rogatec, 9. julija 1940.

Zalujoči: Marija, soproga; Frida, hčerka, Roza, mati, bratje in sestre ter ostalo sorodstvo

Zahvala

Vsem, ki so nam ob težki izgubi našega ljubljeneega nepozabnega sina, brata itd., gospoda

Joška Golarja

izkazali ustmeno ali pismeno svoja sožalja in sočutja, naša najpriskrnejša zahvala. Prav posebno se še zahvaljujemo ravnatelju KDE g. inž. Miklavcu za vso pomoč v teh težkih urah, dalje ZFO za obilno udeležbo v krajih in civilu ter njega predsedniku g. Jevnikarju za pretresljiv poslovilni govor ob odprtem grobu; društvu prakt. elektrotehnikov s predsednikom Mihelčičem na čelu za tako častno spremstvo. Tem in vsem drugim, ki so darovali krasne vence, šopke in cvetje ter spremili našega nepozabnega Joškota v kljub slabemu vremenu v tako obilnem številu k večnemu počitku, naša najpriskrnejša zahvala.

Sveta maša zadušnica po rajnem bo darovana v petek, dne 12. julija ob pol 7 zjutraj pri oo. frančiškanih.

Ljubljana, dne 10. julija 1940.

Zalujoči ostali

Pavel Keller:

Muzikantje

(Godci)

Malo čudno mi je postalo okrog želodca, a vendar sem se stanovitno tretjič priklonil.

Kratek, razveseljav smeh. Prišel je od tretjega, najhujega možica s pravcato obešenjaško fiziognomijo.

»Joj, joj,« to je pa imeniten dečko, krivi in priklanja se pred Pelikanom kot pred mlado grofco. — »Snažiš čevlje?« duk, — »šivaš gumbe?« duk, — »pereš hlače?« duk! — Poslušajte, tovariši:

»Bil nekoč je duk, duk, duk, nikdar ni rekel muk, muk, muk, je moral muzicirati in čevlje šmirati, gumbe šivati, denar pobirati, prati nam hlače, nositi krtače, sprejeti vesel pri šestih osebah dvanajsti del, govori kineško, igra fino »Terezko« —

»Muholovec, drži jezik!« je prekinil kapelnik improvizirano zbadljivo.

»Ti si prevraten element med nami in nas samo kompromitiraš. Mladenci, varuj se ga in njegovih prekletnih žlobudrskih pesmi! Sedaj pa sedi k nam!«

Sedel sem in se kmalu spoznal z novimi tovariši. Revni ljudje so navadno presenetljivo zaupljivi. Naj jih nakratko opišem:

Štev. 1. Janez Kraus, kapelnik, poprej podčastnik, precejšnja avtoriteta v godbi, nečlan družbe abstinentov; nadušljiv petdesetlet-

nik; igra trobento. Splošni naziv »Orel«, skrivni naziv: nočna sova.

Štev. 2. Friderik Šmajdek. Majhen možič, satirsko-poezično navdahnjen, sangvinik. Ima prebrisan obraz, govori skoraj nepretrgoma. Naziv: »Muholovec«.

Štev. 3. Ernst Mlinar, bivši krojač, dolgin, strašno suh, plešast. Ima velikanski nos okrašen s par redkimi brkicami. Naziv: »Pelikan«.

Štev. 4. Alfred Cajzik, zelo mladosten in sanjav, gotovo malo omejen. Zdi se, da je sentimental. Igra basovsko trobento, takojmenovano tubo. Naziv »Vranc«.

Štev. 5. Janez Čermak, Čeh Mrka, zagrenjena narava. Drugi naziv manjka, najbrže si ga prepoveduje.

Iz teh petih junakov sestoji godba, ki se je danes pomnožila za enega člana »zelence«. V koliko je moj opis pomanjkljiv, bo pokazal čas, zaenkrat poznam svoje tovariše komaj en dan.

Skoro ves dan smo potovali. Za danes sem bil še »milostno« oproščen službe. Najprej se moram »živeti«.

Kako mi gre? Priznati moram, da mi bo marsikaj težko, zelo težko. Toda, kaj nisem zato pobegnil od doma, da bom doživljal pustolovščine in neugode? No, sedaj so mi pa res noge zaspale. Prokleti zabor za oves! Slušim tudi, da prihaja »Muholovec«. Če me ta preseneti pri pisanju — ta zasmeš —!

4. avgusta.

O Bog, kako truden sem bil danes zjutraj, ko sem vstal! Prenočili smo v neki plesni dvorani na slami. Vse kosti sem si poležal. Spal sem pa vendarle; to je napravila 5 km dolga pot prejšnjega dne. In čudno, čeprav sem bil zjutraj tako zbit, sem vendarle dobro hodil.

Bilo je čudovito avgustovo jutro in priznati moram, da me je lepota poletnega jutra

presenetila. Saj je še nisem nikoli videl, saj sem spal navadno do 8 do 9. Le v knjigah sem včasih čital o jutranji zarji in škrančkovem žvrgolelju. Pa sem se to kot »pretrgano« občutje pisateljev navadno preskočil.

A danes! Bil sem vesel, tako nedopovedljivo dobre volje, ves svez in upapoln. Gozdna pogorje je bilo pred nami; veliko in mogočno se je dvigalo v višavo. Poseben občutek miru in pobožnosti mi je prešinil srce. Sladek občutek. Iskal sem nečesa, kar bi mi sprostilo občutje — pesmi. Glej, dela umetnikov — mislecev mi v svoji veliki, globoki govornici niso mogla dati tega, kar bi me v tem trenutku krepčalo. Pa sem se spomnil stare pesmice nekega komponista, ki sem ga sam dostikrat nazval »mrtvega moža«, pesmice, ki je visoko-muzikalični krogi ne pojejo več, ker je postala narodna:

»Kdo te je, o lepi gozd, postavil gor tako visoko?«...

pesmice Feliksa Mendelsohna. Tu je bilo ono, kar mi je trenutno polnilo srce in iskalo izhoda, tu je bilo v besedi in zvoku. Obstal sem sredi ceste in igral iz globin srca pesem o gozdu in stvarniku.

Tudi muzikantje so obstali in poslušali. Molče so stali okrog mene. Tudi oni so že dostikrat gledali to naravno čudo, a njegovo lepoto slednjici prezrili; sedaj ob zvokih znane pesmi pa so raskavi možje postali zopet pozorni!

Ne vsi, Friderik Šmajdek, vulgo »Muholovec« je, kakor sem čez nekaj časa opazil, snel klobuk in pri ob cesti stoječih brezah »pobiral«. Nova šala vedno razposajenega možica po naše pa naše pobožnosti ni preveč motila. Ko sem končal, me je kapelnik po svoji navadi zopet udaril po rami in zaklical: »Sapratot,

mladič, to je bilo nekaj! Zdi se mi, da si se večkrat s svojo strašno zverženo »Terezo« samo pretvarjal.«

»Melodije pač nisem dobro poznal, gospod kapelnik, ko bom obvladal ves vaš repertoar, bo že slo.«

»O pač, to je zbirka vseh komadov, ki jih igrate.«

»A tako, to se imenuje repertoar? Si moram zapomniti.«

V bližnjem mestecu smo se ustavili. Bil je tam ravno semenj. To je bilo ugodno za nas, godce-prosjake. Saj tam, kjer je zbranih največ ljudi, potujejo godec najraje »razpne svoje šotore«. Na trgu je bila velika gneča ljudi, košar z jajci in sadjem, gosi, rac, kokoši in golobov. Bilo je dosti vika in krika. Nič ne de, Krausova godba na pihala bo s svojimi instrumenti vse preglasila. Ustavili smo se na začetku trga in otvorili svoj koncert z lepo melodijo. Godba je tu, godba je tu, vesela godba je tu! V mestu pa so bili takih gostov najbrže že vajeni, ker je ves promet mirno potekal dalje. Nič čudnega, saj smo se nahajali na šlezko-češki meji.

Ker »godbe« še nisem bil »vrač«, me je doletela strašna naloga »pobiranja«. Moj ponos se je temu upiral, ker to zelo slični navadnemu prosjačenju. Toda nič ni pomagalo. »Orel« je zapovedal in treba je bilo ubogati. Tolažil sem se, da sem svojo osebnost zamenjal in sem sedaj samo igralec vloge: Robert Mlinar, muzikant-prosjak. Skratka, »pobiral« sem.

Plašno sem stopil na trg. Pod levo pazduho sem stiskal trobento, kot znak, da sem član »godbe«, v desni pa sem držal nabiralno puščico. »Pelikan« me je naučil, naj nikar ne nudim ljudem puščice, ker sicer namečejo vanjo vsakovrsten »mrčes« kakor vinarje in gumbe — temveč naj raje prožim roko.